

POZIV PRIMORSKEGA DNEVNIKA

Pomagajmo obnoviti bolnico Franjo!

Prispevke lahko nakažete na posebne račune »Za obnovo bolnice Franje«

Zadružna kraška banka - št. **26359**

Banca di Cividale - Kmečka banka - št. **404860**

Zadružna banka Doberdob in Sovodnje - št. **700246**

Antonveneta (agencija 8 - Ul. Filzi) - št. **129705**

Primorski dnevnik

NEDELJA, 21. OKTOBRA 2007

št. 249 (19.032) leto LXIII.

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 vsvi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni "Doberdob" v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni "Slovenija" pod Vojskim pri Idriji, do 7. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zaslužjeni Evropi.

TRST - Ul. Montecchi 6 - Tel. 040 7786300, fax 040 772418

GORICA - Ul. Garibaldi 9 - Tel. 0481 533382, fax 0481 532958

ČEDAD - Ul. Ristori 28 - Tel. 0432 731190

Internet: <http://www.primorski.it/>

e-mail: redakcija@primorski.it

POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

Spedizione in abbonamento postale 45% Art. 2, comma 20/b, legge 662/96 - Trieste

1,00 €

CENA V SLOVENIJI 0,80€ (191,71 SIT)

Prodi, človek drugih časov

SANDOR TENCE

Silvio Berlusconi ga je večkrat primerjal z mortadelo, Beppe Grillo pa ga zmerjal kot starca, ki ga med vladnimi sejami premaguje spanec. Romano Prodi pa ni ne mortadela in niti priletni nergač, temveč človek, ki se noče predati usodi in zlasti ne spet prepustiti Italije Berlusconiju in njegovim. Prodi je naloga zglede nemožna, »profesor« pa je že večkrat dokazal, da se ne boji tudi navidez nemožnih preizkušenj.

Pred tednom dni je tri milijone in pol ljudi sodelovalo na primarnih volitvah za Demokratsko stranko, včeraj pa je rimske ulice preplavilo več sto tisoč levičarjev, ki jih skrbi usoda socialne države. Dve pomembni politični preizkušnji, ki pa nista ne ošibili in niti okrepili Prodi.

Vlade se na osnovi volilnih rezultatov oblikujejo v parlamentu, ki je suveren za njihovo usodo. Ulice in trgi so sicer pomemben pokazatelj politične »temperature« v državi, o vladi pa na koncu odločajo poslanci in senatorji. V Italiji v tem trenutku to počnejo zlasti senatorji, za kar se moramo vsi lepo zahvaliti nesrečnemu volilnemu zakonu, ki si ga je Berlusconi tako želel, njegovih zavezniki pa ga nemo sprejeli.

Če se povrnemo k Prodi, moramo priznati, da je ta človek res vreden občudovanja. Morda prav zato, ker je njegova osebnost v kričečem nasprotju z likom (in stereotipom) prebrisanega Italijana, ki občuduje multimilijarderja in medijskega mogotca in zaničuje človeka, ki se najraje vozi z vlakom in ki počitnikuje v najetem stanovanju.

SLOVENIJA - Pet kandidatov in dve kandidatki v boju za mesto Drnovškovega naslednika

Danes prvi krog predsedniških volitev

Toda odločitve verjetno še ne bo - Drugi krog 11. novembra

RIM - Velika manifestacija levice

Shod za socialno državo

Pobuda, na kateri ni bilo ministrov, dodatno približala obe komunistični stranki

RIM - Več sto tisoč levičarjev je včeraj popoldne v Rimu manifestiralo za socialno državo in proti nestalnemu delu. Glavna pobuda shoda sta bila dnev-

nika Liberazione in Manifesto, na shodu pa ni bilo nobenega ministra Prodi-jeve vlade.

Pobuda, ki po mnenju organizator-

jev ni bila naperjena proti Prodi, je še dodatno zblížala Stranko italijanskih komunistov in Komunistično prenovo.

Na 26. strani

LJUBLJANA - V Sloveniji bodo danes četrte predsedniške volitve. Med petimi kandidati in dvema kandidatka bodo volivci izbirali, kdo bo za naslednjih pet let na čelu republike nasledil sedanjega slovenskega predsednika Janeza Drnovška. Če nihče od kandidatov ne bo prejel večine, bo 11. novembra sledil drugi krog, v katerem se bosta pomerila kandidata, ki bosta v prvem volilnem krogu prejela največ glasov. Uvrstitev v drugi krog se zanesljivo obeta evropskemu poslancu Lojzetu Peterletu, kot najverjetnejša izzivalca pa se omenjata nekdanji slovenski veleposlanik pri ZN Danilo Türk in prejšnji guverner centralne banke Mitja Gaspari.

Na 2. strani

Z izletom po tržaški okolici se je včeraj zaključil 18. slovenski slavistični kongres

Na 3. strani

Slavnostno odprtje akademskega leta Jadranskega zavoda združenega sveta

Na 4. strani

Deset koncertov Glasbene matice

Na 5. strani

Medijsko podobo Slovencev v Italiji je v Gorici zarisalo pet urednikov

Na 11. strani

GORICA Na poti iz Rima dvojezične izkaznice

GORICA - Iz Rima prihajajo v Gorico dvojezične elektronske osebne izkaznice. Deset tisoč plastičnih vzorcev z dvojezičnimi nazivi »Repubblica italiana - Repubblica Italiana«, »Carta d'identità - Osebna izkaznica št.« in »Comune di - Občina« je po poti in bi moralo v kratkem dospeti v Trst, od tod pa naj bi jih tisoč preusmerili v Gorico. Po vsej verjetnosti bodo nove izkaznice prispеле na goriško občino v prihodnjih dneh, tako da naj bi jih občani imeli na razpolago pred koncem novembra.

Na 10. strani

GOSTILNA
VALERIA
od leta 1904

odprti vsak dan
Dunajska cesta 52 • 34151 Opčine
tel. 040 211 204

La Combustibile S.r.l.
TRST - DOMJO 38 TEL. 040.820331 - 810252

Novost: pečiće PELLET!
Nizka poraba in prijazne do narave!

• Diesel goriva
• Plinsko olje za ogrevanje
• Motorno olje Shell
• Peči in štedilniki na drva in premog

VELIKA IZBIRA - IZLOŽBA V NOTRANJOSTI

TRŽAŠKA KMETIJSKA ZADRUGA
Industrijska cona TS, ul. Travnik, 10
Tel. 040/8990110 agraria
040/8990100 rezervni deli

KMETIJSKA MEHANIZACIJA
(kopačice, motokultivatorji, "spaccalegna" - cepilci, traktorji FERRARI)

OB NAKUPU NOVIH MOTORNH ŽAG JONSERED IN ALPINA ODVZEM STARIH ZA ODPAD KOMPOSTER za iztrebitev organskih odpadkov

Ekstra-deviško olivno olje
Sadike povrtnin
Vse za kmetijstvo in enologijo
Semena
Sadike in cvetje
Velika izbira krizantemov raznih velikosti in barv
BUKOVA DRVA ZA KURJAVO po ugodni ceni

OPTOSTUDIO
Katja Slobec
optika optometrija
kontaktne leče

očala za vse okuse posebni modeli za otroke

SWISSFLEX

schaloon GoperVision

ulica Carsia 45/2A Opčine
telefon: +39-040-214561
urnik: od torka do sobote
8.30-12.30 15.00-19.00

SLOVENIJA - Danes četrte predsedniške volitve

Za Drnovškovega naslednika se poteguje sedem kandidatov

Favorit Peterle, verjetno pa bo potreben še drugi krog - Za drugo mesto Türk in Gaspari

LJUBLJANA - V Sloveniji bodo danes četrte predsedniške volitve. 1.696.473 volilnih upravičencev bo lahko na približno 3500 voliščih od 7. do 19. ure med sedmimi kandidati izbiralo, kdo bo za naslednjih pet let na čelu republike nasledil sedanjega slovenskega predsednika Janeza Drnovška ter Milana Kučana, predsednika države prva dva mandata. Volitve bodo potekale tudi v tujini. Volilno pravico ima namreč 73.000 slovenskih izseljencev, njihovi glasovi pa bodo lahko ob tesnem izidu jeziček na tehtnici.

Poslanec Evropskega parlamenta in predsednik prve demokratično izvoljene slovenske vlade Lojze Peterle, rojen leta 1948, ima s podporo treh največjih vladnih strank SDS, NSi in SLS največ možnosti za izvolitev. Če noben izmed kandidatov ne bo prejel večine, bo 11. novembra sledil drugi krog, v katerem se bosta pomerila kandidata, ki bosta v prvem volilnem krogu prejela največ glasov. Uvrstitev v drugi krog se zanesljivo obeta Peterletu.

Kot najverjetnejši Peterletov protikandidat v možnem drugem krogu se največkrat omenja nekdanji slovenski veleposlanik pri ZN Danilo Türk, ki ga je v enomesečnem predvolilnem boju dohitel Mitja Gaspari, prejšnji guverner centralne banke in nekdanji finančni minister v Drnovškovi vlad. Za presenečenje lahko poskrbi predsednik SNS in državnozborški poslanec, Zmago Jelinčič, ki se je edini doslej - sicer neuspešno - že potegoval za predsedniški mandat. Jelinčič, "enfant terrible" slovenske politike, je najstarejši med kandidati, s Peterletom sta vrstnika.

Magistra ekonomije Gasparija, rojenega 1951, podpira LDS, redni profesor mednarodnega prava na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani Türk (rojen 1952) pa uživa podporo SD, nove stranke Zares in vladnega DeSUS.

Za naklonjenost volivk in volivcev se bori še upokojenka Monika Piberl, predsednica stranke Glas žensk Slovenije. Najmlajši med kandidati je Darko Krajnc, letnik 1975, dolga leta dejaven v nacionalni študentski organizaciji, sicer pa predsednik Stranke mladih Slovenije. Elena Pečarič, rojena leta 1971, je prva hendikepirana oseba, ki ji je v Sloveniji uspelo na invalidskem vozičku kandidirati za predsednico države. Filozofinja in sociologinja kulture je v javnosti znana predvsem kot aktivistka in odločna borka za pravice hendikepiranih, sicer pa je strokovni vodja programa neodvisno življenje hendikepiranih pri društvu YHD - Društvo za teorijo hendikepa. (STA)

Danes in nato po vsej verjetnosti še 11. novembra se bo odločalo, kdo bo novi stanovalec v predsedniški palači na Erjavčevi 17 v Ljubljani

MILAN - Srečanje je privabilo veliko poslušalcev

Pisatelj Drago Jančar gost društva »Slovinci v Milanu«

MILAN - Slovenski pisatelj in intelektualac Drago Jančar se v zadnjih letih s svojimi knjigami vse bolj uveljavlja med evropskimi bralci. Z nekaj zaostanka so njegova dela pritegnila tudi italijansko literarno javnost. Pred kratkim sta izšli v italijanskem prevodu dve njegovi knjigi L'allievo di Joyce v sozaložbi ZTT in Ibiskos in Il ronizio pri Forum.

V torek 16. oktobra je v središčni milanski knjigarni Libreria Claudiana Drago Jančar govoril o obeh delih in prebral iz njiju nekaj odlomkov. Na večeru sta sodelovala tudi prevajalca Martin Vidali, ki je z Robertom Dapitom prevedel delo Il ronizio, in Veronika Breclj, prevajalka zbirke novel L'allievo di Joyce. Srečanje je priredilo društvo »Slovinci v Milanu« in privabilo kar lepo število poslušalcev, med njimi je bilo veliko Slovencev pa tudi njihovih italijanskih sorodnikov in prijateljev. Večera so se udeležili nekateri ugledni gostje, med njimi konzulka Tanja Mljač, ki je predstavljala Konzulat Republike Slovenije iz Trsta.

Drago Jančar

KROMA

Prisotne je najprej pozdravil predsednik društva Janez Donno, nakar je besedo prevzela članica društva gospa Tatjana Wolf Bellotto, ki je kratko orisala Jančarjevo življenjsko in literarno

pot in mu izrazila čestitke za prejem prestižne nagrade Jean Amery za letošnje najboljše evropsko esejično delo.

V prijetnem, sproščenem vzdušju je Drago Jančar pripovedoval o nastajanju svojih leposlovnih del, ki se lahko porodijo že iz drobnega zapisa v kaki knjigi, kot je bilo pri noveli Joyceov učenc. Krila domišljije pa nato zgodovinske podatke prenesejo v drug, pisateljski svet, kjer zgodba šele nastane. Avtorja zanimajo posamične usode, individualne, neponovljive človeške zgodbe, v katerih se obrobni dogodki iz vsakdanjega življenja, pa tudi človeška čustva, strasti in strahovi prepletajo z veliko zgodovino. Tako je tudi v romanu Zvenenje v glavi, ki pripoveduje o uporu v neki kaznilnici, ga pa po svoje poveže še z daljno zgodovino, z judovsko vstajo Masade, ki jo je v antiki opisal Jožef Flavij.

Občinstvo je podajanju sledilo z velikim zanimanjem in odobravanjem, tako da se je po predstavitvi avtor še pomudil s posameznimi poslušalci.

Bordon kandidat za rimskega župana?

RIM - Tednik Espresso objavlja novico, da bo senator Willer Bordon najbrž kandidiral za rimskega župana. Bordon, ki že nekaj let živi v okolici glavnega mesta, ni ne potrdil, a tudi ne zanikal teh govoric.

Bordon je bil kot član KPI miljski župan in nato poslanec, potem je kot parlamentarec kar nekajkrat zamenjal politične barve. Bil je tudi minister. V senat je bil izvoljen v naši deželi na listi Marjetice, pred nekaj tedni pa je izstopil iz parlamentarne skupine Olje in se vključil v mešano senatno skupino. Bordon ni pristopil v Demokratsko stranko, do katere je zelo kritičen.

Strassoldo bo gotovo prejel nezaupnico

VIDEM - Predsednik videmske Pokrajine Marzio Strassoldo bo gotovo dobil nezaupnico pokrajinskega sveta. Strassoldo je, kot znano, preklical svoj odstop in si s tem nakopal nezaupanje ne samo levosredinske opozicije, temveč tudi desne sredine, kateri pripada. Predsednik se včeraj ni odzval vabilu desne sredine za razčiščevalno srečanje in svojo odsotnost utemeljil z nujnim opravičkom v tujini.

Dve smrtni žrtvi na avtocesti od Vidma do Trbiža

TRBIŽ - Na avtocesti A23 Videm - Trbiž sta včeraj izgubila življenje slovenska zakonca iz Vinice, 60-letni Jožek Arko in njegova 54-letna soproga Darja. Skupaj z njima je sedel še 56-letni Alojzij Klaus, ki pa je imel veliko sreče, bil je le lažje ranjen. Po prvih ugotovitvah prometne policije naj bi avtomobil, v katerem se je peljala trojica, skušal obrniti na avtocesti. Prav tja je pripeljal kombi »mercedes vito«, v katerem je bilo šest oseb, doma iz Trevisa. Šofer kombija se nenadno oviri ni mogel izogniti, silovito se je zaletel v vrata. Zakonca sta bila pri pričrti mrtva, ranjence so odpeljali v bolnišnice v Beljaku, Tolmeču in Vidmu.

Tri »zvezdice« 49 vinom

VIDEM - Na letošnjem nagrajevanju pridelovalcev najboljših vin, ki ga prireja vodnik vin FJK, je najvišje priznanje, »tri zvezdice«, prejelo kar 49 vin, petnajst več kot na prejšnji izvedbi. Publikacija so včeraj predstavili na videmskem sejmu in jo bodo od 23. oktobra delili z deželnimi dnevniki. Letos obravnava 937 vin (lani 853), 584 iz videmske pokrajine, 214 iz goriške, 125 iz pordenonske in 14 iz tržaške pokrajine. Eno zvezdico so podelili 577 etiketam, dve zvezdici 311 in tri zvezdice 49 vinom.

DEŽELNI SVET - Igor Dolenc

»Zakon Reziji in Rezijanom ne vsiljuje čisto ničesar«

TRST - Deželni svet bo v torek nadaljeval in upamo tudi končal obravnavo zakonskega predloga za zaščito slovenske jezikovne manjšine. Skupščina se je s tem zakonom ukvarjala že na treh sejah, kar pomeni, da njegovo odobritev spremljajo ne samo proceduralne, temveč tudi politične težave. Desnica izvaja odkrito obstrukcijo, ki je uspeva tudi zaradi nekaterih nesoglasij v Illyjevem zavezništvu.

Igor Dolenc, deželni svetnik in predsednik slovenske komponente Levih demokratov, obžaluje, da je bila razprava o zakonu doslej v glavnem uprta v preteklost, malo ali nič pa v bodočnost. Nanašajoč se na Rezije in na glasne proteste nekaterih njenih prebivalcev Dolenc ponavlja, da ta deželni zakon nikomur ničesar ne vsiljuje, kar velja tudi za državna zakona za zaščito Slovencev in za

IGOR DOLENC

KROMA

zaščito jezikovnih skupnosti.

»Nobenega vsiljevanja identitete tistemu, ki jo odklanja,« pravi deželni svetnik, po katerem bi morala razprava o teh vprašanih temeljiti predvsem na šestem členu republiške ustave (država štiti jezikovne manjšine). V igri so državljanske pravice v pluralni družbi, ki bo v kratkem (padec t.i. schengenske meje) doživela nove spremembe.

»To se bo zgodilo tudi v Re-

ziji in če nekateri Rezijani se ne čutijo Slovence in nočejo biti obravnavani kot taki, jim tega ne more vsiliti nobeno zakonsko določilo. Kot tudi noben zakon ne bo prispeval k izumrtju rezijanske ali drugih kultur. Mi pa moramo vsekakor prepričati vsaki kulturi, da tone v pozabo. In prav jezik je najvišji in najbolj vsakdanji izraz neke kulture«, piše Dolenc v svojem sporočilu za javnost.

Zakonski predlog za zaščito Slovencev ima vsega skupaj 25 členov. Skupščina jih je doslej odobrila 17, obravnavati pa mora še sedem členov. Predsednik Alessandro Tesini je sklical tri zaporedne seje deželne skupne skupine, ki se bo torej sestala tudi v sredo in v četrtek. Na dnevnem redu ima tudi zakon za zaščito furlanskega jezika, ki predstavlja - poleg zakona za Slovence - veliko preizkušnjo za Demokratično zavezo.

Inter.europa (IT)
Informacijska tehnologija, d.o.o.

Illycerno strokovnjake (M/Z) za delo na mednarodnem projektu s področja razvoja informacijskih rešitev v tehnologiji JAVA, J2EE.

Pogoji za zasedbo delovnega mesta:

- najmanj 1 leto ustreznih delovnih izkušenj s področja razvoja poslovnih aplikacij,
- poznavanje metodologij objektivnega pristopa razvoja informacijskih rešitev
- izkušnje z delom v okolju Java J2EE (EJB, JMS Messaging) in poznavanje jezika SQL in DBMS (zaželjeno Oracle),
- poznavanje XML, XSLT, XML shem,
- izkušnje s projektnim delom,
- aktivno znanje angleškega, zaželeno tudi italijanskega jezika,
- pripravljenost na ledensko delo v tujini za daljše obdobje (Milano, Bruselj) v prvih mesecih projekta.

Število razpisanih delovnih mest: 3.

Ponujamo delo za določen čas 1 leta s poskusnim delom 3 mesecev. Po preteku pa možnost zaposlitve za nedoločen čas. Delovna mesta so na sedežu družbe Inter.europa IT d.o.o. v Kopru ali Ljubljani.

Ponudbe z življenjepisom pošljite do 29.10.2007 na naslov: Inter.europa d.d., Kadrovska služba, Vojkovo nabrežje 32, 6000 Koper ali na e-naslov: projekt.pisarna@inter.europa-it.si.

18. SLOVENSKI SLAVISTIČNI KONGRES - Zaključek bogatega tridnevnega srečanja »Živeti mejo«

Ob predavanjih in debatah tudi spoznavanje zanimivosti teritorija

Slovenski jezik v večjezičnem prostoru protagonist tržaškega kongresa - Udeleženci so se podali tudi na ekskurziji

Včeraj se je s prijetnim izletom po širši tržaški okolici zaključil 18. slovenski slavistični kongres, ki ga že tradicionalno prireja Slavistično društvo Slovenije. Izbera lokacije je letos prvič padla na Trst, torej mesto zunaj slovenskih meja.

V sklopu kongresa, ki je nosil naslov Živeti mejo, so številni predavatelji v svojih posegih obravnavali jezikovna in filološka vprašanja v določenem narodnem prostoru. Poglobljali so zlasti vlogo slovenskega jezika v multikulturnem, obmejnem prostoru na osnovi štirih tematskih sklopov: primorska večkulturnost, aspekti slovenske književnosti v Italiji, slovensko-italijanske primerjalne vede in slovaropisje, učenje in poučevanje slovenščine v večjezičnem prostoru in dosežki slavistične medkulturnosti. Več je bilo tudi spremljalnih pobud, med drugimi so bile to predvsem razstava ob 60-letnici slovenskega šolstva v Italiji, razne predstavitve knjig, uprizoritev monodrame Devetsto v produkciji SSG in pa knjižni sejem. Ne nazadnje spadata med te tudi petkova ekskurzija po slavističnem in slovenističnem Trstu in včerajšnji zaključni izlet po širšem tržaškem teritoriju.

Jasno in sončno, pa čeprav nekoli-

ko hladno vreme je bilo včeraj dopoldne kot naročeno. Kakih sto udeležencev kongresa si je ob spremljavi priložnostne vodičke Vere Tuta najprej ogledalo očarljivi Devinski grad. Ena skupina je nato s čolnom odplula proti tržaškemu nabrežju, druga pa se je z avtobusom odpeljala do Štivanja, na ogled izvira reke Timave, kjer je prof. Miran Košuta spregovoril o pomenu tega območja. Skupini sta se ponovno srečali v mestu, od koder sta se z dvema avtobusoma odpeljali dalje proti Bregu. Prvi postanek je bil predviden na Jezeru, od koder se odpira prelep razgled na sotesko doline Glinščice. Tu jih je pričakala dolinska županja Fulvia Premolin in jim orisala značilnosti občine in občinske uprave. Pri spomeniku bazoviških junakov na bazovski gmajni je skupino nato sprejel ravnatelj Narodne in študijske knjižnice Milan Pahor, ki jim je postregel s podrobno zgodbo o zgodovini in pomenu spomenika; udeleženci izleta so se z enominutnim molkom poklonili padlim mladeničem.

Prijeten dan se je zaključil pri Miličevih v Zagradcu, kjer je za veselo vzdušje poskrbela pevška skupina Stu ledi s pesmimi slovenskega zahoda.

Utrinek s petkovega sprehoda po mestnem središču

KROMA

OKUSI KRASA - Začetek pobude SDGZ Jutri na Opčinah, v torek v Križu

Okusi Krasa začenjajo svojo tritedensko pot: jutri ob 19.30, bo openska gostilna Veto predstavila svoj kraški jedilnik vsem znancem in prijateljem. Kot običajno bosta gospodinja Nada Debenjak in hči Katja krstili Okuse Krasa s fotografsko razstavo, tokrat dvojno: že priznanega fotografa in ustaljenega Veto-vega gosta Janka Kovačiča ter »novega« Štefana Grgiča, sicer sodelavca gostilne Veto v svojstvu natakara, ki je pred kratkim diplomiral iz arhitekture na fakulteti v Benetkah. Naslov njune skupne razstave je: »Šel je popotnik...«, glasbeni utrinek bodo prispevale pevke Vesele pomladi.

V torek, 23. oktobra, ob 20. uri, pa bo kriška gostilna La lampara povabila stranke in goste na pokušno svojih specialitet med Krasom in morjem. Predsednik gostincev SDGZ Niko Tenze, ki med drugim nosi glavno organizacijsko breme za kraško kulinarično pobudo, je skupaj s sodelavcem Markom Lupincem povabil v novo konferenčno in »razstav-

no« dvorano na borjaču ob gostilni slikarke Viviano Kljun iz Gabrovca. Večer bo povezoval pesnik Aleksij Pregarc, tople kraške harmonije pa podoživel ansambel Ano ur'co al' pej dvej.

Terpin 1927-2007
import - export S.p.A.

let zvestobe
godina vjernosti
anni di fedeltà
year fidelity

Ob 80. letnici ustanovitve podjetja vljudno vabimo kupce, znance in prijatelje na praznovanje, ki bo v PETEK, 26. OKTOBRA 2007 OD 15.00 DO 20.00 URE NA SEDEŽU PODJETJA V ULICI III. ARMATA 179 V GORICI.

Poskrbljeno bo za pogostitev ob igranju ansambla "NOTRANJCI" in pihalnega orkestra "GORIŠKA BRDA". Veseli bomo vašega obiska!

PODJETJE TERPIN

34170 GORICA, ULICA III ARMATA. 179 - TEL. 0481 521951 - FAKS 0481 522601 - WWW.TERPIN.IT - INFO@TERPIN.IT

POHIŠTVO
KRALJ
S.N.C.

UL. CARSIA, 45 - OPČINE
Tel. 040/213579
e-mail: info@kralj.it

IZREDNA PRILOŽNOST:

OB NAKUPU VGRADNE BELE TEHIKE ZNAMKE **ar.smeg**
(pečica, kombiniran hladilnik, plinski kuhalnik, pomivalni stroj)
TI PODARIMO PRALNI IN SUŠILNI STROJ

POHIŠTVO VRATA STOPNIŠČA POHIŠTVENI DODATKI MIZARSTVO

GLEDALIŠČE VERDI - Odprtje akademskega leta Jadranskega zavoda združenega sveta

Barve sveta pozdravile novo šolsko leto in 25-letnico ustanovitve

Pomemben jubilej prestižnega devinskega zavoda - Pesem in glasba še dodatno obogatila slavnostni program

Večkulturnost oziroma medkulturnost je včeraj dopoldne kar vela iz tržaškega gledališča Verdi, nasmejani obrazi številnih mladih ljudi pa so pričali o tem, da gre za prazničen dan. V nabito polnem teatru je namreč potekalo slovesno odprtje novega akademskega leta Jadranskega zavoda združenega sveta, ki je letos še bolj slovesno, saj sovpada s petindvajsetletnico ustanovitve devinskega zavoda. Prestižni mednarodni licej, ki usposablja odlične dijake za najboljše univerze, torej spet odpira svoja vrata in za 183 dijakov z vsega sveta se začinja novo šolsko leto polno doživetij in prav gotovo nepozabnih trenutkov.

Pisan mimohod dijakov zavoda v svojih tradicionalnih narodnih nošah in z zastavami svojih držav je uvelodel včerajšnjo slovesnost. Ob glasnih aplavzih je vse prisotne nato nagovoril predsednik zavoda Michele Zanetti, ki je okvirno orisal petindvajsetletno uspešno delovanje devinske ustanove, v kateri se je do današnjega dne izšolalo skupno 2.490 odličnih dijakov 117 različnih narodnosti. V svojem govoru se je zaustavil pri samem rojstvu te pomembne in ekskluzivne strukture, se pravi pri navdušenju nad idejo, da bi tudi v Italiji zrasel zavod Združenega sveta, in nad zavestjo, da sloni prihodnost Trsta na kulturi in na odprtosti svetu. Spomnil se je vseh, ki so si prizadevali in si še danes prizadevajo, da bi zavod le kljuboval hudim trenutkom, predvsem pa finančnim krizam.

Pri pomembnem četrstoletnem delovanju se je zaustavil bivši direktor mednarodne organizacije bakalavreatov George Walker. »25 let je že velika starost, saj predstavlja konec mladosti in začetek t.i. zrelosti oziroma odraslosti, hkrati pa pomeni razpoko med generacijami,« je pojasnil, dalje pa se je še osredotočil na izzivih, ki jih mladim ponuja prihodnost. Njegove besede so v včerajšnjem veselem dopoldnevu izzvenele dokaj kritično: novo stoletje se po njegovem mnenju odpira v znamenju svetovnih katastrof, začeniš z globalnim ogrevanjem ozračja, ki bo povsem spremenilo podnebje. In ravno v mladih vidi Walker rešitev: bodoči znanstveniki bodo lahko ukrepali in vsaj delno omejili to nesrečo.

O idiličnem življenju na devinskem zavodu sta se izredno pozitivno izrekla dijaka drugega letnika, Japonka Sumiko Hatakeyama in Indijec Shashank Sheth. Na svoji koži sta ob prihodu občutila stereotipizacijo človeka, ki sta se je s časom znebila, premagala sta obenem domotožje in v prijateljskem duhu v Devinu ponovno zaživela oziroma zrasla: spremenile so se namreč njune vrednote in pogled na svet se jima je odprl, spoznala sta nove kulture, nove realnosti in zakorakala na skupno pot.

Zaključne besede so bile poverjene seveda rektorju devinskega zavoda Marku Abriouxu, ki je še dodatno predočil temeljni prispevek zavoda k boljši prihodnosti v duhu miru, pravice, solidarnosti in sodelovanja. Dijaki in profesorji na zavodu imajo po njegovem mnenju veliko odgovornost: kljubovati morajo številnim izzivom prihodnosti. Zamislil se je tudi pri neizpodbitnem dejstvu, da je zavod nasprotje zaprtosti, saj goji dialog med različnimi kulturami in veroizpovedmi in promovira popolno integracijo.

Praznično vzdušje so pričarali tudi pevci mešanega zbora zavoda Združenega sveta, ki so občinstvu postregli z renesančnimi madrigali, himno Južne Afrike in številnimi narodnimi. Lituanka Valdonė Rakauskaitė in mongolski duo Nomin Samdan ter Batmyagmar Erdenebat pa so poskrbeli za res prijetno glasbeno kuliso ob klavirju oziroma violini. Slavnostne-

Na včerajšnjem slavnostnem odprtju je ubrano zapel zbor Združenega zavoda

KROMA

ga odprtja se je udeležilo tudi veliko uglednih gostov in krajevnih upraviteljev: predsednik mednarodnega odbora Združenih zavodov Tim Toyne Sewell, italijanski veleposlanik Gianfranco Facco Bonetti, vladni podtajnik Ettore Rosato, deželni odbornik Roberto Cosolini, predsednica tržaške pokrajine Maria Teresa Bassa Poropat, občinski odbornik Maurizio Bucci in mnogi drugi. V svojih pozdravih so vsi poudarili izobraževalno bogastvo, ki ga zavod predstavlja za naše ozemlje, predvsem pa izreden pedagoški vzor. Dijakom samim pa so zaželeli naj neustrašno vztrajajo pri svojem poslanstvu, se pravi pri rušenju vsakovrstnih meja (tudi tistih v glavi) v luči enotnosti in skupnega življenja.

Za 93 mladih, ki je letos prestopilo prag Jadranskega zavoda združenega sveta, se torej začinja nova življenjska pustolovščina, ki jih bo dodatno obogatila z izkušnjami in neprecenljivimi doživetji. (sas)

AKADEMSKO LETO 2007/2008 - V prvem letniku tudi Slovenka Šola in učni program sta za Urško Mali izredni

Mesto v prestižnem zavodu si je letos izborila tudi 16-letna Urška Mali iz Idrije, ki se je v Trst pripeljala že 24. avgusta, po uspešno opravljenem pogovoru na ministrstvu za šolstvo. V tipični belokranjski narodni noši z rdečim pasom in ravno take barve nogavicami, se je včeraj po slavnostni prireditvi pred teatrom predajala sončnim žarkom. Svojega navdušenja nasmejana blondinka ni skrivala: »Zelo sem vesela. Všeč mi je učni program, ki temelji na razumevanju in ne na memorizaciji. Šola pa je vsekakor super, saj v nas spodbuja samoiniciativno dejavnost in končno aktivnost. Želja po spoznavanju pa je v vseh nas že prirojena,« nam je povedala. Poleg samega študija pa ponuja šola celo vrsto zanimivih popoldanskih aktivnosti, kot so na primer socialno delo, raznorazni krožki in pa seveda (najpomembnejše) druženje. Urška deli sobo z Maltežanko in Moldavko, skozi okno pa se vsako jutro zagleda v čudoviti Tržaški zaliv in začne dan na najlepši način. (sas)

OPČINE - Začela se je predavateljska sezona pri društvu Tabor

Paolo Sossi o »skrivnostih« Krasa

Predavatelj je Kras »obdelal« z vseh vidikov in prehodil njegovo sto milijonov let dolgo zgodovino do današnjih dni

Sredi tedna se je spodbudno začela predavateljska sezona pri društvu Tabor. Res lepo število slušateljev je prisluhnilo izčrpnemu in doživljajevu podajanju domačina Paola Sossija, ki je prisotnim na dopadljiv način predstavil značilnosti Krasa, tako z

geografske opredelitve kot geo-morfološke perspektive. Težko si predstavljamo, da so tu bila topla tropska morja, a o tem pričajo kamnine in fosili, ki so pravo kraško bogastvo. Pozorni raziskovalec in iskalec »zgodovine« Krasa lahko vse to razbere prav

iz njih in obenem odkrije praprednike današnjih še kako znanih primerkov morske favne in flore (ostrig, jakobovih pokrivač, orad, polžev...). Kot je Sossi učinkovito povedal, so torej kraški masivi in skale prave naravne knjižnice, ki hranijo informacije sto milijonov let trajajočega spreminjanja.

Podoba Krasa je kajpak oblikovala voda, zato se je virtualni izlet nadaljeval ob reki Reki in njenim skrivnostnim tokom do izvirov Timave, ob reki Raši, ki je 330 dni na leto sušna, ob presihajočem jezeru v Doberdubu, po dolini Glinščice, jamah. Vendar Kras ni le edinstveno okolje, je tudi naseljeno področje, čigar lastnosti je človek izkoriščal za svoje bivanjske potrebe, tako za gradbeni material (npr. skale) kot za zaposlovanje (kamnolomi, frnaže, premogovnice).

Poslušalci so iz dvorane odhajali vidno zadovoljni in obogateni z novim znanjem o Krasu. Dopoldnilo sredinega večera pa je današnji pohod po openski gmajni, ki ga društvo Tabor prireja v sodelovanju s taborniško družino Sokoli s Selivca z Opčin. Pohodniki se bodo zbrali ob 10. uri v Prosvetnem domu, kjer se bo pohod (primeren za vse) tudi zaključil s skupnim kosilom, kostanji in novim vinom. Otroke pa čakajo tudi ex-tempore in igre. V primeru dežja bo pohod naslednjo nedeljo, 28. oktobra.

Paolo Sossi je z zanimivim pripovedovanjem pritegnil pozornost številnega občinstva

KROMA

GLEDALIŠČE VERDI - Violinistka Isabelle Faust in dirigent Marko Letonja

Z Brahmsom in Dvořákom navdušila tržaško občinstvo

Slovenski dirigent je končno dirigiral tudi v Trstu in aplavze radodarno delil z orkestrom

Drobna, na kratko pristrizena plavalaska s športnim in mladostnim videzom: nemška violinistka Isabelle Faust se sploh ne gre primadono, toda že med orkestralnim uvodom, ko se zasanjano predaja harmonijam orkestra, občutiš umetniško dušo, ki komaj čaka, da se bo razvnela. Glasbenica je nase prvič opozorila pred dvajsetimi leti, ko je v Augsburgu osvojila nagrado Leopold Mozart; nekaj let pozneje je zmagala na genovskem tekmovanju Paganini, od takrat se je njena umetniška pot strmo povzpela. Kot se pogosto dogaja v kulturno razvitih državah, je odlični Isabelle nemška banka dala na razpolago dragoceno ena najplešjih partitur, ki je znana z vzdevkom »Irnuljčica«: Isabelle je v violini prebudila vso zvočno magijo, od žametnih pianissimo do napetih in plamtečih vibracij v najvišjih legah. Zvezdo simfoničnega koncerta v tržaškem gledališču Verdi je spremljal Marko Letonja: slovenski mojster je s Faustovo že večkrat sodeloval, skupaj sta posnela tudi ploščo z dokaj redko izvedbo Jolivetovega koncerta za violino in orkester, za oba umetnika pa je bil to krstni nastop v gledališču Verdi. Brahmsov koncert v D-Duru op.77 je nedvomno ena najlepših partitur, ki daje solistu prekrasne interpretativne možnosti: Isabelle Faust ni izbrala herojske drže, ni skušala občinstvo osvojiti z ekshibicijo, ki bi slovela na virtuoznosti in moči. Violinistka je svojo vlogo odigrala s tankočutnostjo, dialog z orkestrom je zasnovala skoraj v komorni dimenziji, toda zvok je dozirala z veliko inteligenco ter stopnjevala interpretativno intenziteto do absolutnih viškov: čudoviti sprevni zaključek prvega stavka je napovedal drhtečo liriko Adagia, v tretjem stavku pa je umetnica sprostila poustvarjalno ognjevitost, ki se je povsem razvnela v igrivem in blestečem madžarsko obarvanem finalu. Navdušujoča interpretacija je osvojila občinstvo, po vztrajnih aplavzih je Isabelle spokojno odigrala Bachov Largo iz Sonate za violino solo.

Marko Letonja je Faustovo spremljal z muzikalnim poslušom, s tržaškim orkestrom je pozorno uravnovešal zvočno razmerje, v drugem delu koncerta pa je lahko dokazal svoje dirigentske sposobnosti v eni najpopularnjših simfonij, ki je že dobro stoletje stalnica v železnem repertoarju vseh simfoničnih orkestrrov. 15. decembra 1893 je Antonín Dvořák v New Yorku prvič predstavil svojo Simfonijo v e-molu op.95, ki je takoj naletela na velik uspeh in zaslovela z vzdevkom »iz Novega sveta«. Koliko je v resnici tem, ki jih je češki skladatelj črpal iz ameriške folklorne, koliko pa slovanske barve, lahko poslušalec sam presoja: zasnova partiture je trdno zasidrana v okviru poznoromantične evropske glasbe, od koder izvirajo vsi retorični postopki, s katerimi je Dvořák razvil svojo bogato invencijo. Marko Letonja je simfonijo dirigiral na pamet, a tudi mimo tega dokazal, da izvrstno obvlada partituro. Lepo je stopnjeval dinamiko, zanesljivo upravljal agogiko in orkestru venomer vplival spodbudo za tekoče in sproščeno muziciranje. Škoda, da sta bila tokrat na razpolago samo dva dneva za pripravo koncerta, kajti kljub prepričljivi interpretativni viziji so nekateri detajli ostali še neizdelani: manjše netočnosti pri vstopih pihal in trobil, posebno v nižji dinamiki, so delno omadeževali sicer zelo dovršen nastop tržaškega orkestra. »Ameriško« temo počasnega stavka je občuteno podal angleški rog Giovanni Scocchi, lepo so se odrezali tudi ostali solisti in orkestralne sekcije, ki kažejo stalen napredek kar se tiče orkestrske discipline in zvočne kakovosti. Slovenski mojster Marko Letonja je bil celih dvanajst let šef dirigent in umetniški vodja Slovenske Filharmonije, zdaj pa je svoje delovanje razširil na ostale celine; pogosto dirigira v Avstraliji, tudi v Evropi ga vabijo imenitni orkestri in januarja 2009 bo v milanski Scali dirigiral Janačkovo opero Vnu011Bc Makropulos: skrajni čas, da je tudi tržaško gledališče Verdi povabilo mojstra, ki je s svojim nastopom požedel dolge in navdušene aplavze, ki jih je radodarno delil s tržaškim orkestrom.

Katja Kralj

Isabelle Faust in Marko Letonja sta navdušila tržaško občinstvo

IZOBRAŽEVANJE - V pripravi dva tečaja

Na SDZPI še poteka vpisovanje v oba tečaja

Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje sporoča, da se prihodnji teden začne tečaj Komunikacija in tehnike dela v skupini (48 ur). Vpis na tečaj je še možen, saj je na razpolago še nekaj prostih mest.

Še naprej pa se nadaljuje vpisovanje v tečaj Priprava na ECDL Core Start (72 ur), v okviru katerega bodo obdelani štirje od sedmih modulov evropskega računalniškega spričevala. Gre za naslednje module: uporaba računalnika in upravljanje datotek; obdelava besedil; preglednice; podatki in komunikacije.

Tečaj bo potekal dvakrat tedensko, ob ponedeljkih in sredah. Predavanja bodo v večernih urah, začel pa se bo 7. novembra.

Na oba tečaja se lahko vpišejo zaposleni v zasebnih podjetjih, ki delujejo v Furlaniji-Juljski krajini. Tečaja sta namenjena tudi

delavcem z atipičnimi delovnimi pogodbami, kot so pogodbe za določen čas, part time, vajeništvo, projektno delo, občasno delo, pogodba o vključevanju. Vpišejo se lahko tudi delavci, ki so starejši kot 45 let, kot tudi delavci, ki so dokončali samo osnovno šolo oziroma so zaključili obvezno šolanje. Stalno bivališče v deželi ni pogoj za vpis.

Pobuda spada v okvir Deželnega kataloga permanentnega izobraževanja in je financirana s sredstvi zakona 236/93. Vpisnina znaša 1 evro za vsako uro tečaja, plačila so oproščeni delavci v dopolnilni blagajni ali v mobilnosti.

Tečaji se bodo odvijali na tržaškem sedežu SDZPI v ulici Ginnastica 72. Vse potrebne informacije nudi tajništvo Zavoda od ponedeljka do petka med 9. in 13. uro na telefonski številki 040-566360.

Brezplačni tečaj slovenščine v Dolini

Odbornišтво za kulturo občine Dolina prireja brezplačni intenzivni tečaj slovenščine za začetnike od novembra 2007 do januarja 2008, v občinski knjižnici v Boljuncu. Predvideni urnik: ob ponedeljkih in četrtek od 17.30 do 19.30; možne so spremembe na željo udeležencev. Tečaj je namenjen samo občanom in število mest je omejeno. Informacije in vpisnina v občinski knjižnici, tel. 040 227008 vsak ponedeljek (16.00-18.30) in sredo (9.00-11.30 in 16.00-18.30).

Informativni sestanek bo v sredo, 31. oktobra ob 19. uri v prostorih občinske knjižnice v Boljuncu (za gledališčem F. Prešeren).

Najem stanovanja in evropsko pravo

Jutri bo v predavalnici M osrednjega poslojpa tržaške univerze na Trgu Europa ob 15.30 prof. Elena Bargelli z Univerze v Pizi predavala na temo Najem stanovanja in evropsko pravo. Srečanje prireja predstojnik stolice za civilno pravo na Univerzi v Trstu prof. Fabio Padovini.

V četrtek predstavitev monografije Hrvati v Trstu

Hrvaška skupnost v Trstu je izdala knjigo »I croati a Trieste« (Hrvati v Trstu), 544 strani obsegajočo monografijo, katero je več let sestavljalo 26 hrvaških, slovenskih in italijanskih avtorjev, uredil pa jo je predsednik Hrvaške skupnosti Damir Murković. Uresničitev ambicioznega projekta, ki zaobjema gospodarske, kulturne, založniške, socialne, politične in verske aspekte hrvaške prisotnosti na severnem koncu Jadrana, bodo prvič predstavili v četrtek, 25. oktobra ob 18.30 v palači Ferdinando.

Devin-Nabrežina: prispevki za nakup učbenikov

Občina Devin Nabrežina sporoča družinam učencev s stalnim bivališčem v občini, ki v šolskem letu 2007/2008 obiskujejo nižje srednje šole oz. prva dva razreda višjih srednjih šol, in katerih ekonomske razmere ne presegajo 10.632,94 evrov, da lahko prosijo za dodelitev finančnih prispevkov za nakup učbenikov v smislu 28. člena, 1. odstavek, črka a) D.Z. 10/88. Za informacije se lahko zainteresirane družine obrnejo na Urad za šolstvo Občine Devin Nabrežina - Nabrežina 102 (tel.: 040-2017371).

DSI - Jutri zvečer

Srečko Gombač o vodnih letalih

Srečko Gombač je avtor zanimive knjige o vodnih letalih, ki jo bo jutri predstavil na večeru Društva slovenskih izobražencev v Trstu. Naslov knjige je »Letala s sidrom - Hidroavioni v Portorožu in okolici«. Gre za osnovno raziskavo o začetkih letalstva in posebej o prvih poletih v Trstu in Istri na začetku 20. stoletja. Glavna pozornost pa je posvečena vodnim letalom, ki so se prvič pojavili v Trstu med prvo svetovno vojno. Kasneje so v Tržiču začeli graditi vodna letala v Portorožu pa je nastala pilotska šola, v tridesetih letih pa so uvedli prve potniške letalske zveze med Portorožem, Trstom in Turinom oziroma med Zadrom in Trstom. Knjiga, v kateri je dve poglavji prispeval prodekan na Fakulteti za turizem v Portorožu mag. Tomi Brezovec, je bogato ilustriрана in predstavlja veliko pridobitev za poznanje preteklosti naših krajev na obeh straneh meje.

Večer s Srečkom Gombačem bo v Peterlinovi dvorani v ulici Donizetti, 3 ob 20.30.

GODBA RICMANJE - Že v kratkem novi nastopi

Konec tedna na Odprti meji v Prebenegu, nato pa na burnjaku v Gorenjem Tarbiju

Pihalni orkester Ricmanje se je v letošnji sezoni že predstavil občinstvu na tradicionalnih Jesenskih sprehodih tako s prenovljenim repertoarjem kot z novimi uniformami.

Sposobni in "lepi" godbeniki se že pripravljajo na dva nova nastopa. Mladinski orkester bo nastopil v petek, 26. oktobra, v okviru projekta Odprta meja med šolami Dolinske občine nastopil v Prebenegu. Pihalni orkester Ricmanje pa je tudi letos sprejel zdaj že tradicionalno vabilo, da igra na Prazniku kostanja v Gorenjem Tarbiju, in sicer v nedeljo, 28. oktobra, ko se bo tradicionalni beneški burnjak tudi zaključil.

Na posnetku so člani pihalnega orkestra Ricmanje po nastopu v Trstu, 7. oktobra, v novih uniformah, za katere so prispevali Zadruga Kraška Banka, podjetje Wartsila, Občina Dolina, avtomehanična delavnica Mokor, lastnik bara Rosandra Elvio Savoldelli, mesnica Remo in karoserijska delavnica Vescovo.

Z novimi uniformami so se člani pihalnega orkestra Ricmanje z zadovoljstvom nastavili fotografskemu objektivu

GORICA - Uspešno tiskali plastične vzorce z italijanskim in s slovenskim nazivom

Na poti iz Rima dvojezične elektronske izkaznice

V prihodnjih dneh naj bi jih 10.000 prispelo v Trst, od tod pa naj bi jih tisoč preusmerili na goriško občino

Glavni sedež goriške občine (levo), anagrafski urad, ki izdaja osebne izkaznice je v poslopju na notranjem dvorišču; na desni italijanska različica elektronske osebne izkaznice

BUMBACA

Iz Rima prihajajo v Gorico dvojezične elektronske osebne izkaznice. Deset tisoč plastičnih vzorcev z dvojezičnimi nazivi »Repubblica italiana - Repubblica Italia«, »Carta d'identità - Osebna izkaznica št.« in »Comune di - Občina« je po poti in bi moralo v prihodnjih dneh dospeti v Trst, od tod pa naj bi jih tisoč preusmerili v Gorico. Kot je povedal občinski svetnik Aleš Waltritsch, ki je v prejšnjem mandatu spremljal zadevo kot predsednik pristojne občinske komisije, je bil ministrski dekret o izdajanju elektronskih osebnih izkaznic odobren 19. julija leta 2000, vseboval pa je tudi navodila za dvojezične izkaznice z besedili v slovenščini, nemščini in francoščini. Preden so stople elektronske izkaznice v veljavo, je bilo potrebno testirati računalniški program, ki so ga v Gorici preizkusili v začetku leta 2003. Po besedah Waltritscha je bila Gorica skupaj s Trstom in krajem San Vito al Tagliamento izbrana med 40 občin, ki so testirali nove elektronske izkaznice.

»Februarja leta 2003 je tedanji pristojni občinski odbornik Maurizio Di Matteo poslal v Rim dopis z zahtevo, da naj se v Gorici izdajajo tudi dvojezične elektronske izkaznice,« je povedal Waltritsch in pojasnil, da so med preizkusnim tiskanjem enojezičnih izkaznic nastale težave zaradi pisanja strešic. Goriška občina in notranje ministrstvo sta zatem podpisala konvencijo, po kateri je Gorica prevzela nalogo, da izdelava programsko opremo za vpisovanje šumni-

kov in sičnikov ter drugih črk, ki jih italijanska abeceda ne pozna. Izdelava računalniškega programa se je zaključila novembra 2005, takoj zatem pa so začeli izdajati elektronske izkaznice, na katerih so se strešice držale slovenskih imen. Naslednji korak v smeri dvojezičnih osebnih izkaznic je bil opravljen v Rimu, kjer so preverili uporabo softvera za tiskanje plastičnih vzorcev. Prilaganje in usklajevanje računalniškega programa s centralno podatkovno bazo se je pred kratkim zaključilo, tako da so v Rimu nazadnje začeli tiskati plastične dvojezične vzorce, ki so jih pred dnevi odposlali proti Trstu. Po vsej verjetnosti bodo nove izkaznice prispеле v Gorico v prihodnjih dneh, tako da naj bi jih občani imeli na razpolago pred koncem novembra.

Med preizkusnim izdajanjem je bilo v Gorici mogoče dobiti elektronske izkaznice brezplačno, sedaj pa bo treba zanje - za enojezične, kot tudi za dvojezične - plačati dvajset evrov, saj občine ne bodo prejemale prispevkov iz Rima za kritje stroškov. V goriškem matičnem uradu bo za izdajanje elektronskih osebnih izkaznic skrbelo okence z dvema operaterjema, ne bo potrebne predhodne prijave, postopek pa naj bi trajal od deset do dvajset minut. Na dolžino postopka za izdajo elektronskih izkaznic bo vplivala tudi hitrost internetne povezave z notranjim ministrstvom v Rimu; če bo linija zasičena, bo za izdajo izkaznice morda potrebno nekaj več časa. (dr)

POKRAJINA - Soča

Proti gradnji jezusa

Goriška pokrajinska uprava odločno nasprotuje projektu izgradnje novega jezusa na Soči, ki ga pri Pevmi načrtuje konzorcij za bonifikacijo posoške ravnine in ki mu je zeleno luč prižgala deželna vlada, kot je pred nedavnim napovedal Illyjev odbornik Ezio Marsilio. Odklonilno držo goriške pokrajine je med petkovim srečanjem s predstavniki odborov, ki delujejo pod okriljem zveze Cordicom, potrdila odbornica za okolje Mara Černic. Sestanek, ki so se ga med drugimi udeležili predstavniki odbora za zdravje in okolje ter člani združenja za zaščito pravic občanov »Tudici«, je bil namenjen še drugim okoljskim vprašanjem Goriške, med katerimi je bila posebna pozornost deležna onesnaženost Korna.

Odbornica je že pred enim mesecem, ko je v krajevnih medijih odjeknila vest o deželni naklonjenosti izgradnji jezusa, izrazila na račun projekta resne dvome in pripombe. »Predel Soče, kjer namestitev zgradijo novo rečno pregrado, je najlepši del reke na italijanski strani meje,« je povedala Černičeva in pristavila: »Za tovrstno odločitev ne razpolagamo z zadostnimi podatki, ki bi zagotavljali, da je gradnja jezusa na tistem območju varna. Načrtovani jez bi sicer ne presegal petih metrov višine, ne gre pa pozabiti, da je pobočje pod Štmavrom izredno nestabilno.« Illyjeva deželna vlada je ne glede na to ocenila, da je gradnja jezusa v neposredni bližini državne meje na območju Pevme primeren odgovor na potrebe goriškega kmetijstva. Po prepričanju nekaterih je tukajšnje kmetijstvo oškodovano zaradi nenadnega višanja in nižanja pretoka vode, ki jo spuščata solkanski jez, kar škoduje tudi ribji favni na italijanski strani meje. Utemeljitive zagovornikov projekta pa nikakor ne prepričajo okoljevarstvenikov in krajevnih svetov za Štmaver, Pevmo in Oslavje, ki se odločno upirajo gradnji jezusa. (Ale)

TRŽIČ - Policisti aretirali tri Romune

Zasedli bivališče

Zaradi istega prekrška so v preteklosti že bili prijavljeni

Trije državljani Romunije, 20-letni C.L., 18-letni B.A. in 18-letni V.P., so zaprti v goriški kaznilnici, kjer čakajo na sojenje zaradi nezakonite zasedbe tujega bivališča. Mladenice je aretiralo osebje tržiškega policijskega komisariata, pri tem pa je ugotovilo, da je bila trojica le nekaj dni prej prijavljena zaradi istega prekrška.

Stanovci stanovanjske hiše v ulici Pacinotti v Trziču so obvestili sile javnega reda, da je bilo slišati glasove v stanovanju, ki bi moralo biti prazno. Agenti so nemudoma posredovali in vstopili v stanovanje, v katerem je vladal nered. Pohištvo je bi-

lo premaknjeno, povsod so bile smeti. V drugem nadstropju so izsledili tri Romune, ki so se zadrževali v kuhinji. Eden izmed njih je skušal zbežati skozi okno, vendar so tudi njega kmalu zatem prijeli. Ob prihodu lastnika so policisti ugotovili, da so se romunski državljani nezakonito vselili v stanovanje ter se priključili na vodno napeljavno in električno omrežje. Podobno so Romuni ravnali še v nekaj drugih praznih stanovanjih, policisti pa so jih prijavi tudi zaradi raznih kraj. Pred aretacijo so na goriškem sodišču izdelali odlok, ki trojici prepoveduje vstop na območje tržiške občine.

TRŽIČ - En Romun aretiran, drugi na begu

Kradla srečke

Moška sta v prodajalno vlomila pod krinko noči

Tržiški policisti so včeraj ob 5. uri ponoči aretirali 28-letnega A.G. romunskega rodu brez stalnega bivališča, ki je iz prodajalne na križišču med ulicama Nino Bixio in Barbarigo ukradel loterijske srečke, vredne 1.800 evrov, iz igralnega avtomata pa je s silo pobral 480 evrov. Ob tem je izpod pulta ukradel tri tisoč evrov kovancev, v notranjosti prodajalne pa je povzročil veliko gmotno škodo, saj je prevrnil in poškodoval večji del notranje opreme.

Policisti so ga aretirali ob izhodu iz trgovine, moški pa je agentom takoj povedal, da mu je pri vplomu

pomagala sodržavljan, ki je še vedno na begu. Aretiranec je pojasnil, da sta skupaj vdrla skozi vhodna vrata, zatem pa sta se lotila dveh igralnih avtomatov. Enega sta uspela s silo odpreti, pri ostalih dveh pa jima to ni uspelo in sta ju le poškodovala.

Lastnica prodajalne Giuliana Garimberti je pojasnila, da so bile ukradene loterijske srečke »Gratta e vinci« neveljavne, saj niso še bile registrirane, ob tem pa je povedala, da sta tatova povzročila za več tisoč evrov škodo. Preiskava je v polnem teku, saj policisti hočejo aretirati še drugega tatu.

REDIPULJA - Obisk ministra ob 90-letnici bitke pri Kobaridu

Parisijev poklon

Illy mu je predstavil načrt Parka miru - Še pred tem se je Parisi udeležil kobariške slovesnosti

Minister Parisi z Illyjem med obiskom kostnice

ALTRAN

Italijanski obrambni minister Arturo Parisi je včeraj obiskal kostnico v Redipulji, kjer je med ceremonijo ob 90-letnici bitke pri Kobaridu položil venec. V Redipuljo je prišel iz Kobarida, kjer se je udeležil spominske slovesnosti na tamkajšnjem trgu in se srečal s slovenskim obrambnim ministrom Karlom Erjavcem. V Kobaridu so se včeraj zbrale vojaške godbe iz držav, ki so bile pred 90-imi leti na nasprotnih straneh udeležene v boje 12. soške bitke. Za Italijo je kobariška bitka povezana s »temo noči«, saj je postala sinonim za boleč poraz, Kobarid pa ime za bolečino in žrtvovanje, je povedal Parisi, ki je v Posočju zaključil svoj obisk v Sloveniji. Sedanjost naj bo gospodar preteklosti in ne obratno, da bo mogoče žrtvam morije ob Soči pripisati nov pomen, je menil.

Parisija so v Redipulji pričakali predsednik dežele FJK Riccardo Illy, predsednik goriške pokrajine Enrico Gherghetta, župan občine Foljan-Redipulja Mauro Piani ter drugi predstavniki civilnih in vojaških oblasti. Ob robu svečanosti je Illy predstavil ministru čezmejni projekt Parka spomina, ki bo ovrednotenje prizorišč prve svetovne vojne na Krasu financiral iz sklada Interreg. Cilj je uresničiti pravi muzej na prostem, ob deželi FJK pa sodelujejo še goriška pokrajina, Trgovinska zbornica ter številne občine na italijanski in slovenski strani meje. »To je edinstvena priložnost za ovrednotenje kraškega območja ter njegove kulturne in naravne dediščine. Spodbujati želimo do kulturnih vrednot in okolja spoštljivi turizem,« je poudaril Illy in pozval ministra k podpisu protokola s krajevnimi upravami, ki bo letem omogočal upravljanje z vojaškimi območji. To je nujno potreben korak za uresničitev kraškega muzeja na odprtem. (Ale)

GORICA - Na pobudo SKGZ pet urednikov o medijski podobi Slovencev v Italiji

Med dinamičnostjo in avtocenzuro

Z leve Paljk, Čuk, Namorjeva, Semolič, Korenova in Udovič

BUMBACA

Odrta, dinamična in vključena v široko družbo, hkrati pa večkrat nesposobna, da bi premostila zastarele notranje zdrahe in se dokončno otresla strahu pred javno razpravo. Tako je v glavnih obrisih podoba slovenske narodne skupnosti v Italiji, s katero se vsak dan lahko srečujemo preko manjšinskih sredstev javnega obveščanja, ki delujejo v Furlaniji-Juljski krajini. O medijski podobi Slovencev v Italiji je tekla beseda na petkovem srečanju v goriškem Kulturnem domu, kamor je SKGZ povabila odgovornega urednika Primorskega dnevnika Dušana Udoviča, odgovorno urednico Novega Matajurja Jole Namor, odgovornega urednika tednika Novi Glas Jurija Paljka, odgovornega urednika slovenskega novinarskega oddelka deželnega sedeža RAI v Trstu Marija Čuka in odgovorno za slovenske programe deželne sedeža RAI v Trstu Mirjam Koren.

Udeleženci okrogle mize so ugotavljali, da se je manjšinska podoba, ki jo naši mediji vsak dan podajajo, s časom korenito spremenila. »Kdor danes prebira naše časopise, vidi v njih manjšino, ki je dobro organizirana in ni izolirana od širše stvarnosti. Ker so naši mediji namenjeni slovenskim bralcem, dajemo seveda velik poudarek manjšinski zadevam, vendar to vključujemo v širši kontekst,« je na vprašanje goriškega predsednika SKGZ Livia Semoliča, ki je opravljal vlogo moderatorja, odgovoril Udovič. »Manjšina, ki je v preteklosti posvečala večji del svojih energij na

rodno obrambni funkciji, se danes otresa "folklorizacije" ali "domačijskosti" in je povsem normalno integrirana v prostor,« je ocenil Marij Čuk, Jole Namor pa je poudarila specifičnost Novega Matajurja in položaja Slovencev videmske pokrajine. »Kdor vzame Novi Matajur v roke, vidi v njem vitalno skupnost. Zelo aktivna je kljub temu, da se nahaja na manj razvitem in jezikovno šibkem območju. Dvojezičnost časopisa nudi jasno podobo ljudi, ki imajo večplastno identiteto in gojijo večkulturnost,« meni Namorjeva.

V teku srečanja so gostje poudarili specifično medijev, pri katerih so zaposleni, podčrtali pa so tudi napor, da bi se prilagajali novim časom in zahtevam. »Posodobili smo tradicionalni radio, ki je bil zelo različen od vseh ostalih na lokalni in državni ravni. Imel je močno identiteto, ki jo nekateri poslušalci še danes občalujejo. Istotako je iz anket prišlo do izraza, da si je večina poslušalcev ob klasičnih žanrih, ki so opredeljevali predvsem kulturno poslanstvo našega radia, želela tudi nekaj, kar bi bilo bolj v teku s časom. V to posodabljanje je bilo v zadnjih letih vloženo ogromno truda in denarja, kar je privedlo do uspehov. Obenem smo se razširili tudi čez mejo. Na naši radijski postaji dejansko meje ni več, ob padcu schengenske meje pa bomo v to še dodatno vlagali,« je povedala Korenova. »V sami zasnovi mora biti naš časopis zavezan demokraciji, slovenstvu in gojenju slovenske besede, vse to pa naj bi

bilo pregneteno s krščanskim etosom,« je o Novem Glasu povedal Paljk in dodal: »Naši naročniki so večidel tradicionalni bralci, mladi ekipi novinarjev pa je v zadnjih letih uspelo korenito spremeniti časnik, tako grafično kot tudi vsebinsko. Začeli smo pisati o mednarodnih zakonih, težavah cerkve in drugih temah, ki jih nekoč nismo obravnavali. Vsi gostje so vsekakor priznali, da so manjšinski mediji šibki na področju novih tehnologij. Novi Matajur si je namreč spletno stran priskrbel pred enim mesecem, Novi Glas jo bo pridobil v kratkem, slovenski radio in televizija pa bosta morala počakati še najmanj nekaj mesecev. Tudi spletna stran Primorskega dnevnika je dokaj skromna, z založnikom pa smo se dogovorili, da bomo ta problem rešili čim prej,« je povedal Udovič.

Govor je bil o delitvi manjšine na dva tabora in o posledicah, ki jih ta ima na izbire medijev. »V zvezi z našimi političnimi združbami je vodilo to, da čim bolj objektivno in brez vsakršnega navijaštva skušamo biti prisotni predvsem na dogodkih, ki so v tesni povezavi z našo skupnostjo in so odločilni za njeno usodo,« je povedal Čuk. »Garancija za to, da najdemo vsak dan ravnotežje v časopisu, je pošten profesionalni pristop. Z leti dozoreva prepričanje, da je treba tudi s poročanjem prispevati k dialogu, ki v manjšini vendarle narašča,« pa je ta problem ocenil Udovič. Jole Namor je povedala, da v Benečiji ni konflikta med krovnima organizacijama. »Zavedamo se

pač svoje šibkosti in sodelujemo. Pred leti sem predlagala združitve Doma in Novega Matajurja v en sam časopis, ki bi lahko bil bogatejši in bi imel večjo težo. Časi žal še niso zreli, verjamem pa, da bo v prihodnosti do združitve prišlo. Kar zadeva zunanje pritiske, je stvar pri nas precej drugačna. Tudi mi v vsaki številki lovimo ravnotežje, gre pa za ravnotežje med jezikioma. Gostje so razpravljali tudi o nevarnosti »folklorizacije« narodne skupnosti, do katerih lahko pride z inflacijo novic o manjšinskih dejavnostih v zamejskih medijih. »Mogoče se še nismo popolnoma znebili usmerjenosti v samoobrambo. V zadnjih letih se je okrepila zavest, da ni vse dobro, kar je naše, pač pa da je nekaj dobro, če je kvalitetno. Iščejo gledalce in poslušalce, tudi ker smo kakovostni, ne pa izključno zato, ker smo manjšinski medij. Naši mediji niso dolžni, pač pa prijetna obogatitev ali potreba,« je povedala Korenova. Opozorila pa je na pomanjkanje javnega dialoga in postregla s primerom: »Po radiu smo želeli organizirati okroglo mizo o Kraški občini, sogovornikov pa nismo našli. Probleme je ustvarila tudi okrogla miza na temo šolstva, ki jo bomo oddajali konec meseca. Vseh sogovornikov nismo uspeli prepričati.«

Obstoj tabu tem je na podlagi svoje izkušnje potrdil Paljk, ki je spodbudil novinarje k večji drznosti in odklanjanju avtocenzure ter poudaril nujnost iskanja enotnosti v manjšini. Aleksija Ambrosi

Jutri dobrodelni koncert

Dobrodelni koncert, ki ga v sodelovanju s Kulturnim domom iz Gorice prirejajo slovenski krvodajalci iz Sovodenj in Doberdoba, bo jutri ob 20.30 v goriškem Kulturnem domu. Med nastopajočimi bo tudi ansambel Škof, šestčlanska skupina ljudskih pevcev in godcev s prizadetega območja. Zbrane prispevke bodo izročili Rdečemu križu iz Škofje Loke, ki je v ta namen odprl poseben račun. Nastopili bodo še zbora Jezero in Daniča ter godba krvodajalcev iz Vileša.

Krožni pohod v Jamljah

Danes bo med Jamljami in Selami na Krasu potekal 12. krožni pohod, ki ga prireja društvo Kremenjak in krajevna skupnost Sela na Krasu. Vpisovanje bo ob 9.30 pri večnamenskem središču v Jamljah, start pa ob 10.30. Ob 11.30 bo na Selah toplo pogostitev, sledil bo spust proti Jamljam, kjer bo ob 13. uri kosilo, ob 14. uri pa igre za prehodni pokal.

Nabirka za bolnico Franjo

Sekcija VZPI-ANPI Dol-Jamle zbirala sredstva za obnovo bolnice Franja. V ta namen je odbor sekcije že dal na razpolago 150 evrov iz svojega sklada, vsak odbojnik pa je pristavil še dodatnih deset evrov. Sekcija poziva vse člane in prijatelje, naj se po svojih močeh vključijo v solidarnostno akcijo. Prispevke je mogoče izročiti predsedniku sekcije Jordanu Semoliču in odborniku Jošku Vižintinu, ki bosta nato poskrbela za nakazilo na v ta namen odprtih bančnih računih.

Vodeni ogled razstave

Na sedežu Fundacije Goriške hranilnice v ulici Carducci v Gorici bo danes ob 16. uri vodeni ogled razstave o Južni in Bohinjski železnici; obiskovalce bodo spremljali Marina Bressan, Marino De Grassi in Alessandro Puhali.

Harlekin danes na gradu

Na goriškem gradu, kjer je še nekaj dni na ogled razstava Prehajanja, bo danes ob 16.30 lutkovna predstava »Arlecchino cavadenti« v priredbi občinskega kulturnega parka in združenja CTA.

Jutri stavka smetarjev

Jutri bodo stavkali zaposleni v smetarskih službah, vključeni v sindikate FG-CGIL, FIT-CISL, UILTransporti in FIA-DEL. Družba IRIS bo zagotovila samo po zakonu predvidene storitve po šolah, bolnišnicah, kasarnah, zaporih, železniških postajah in tržnicah.

Genško spremenjene rastline

V pokrajinski sejni dvorani v Gorici bo jutri ob 18. uri predavanje o genško spremenjenih rastlinah; glavno besedo bo imela Sonia Scaramaglia, izvedenka iz zadrage COOP Italia.

GORICA - Obnovili notranjost Katoliške knjigarne

»Tu je knjiga sveta glavar«

Po načrtu Davida Faganela - Obnovljene prostore bodo predali namenu v torek

Obnovljena notranjost Katoliške knjigarne na goriškem Travniku

BUMBACA

Knjiga je nekaj plemenitega, zato je knjigarna plemenit kraj, ki odigrava svojo vlogo, če privrženec branja omogoča prijazen okolje za prvi stik s knjigo. Notranjost Katoliške knjigarne na Travniku so zato obložili s toplim hrastovim lesom, na privzdignjeni oder namestili fotelj, vse naokrog pa knjižne police. Opremo so obnovili med poletjem in jo bodo obnovljeno predali namenu v torek ob 18. uri; prišel jo bo blagoslovit goriški nadškof. Načrtovalec nove opreme in ureditve prostorov je goriški ar-

hitekt David Faganel, ki se je v urbano okolje markantno zapisal z obnovo Kulturnega centra Lojze Bratuž. »Izhajal sem iz svojih doživetij na Dunaju in v Torontu, kjer sem občudoval knjigarno s privlačnim in obenem maksimalno izkoriščenim prostorom, kjer je bila knjiga sveta vladar. Gorica je mesto s tisočletno tradicijo in kulturnim potencialom, danes leži v središču Evrope in gleda naprej. Zato sem značilnosti zunanjih izločb, ki pripadajo tradiciji, spojil s sodobno funkcionalnostjo,« je povedal Faganel.

ŠTANDREŽ - Stekle priprave na sprevod

Karnival na delu

Posoški pust bodo tokrat promovirali tudi čez mejo

Že načrtujejo pustni sprevod. V četrtek minulega tedna se je namreč sestel odbor društva Karnival. Seja je potekala v domu Andreja Budala v Štandrežu in so se je udeležili odborniki štirih društev - Skala, Briški grič, Oton Župančič in Sovodnje -, ki sestavljajo Karnival. Ustaljena navada je, da se enkrat letno sestanejo in pomenijo o prihodnji pustni prireditvi v Sovodnjah. Govor je bil o načrtovanem pustnem defileju; ugotavljali so, da ga bo težko uresničiti, saj časa ni veliko, vendar sklenili so, da se bodo potrudili in ga po možnosti izpeljali. Izbrali so tudi orkestre za praznovanje in določili nagrade pustne loterije. Na seji je padel tudi predlog, da bi pritegnili še nekatera druga društva, ki bi pomagala pri pripravah. Ker bo prihodnji pust zgoden, se priporočajo, da se priprava pustnih vozov in mask začne čim prej, tako da bo tudi povorka prihodnjega leta privlačna in mogočna.

Priprave na pust tečejo tudi na pokrajinski ravni. V ponedeljek se je v Ro-

mansu sestel meddruštveni odbor posoškega pusta. V njem so poleg Karnivala iz Sovodenj še Gorica, Tržič, Ronke, Romans in po novem tudi Gradež. Določili so datume pustnih povork: 27. januarja 2008 v Gorici, 31. januarja v Gradežu, 2. februarja v Ronkah, 3. februarja v Romansu in v Sovodnjah, 5. februarja v Tržiču. Goričani bodo predlagali pokrajini, naj prispeva pokal za vozove; prejšnji je bil oddan v trajno last Štmavrcem zaradi treh zaporednih zmag. Sklenili so tudi, da bodo natisnili letake v slovenščini ter jih razobesili po Novi Gorici in okolici. Prihodnja podelitev super pokala in nagrad bo potekala v Gradežu, datum pa bodo naknadno sporočili. Iz Gradeža je prišla še pobuda, da bi priredili povorko skupin prvo soboto v juliju, ker so takrat lokali odprti vso noč. Prihodnja seja meddruštvenega odbora bo v Tržiču 12. novembra; nanjo bodo povabili predsednika pokrajine Enrica Gherghetto ter mu orisali organizacijo in potek pustnih sprevodov na Goriškem.

GORICA-ŠTEVERJAN - Podjetje Terpin s trdnimi koreninami in z novimi načrti

Kljub pretresom ob meji beležijo osem desetletij rasti

Posle prevzema tretja generacija - V petek jubilejno slavje z uglednimi gosti

Marjan Terpin pred sedežem podjetja v ulici Terza Armata

BUMBACA

Uvozno-izvozno podjetje Terpin beleži kljub številnim pretresom ob meji osem desetletij rasti. Trgovska dejavnost se je v števerjanski družini pričela leta 1927, ko je Franc odprl trgovino na Bukovju. »Oče je bil lastnik prodajalne z jes-tvinami, ženi Emiliji pa je prepustil trafiko,« se svojega očeta Franca spominja Marjan Terpin. Po njegovih besedah sta se s preprodajo kmetijskih strojev pričela ukvarjati njegova brata Ciril in Ivan leta 1957. Najprej je bilo njuno tržišče Furlanija, zatem pa sta začela s poslovanjem čez mejo. V tem času se je bratoma pridružil še Marjan, posli pa so se uspešno širili po takratni Jugoslaviji vse do leta 1982, ko so uvedli depozit za prehajanje meje in stroge ukrepe za omejevanje uvoza.

Marjan Terpin: »Vse bolj pomemben izziv so zastopstva proizvodov slovenskih tovarn na italijanskem trgu«

»Promet je upadel za skoraj 80 odstotkov, večina goriških trgovcev pa je svoje dejavnosti ukinito,« pojasnjuje Marjan v zvezi z obdobjem pred osamosvojitvijo Slovenije, ki je pomenila za podjetje Terpin nov pomemben mejnik. »Leta 1991 se je bilo treba iz trgovca na drobno spremeniti v grosista. Do takrat je bilo kar enostavno; blago si namreč prodal, zaslužil in nato kupil drugo. Postati "grosist" je bila povsem druga muzika. Kupci so ti bili dolžni veliko denarja, dobavitelje pa si moral redno plačevati, saj drugače nisi dobil proizvodov,« pravi Marjan Terpin. Po njegovih besedah se je poslovanje ponovno povsem spremenilo po vstopu Slovenije v Evropsko unijo leta 2004, spremembe pa so bile tokrat izredno pozitivne. »Prej si za pošiljko s tovarnjakom v Ljubljano potreboval tri dni; prvi dan si naložil, drugi si pripravil dokumente, tretji pa je blago končno šlo na pot. Danes je vse skupaj bolj enostavno; ob 9. uri prejmemo naročilo, že nekaj ur zatem pa je tovarnjak na poti proti Ljubljani,« razlaga Marjan Terpin, ki je prepričan, da bo po odstranitvi policijskega nadzora poslovanje še lažje.

Podjetje Terpin se je iz Števerjana preselilo v Gorico v 70. letih, najprej v ulico Duca D'Aosta, leta 1992 pa v ulico Terza Armata, kjer so leta 2004 odprli tudi samopostrežno trgovino. Po smrti brata

Cirila je leta 2002 Marjan s sinovi in hčerko odkupil celoten paket delnic podjetja. Proizvode blagovne znamke BCS-Ferrari, ki ima svojo tovarno v kraju Abbiate grasso pri Milanu, Terpini izvažajo v Slovenijo in druge države bivše Jugoslavije že štirideset let. Vse pomembnejši izziv pomenijo podjetju v zadnjih letih zastopstva slovenskih tovarn kmetijskih strojev na italijanskem trgu.

»V letih devdeset smo začeli poslovati s podjetjem SIP iz Šempetra v Savinjskih dolinah, ki izdeluje zlasti stroje za spravlanje sena,« pravi Marjan Terpin in pojasnjuje, da v Italiji doživlja globoko krizo živinoreja, zato pa nemška podjetja nižajo cene svojih strojev. Italijanski kmetje imajo ob tem na voljo tudi proizvode domačih obrtnikov, tako da je po Marjanovih besedah v tem specifičnem segmentu konkurenca zelo huda. Po drugi strani gredo v zadnjih letih zaradi porasta cen zemeljskega plina in kurilnega olja zelo dobro v prodajo gozdarski vitli podjetja Krpan iz Šmarji pri Jelšah in verige za traktorje podjetja Veriga iz Lesc. »V Sloveniji skušamo dobiti še nove poslovne partnerje, vendar jih kar nekaj ponuja stroje, ki jih je v Italiji že preveč,« pojasnjuje Marjan Terpin. Po njegovih besedah na slovenskem ministrstvu za kmetijstvo želijo spodbuditi izvoz v Italijo in druge države. »Po Italiji že imamo mrežo zastopnikov, ki lahko prodajajo stroje več znamk; dovolj je vključiti nove proizvode,« pojasnjuje Marjan Terpin in dodaja, da bodo začeli v kratkem prodajati deske za traktorje slovenskega proizvajalca, po Sloveniji pa že iščejo nove proizvode.

Osemdesetletnico podjetja bodo Marjan Terpin, njegovi sinovi in uslužbeneci praznovali v petek, 26. oktobra, ob 11. uri s slovesnostjo v novogoriški Perli, nato pa še z ljudskim slavljem od 15. ure dalje v ogrevanem šotoru, ki ga bodo postavili tik ob hali podjetja v ulici Terza Armata v Gorici. V Perli pričakujejo med drugim slovenskega ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Iztoka Jarca, podtajnika na italijanskem ministrstvu za zunanjo trgovino Miloša Budina, bivše slovenske ministre Jožeta Osterca, Cirila Smerkolja in Petra Vencija ter župane Gorice in sosednjih občin. Kulturni program bo oblikoval Slovenski okt, srečanje pa bo povezoval Janez Dolinar. Ob tej priložnosti bodo izdali zgibanko z zgodovino podjetja v slovenščini, italijanščini in srbo-hrvaščini. Popoldne bosta za veselo vzdušje skrbela ansambel Notranjci in pihalni orkester Goriška Brda.

Danjel Radetič

GORICA-ŠTEVERJAN - Janez Terpin

Širijo dejavnost

»Povezovanje zamejskih gospodarstvenikov je dobrodošlo«

Janez Terpin v pisarni na sedežu podjetja

BUMBACA

Tretja generacija napaja podjetje Terpin z mladostnim zagonom in s podjetniškim duhom. Pred dvema letoma so Marjanovi sinovi Simon, Matej in Janez v Sloveniji ustanovili sorodno podjetje Nipret, ki ima svoj sedež na Taboru v Dornberku in omogoča prevzemanje novih zastopstev v Sloveniji. Obenem so prevzeli še zadnjo goriško trgovino Agromarket, ki se je ukvarjala s prodajo kmečkih strojev, z lanskim letom pa so začeli prodajati tudi traktorje znamke Hurlimann.

»Simon se ukvarja s prodajo senenih strojev po Italiji, nadzoruje oskrbo nadomestnih delov ter skrbi za poslovanje samopostrežne trgovine, Matej je zadolžen za komercializacijo strojev BCS-Ferrari, za logistiko in za dostavljanje blaga, sestra Vlasta skrbi za administracijo in knjigovodstvo, jaz pa sledim finančnemu sektorju, prodaji gozdarskih proizvodov po Italiji in komercializaciji traktorjev Hurlimann,« pojasnjuje razporeditev pristojnosti v podjetju Janez Terpin in poudarja, da imajo pri uspešnem poslova-

nju podjetja pomembno vlogo prav vsi uslužbenici in sodelavci.

Janez je včlanjen v sekcijo Slovenskega deželnega gospodarskega združenja za mednarodno trgovino in storitve, zato pa smo ga vprašali za mnenje o ponovnem povezovanju goriških podjetnikov, ki se bodo zbrali na ustanovnem občnem zboru nove sekcije v ponedeljek, 29. novembra, v Sovodnjah. Čeprav opaža, da gospodarstveniki radi gledajo v svoj vrtilček, je Janez prepričan, da je treba združiti moči. Po njegovih besedah se ukvarjajo slovenski podjetniki v zamejstvu z izredno razvejano paleto aktivnosti, ne glede na to pa potrebujejo skupne trenutke, da bi si izmenjali izkušnje in nasvete. Podobno mnenje je izrazil tudi Janezov oče Terpin, ki poudarja, da je na novo ustanavljanje goriške sekcije SDGZ nedvomno pozitivno. Po Marjanovih besedah je bilo v preteklosti med Gorico in Trstom preveč napetosti zaradi različnih političnih gledanj, danes pa je čas, da se stopi na pot sodelovanja. (dr)

ŠTMAVER - Praznični večer z odprtjem razstave

Peščene umetnine

Zapela sta domači in doberdobski zbor - Danes bo na vrsti pohod na Sabotin

Občinstvo na petkovi kulturni prireditvi

BUMBACA

S prisrčnim kulturnim večerom se je v petek začel štmarvski jesenski praznik, ki ga v sodelovanju z različnimi organizacijami prireja kulturno društvo Sabotin. Danes bo na vrsti pohod.

Petkov večer sta oblikovala domači moški pevski zbor Štmarver in ženski zbor Jezero iz Doberdoba. Zbora sta pod taktirko Nadje Kovic in Daria Bertinazzija zapela venec slovenskih narodnih in umetnih pesmi. Osrednji del večera je bil namenjen odprtju razstave ljubiteljske umetnice Stanke Golob iz Grahovega v Baški grapi, ki se je predstavila s ciklusom slik iz peska. Pesek je namreč osnovno sredstvo pri ustvarjanju zelo posebnih likovnih del, ki obiskovalca razstave navdajajo z začudenjem in občudovanjem. Avtorica se je predstavila sama ter s svojo preprostostjo in neposrednostjo osvojila udeležence lepega kulturnega večera. Naj omenimo, da so se prireditve udeležili tudi predstavniki krajevne skupnosti Solkan, ki je pobratena z vami na desnem bregu Soče. To so v svojih nagovorih poudarili predsednik domače krajevne skupnosti Lovrenc Peršolja, predsednik solkanske krajevne skupnosti Miha Ravnik in svetnik pri goriški občini Silvan Primosić. Predsednik društva Sabotin Jordan Figelj pa je čestital vsem nastopajočim in jim izročil priložnostna darila.

Jesensko praznovanje se nadaljuje danes z 18. pohodom na Sabotin. Zbirališče ljubiteljev hoje in narave bo na mostu čez sabotinsko cesto v Štmavru od 8.30. Start pohoda bo ob 9. uri, ob 10.30 pa bo med razvalinami cerkvice na Sabotinovem grebenu tradicionalna maša. Po sestopu bo za pohodnike na sedežu štmarvskega društva kosilo, ki mu bo sledila družabnost. (vip)

KRMIN - Vinoteka

Nobel, vino in dobro počutje

V vinoteki na glavnem krminskem trgu se uspešno nadaljuje razstava z naslovom Vinske zvrsti v svetu (»Uvaggi nel mondo«). Ogle in možnost poskusne spremlja cela vrsta zanimivih prireditev, med drugim tudi današnje popoldansko srečanje ob aperitivu z naslovom Vino in dobro počutje, na katerem bosta z začetkom ob 17. uri nobelovec Carlo Rubbia in odlični poznavalec vinskega sveta Duilio Canderan razpravljala o publikaciji, ki sta jo skupaj napisala prav na naslovno temo.

Jesenska prireditev krminske vinoteke ponuja jutri zanimiv degustacijski večer z vodeno poskusno kapljico proizvajalcev iz zelo kakovostnega toskanskega vinskega okoliša pri Bolgheriju. Torek je za vinoteko dan počitka, pojutrišnjem pa bo izjemoma odprta, ker bosta združeni Slow Food in Poliphenolica v sodelovanju z vinoteko začeli z vsakoletnimi večernimi degustacijami deželnih vin, ki so bila nagrajena s tremi čašami revije Gambero Rosso. V torek se bodo predstavila posestva Edi Keber, Sturm, Branko, Doro Princic, Colle Duga in Castello di Spessa.

Prireditve Vinske zvrsti v svetu se bo nadaljevala v petek, ko bo ob 17. uri v okviru glasbenega festivala Jazz & Wine of Peace potekala vodena degustacija krajevnih vin v angleškem jeziku, najbolj pričakovano predavanje letošnjega pregleda vinskih zvrsti pa bo sobotna okrogla miza. Vojvodina furlanskih vin prireja v mestni dvorani krminske občine v palači Locatelli posvet na temo Collio & Brda, sedanost Schengna, skupaj za boljšo bodočnost. Slaba dva meseca pred dokončnim padcem meje bodo o možnostih sodelovanja, različnostih in sinergijah predavali docent Videmske univerze Francesco Marangon, direktor Regijske razvojne agencije za severno Primorsko Črtomir Špacapan ter bivši predsednik deželnega odbornika Enrica Bertosija in predstavitev čezmejnih načrtov Limes, za kar bo poskrbel Martin Fiegl z Oslavja, in ValoP.T., o katerem bo spregovorila Andreja Škvarč, slovenska specialistka za vinogradništvo. (aw)

NOVA GORICA - Ogrožena vrsta dvoživke živi na območju omenjanih lokacij

Laška žaba stresa temelje velezabavišča

Evropska direktiva naroča, da posegi ne smejo krčiti življenjskega okolja zaščitene živali

Laška žaba (levo) in poselitveno območje Panovca

FOTO K.M.

Laška žaba je v zadnjem času najbolj omenjena dvoživka na Goriškem. Utegne se namreč tudi zgoditi, da bo 55 milimetrov »velika« žival na kateri od šestih omenjanih lokacij celo preprečila izgradnjo načrtovanega turistično-zabavišnega centra na Goriškem ali v javnosti bolj poznane projekta velezabavišča. Gre namreč za zelo ogroženo vrsto žab prav zaradi krčenja njenega naravnega prostora. Na svetu je »rana lastastei« - to je njen latinski naziv - prisotna namreč le v širšem območju Vipavske doline, v delu severne Italije in južne Švice. Slovenska populacija laške žabe pa je med najbolj vitalnimi in zato tudi najpomembnejšimi za obstoj te vrste. Strokovnjaki na podlagi genetskih raziskav celo ugibajo, ali nemara laška žaba izvira ravno iz Slovenije.

Že nekajkrat se je v javnosti ob iskanju najprimernejše lokacije za HIT-ov in Harrah'sov projekt turistično-zabavišnega centra, ki - mimogrede - še ni znana, omenjalo, da so nekatera potencialna območja zaščitena zaradi laške žabe. Ali lahko torej mala rjava dvoživka na kateri izmed šestih lokacij na Goriškem prepreči izgradnjo velezabavišča?

Glavni vzrok izumiranja vrst je izginjanje njihovih življenjskih okolij. Tudi laška žaba ima te težave. Najljubši so ji poplavni gozdovi in obraščene obale jezer ter okolje z visokim nivojem podtalnice. Gozd Panovec pri Novi Gorici je bil do leta 1997 edino znano najdišče laške žabe v Sloveniji. Kasneje so jo strokovnjaki opazili še na območju Stare Gore, Vogrščka, Pravačine, Bukovnika, skratka na širšem območju Vipavske doline in tudi v Goriških Brdih.

V Evropi so ekološko pomembna območja določena v mednarodno pravni osnovi in strokovnem okviru evropskega varstva narave Natura 2000. V Sloveniji so nekatera območja že bila potrjena znotraj Na-

ture 2000, med njimi tudi ožje območje struge Braniče in Vipave. Vendar je Evropa Slovenijo že opozorila, da je tam dolžna razširiti območje, saj je sedaj premajhno, da bi lahko bilo ustrezen življenjski prostor za laško žabo. »Zato gre pričakovati, da se bo območje Nature 2000 na tem koncu razširilo,« pojasnjuje Mirjam Gorkič, vodja novogoriške območne enote Zavoda RS za varstvo narave. To pa pomeni širitev Nature tudi na potencialne lokacije za velezabavišče. Sicer pa je laška žaba v Sloveniji tudi varovana z ustrežno uredbo, ki narekuje, da se lahko na podlagi ustrezne presoje odloča, katere posege v prostor je na varovanih območjih moč izvajati. Ti posegi seveda ne smejo biti taki, da bi spreminjali ali krčili življenjsko okolje ogroženih vrst. Tako bo denimo na območjih Ajševice, Okroglice, Vogrščka, ki jih omenjajo kot možne lokacije turistično-zabavišnega centra, o morebitnih posegih potrebno odločiti na podlagi omenjenih presoj. »Teoretično posegi na teh območjih niso prepovedani, v praksi pa velja to, kar se izkaže skozi presoje,« pojasnjuje Gorkičeva. Biljenski griči, ki so tudi ena od omenjanih lokacij, sicer ne predstavljajo življenjskega okolja laške žabe, saj je tam zaradi vinogradov preveč posegov v okolje, gnojenja in uporabe škropiv. V bližnjem gozdu Bukovnik pa se žaba že nahaja.

»Tudi če se v bodoče območje Nature 2000 razširi, velja, da se o bodočih posegih na tistem območju presoja od primera do primera. Celotna ocena kažejo, da bo na območju povzročena precejšnja škoda, direktiva ne izključuje možnosti posega. Ta se lahko odobri, ko je zanj izkazan prevladujoč javni interes, vendar je država v takem primeru dolžna izvajati nadomestne ukrepe z ustvarjanjem ali izboljševanjem habitatov drugod,« pa navajajo na slovenskem ministrstvu za okolje in prostor. (km)

ŠMARTNO - Oživljajo vas

Prepevali bodo in martinovali

V vasi Šmartno v Goriških Brdih bo danes ob 16. uri koncert pevskih zborov, ki ga pripravlja agencija Jota v sodelovanju z društvom Kolo. Dogodek, ki je brezplačen, sodi v sklop prireditev pod naslovom Oživljajmo Šmartno. Obenem že napovedujejo tridnevno martinovanje.

Danes bodo nastopili moški pevski zbor Ivan Laharnar pod vodstvom zborovodje Bogdana Kosmača, Kvintet Kvartin, ki ga vodi Jarjan Kocina, cerkveni pevski zbor Sv. Martina Srednja vas v Bohinju pod vodstvom Franke Pavič Sodja, ki obenem vodi tudi moški pevski zbor Franc Urbanc. Na koncu prireditve bodo moški zbori skupaj zapeli Oj, Triglav, moj dom. Ob lepem vremenu bodo zbori prepevali na šmartnjskih ulicah, ob slabem vremenu pa v Hiši kulture.

Letošnje Martinovanje v Šmartnem bo trajalo tri dni. V petek, 9. novembra, bo Martinova večerja. Sobotni program se bo začel ob 14. uri, v nadaljevanju napovedujejo bogat kulturno-zabavni program, podprt s pokušinjami vin preko tridesetih vinarjev z obeh strani meje in ustrezno kulinariko. Udeležbo so že potrdili Orleki, ki bodo pripravili akustičen koncert, vokalna skupina Srake iz zamejstva, zbor MI iz Nove Gorice, Trio Tocai iz Italije, Briške žene s harmonikaši, goste pa bosta obiskali še Vinska kraljica in Miss češnjeve cvet. Za otroke pripravljajo predstavo Bičikleta. V nedeljo, 11. novembra, bodo nastopili godalni kvartet Podokničarji, ogledati pa si bo moč še film Niso letele ptice Anje Medved in Nadje Velušček. (km)

PRAZNIK - Danes Vitovski maron, pečen in surov

Že enajstič zapored pripravijo v Vitovljah praznik, posvečen vitovskemu maronu, domačemu kostanju. Tamkajšnje kulturno-turistično društvo si namreč prizadeva, da bi ohranilo spomin na nekoč razširjene nasade mogočnih kostanjev, ki so bili značilni za to območje. Praznik kostanja v Vitovljah se je začel včeraj, glavna dogajanja pa bo danes, ko bodo ponujali kostanjeve dobrote in kulturni program.

Primerna zemlja, sonce in lega prispevajo k odličnemu uspevanju kostanjevih dreves v Vitovljah in k odličnim plodovom. Vendar se zadnja desetletja vitovski maron bori z virusno boleznijo, ki je prizadela tudi nasade v Vitovljah in okolici - kostanjevim rakom, poleg tega pa še s krčenjem življenjskega prostora. »S strokovno pomočjo Biotehnične fakultete in Kmetijsko gozdarskega zavoda in s sodelovanjem Regijske razvojne agencije načrtujemo projekt obnove kostanjevih nasadov, ki bi ga lahko realizirali s pomočjo sredstev Evropske unije,« pojasnjuje Anton Peršič, predsednik kulturno-turističnega društva iz Vitovelj.

Praznik kostanja je tradicionalna prireditev, ki jo društvo skupaj z mestno občino in Turistično zvezo organizira v Vitovljah. Namen praznika je druženje, ohranjanje kulturne dediščine, starih običajev, zabava in povezovanje. S prireditvijo so povezani in angažirani vsi krajin, pomagajo in predstavljajo se tudi sosednji kraji, pojasnjuje Peršič. Glavni del prireditve bo danes, vključuje pa kulturni in zabavni program z udeležbo pihalnega orkestra in folklorne skupine. Stare običaje, navade in opravila bodo obujali domačini in predstavniki sosednjih vasi. Razstavo kostanja pripravljajo domačini ob pomoči Kmetijske gozdarske zbornice, pecivo pa pripravljajo in razstavljajo gospodinje in učenci agroživilske šole. Obiskovalci bodo srečo lahko poizkusili na srečelovu, domači vinogradniki bodo imeli pokušino vina, na voljo bodo domače jedi, predvsem pa kostanj, surov in pečen. Poleg tega organizatorji obljublajo še nastop pihalnega orkestra in folklorne skupine, povorko, nastop folklorne skupine Gartrož in zabavo s skupino Big Ben, Giannijem Rijavcem, Koradam in Brendijem. Prireditev bo od 14. ure dalje potekala pod šotorom; vstopnine ni. (km)

TRŽIČ - Društvo

Ponujajo tečaje

V novo sezono vstopa tudi slovensko društvo Tržič, ki povezuje Slovence na Trziškem, svoje kulturne pobude pa namenja tudi pripadnikom večinskega naroda in tako utrjuje sožitje. Društvo je tudi v novem delovnem letu pripravilo vrsto tečajev. Ob torkih med 16. in 18. uro poteka na sedežu tečaj utrjevanja slovenskega jezika ob razgovoru, prebiranju časopisov, revij in knjig. Od 7. novembra dalje bodo ob sredah med 18.30 in 20. uro organizirali telovadbo v telovadnici Duca D'Aosta, 24. oktobra pa bo na šoli Duca D'Aosta prvo srečanje z učiteljicami antropologije na temo spoznavanja slovenskega Krasa, ki se bodo nadaljevala v novembru in decembru. Ob petkih od 19. ure do 20.30 prireja tržiško društvo na svojem sedežu še računalniški tečaj. Za podrobnejša navodila in prijave naj se zainteresirani obrnejo na predsednico društva Lucio Germani (tel. 0481-474191).

NOVA GORICA - Zaključek dnevov zaščite in reševanja z vajo Trk 2007

Uprizorili nesrečo in požar

Sodelovalo je tudi 50 gasilcev iz Furlanije-Juljske krajine - Tridnevna dogajanja se je udeležilo preko pet tisoč ljudi

Simulirana nesreča ob hitri cesti

BUMBACA

Zadnji dan slovenskih dnevov zaščite in reševanja se je včeraj zaključil z osrednjo državno vajo na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami Trk 2007. Vaja je bila razdeljena na dva dela. Prvi je potekal na hitri cesti ob zadrževalniku Vogršček, kjer je bila uprizorjena množična prometna nesreča s številnimi udeleženci, drugi del pa na Trstelju s simulacijo požara v naravi. Vaja je izpostavila varnostno problematiko na Goriškem, v njej so sodelovale številne službe reševanja in tudi 50 gasilcev iz Furlanije-Juljske krajine.

Vaja se je v jutranjih urah začela s predstavitevjo v Novi Gorici, nadaljevala se je na hitri cesti, kasneje pa še na Trstelju. Na obeh prizoriščih so sodelovali številni predstavniki služb zaščite in reševanja, ki ob nesrečah posredujejo na zahodnem delu Slovenije z raznovrstno opremo, pa tudi slovenska in italijanska zračna plovila.

Vaja je bila ocenjena kot uspešna, saj so bili odgovorni za njeno izvedbo zadovoljni. Čeprav je šlo za »pokazno« vajo, se pravi, da je bil scenarij na obeh prizoriščih znan vnaprej, so se vse službe izjemno dobro iz-

kazale, odzivni časi so bili dobri. Zaradi poteka vaje na obeh prizoriščih je bil med 8. in 15. uro zaprt del hitre ceste med Selom in Vogrskim, med 10. in 16. uro pa del ceste Dornberk-Lipa na odseku Potok-Železna Vrata.

Sicer pa je v treh dneh v Novi Gorici potekala vrsta aktivnosti na temo zaščite in reševanja. Četrtek je potekal v znamenju 13. državnega preverjanja usposobljenosti ekip prve pomoči; pomerile so se v šestih različnih nalogah, najboljši so se uvrstili na evropsko tekmovanje. Če je bil prvi dan, to je četrtek, posvečen strokovni javnosti, je bil drugi dan mladini, tretji dan pa izvedbi vaje Trk 2007. Tridnevna dogajanja so spremljali številni prikazi reševanja, strokovni posveti, lutkovne igrice za otroke, šola varne vožnje in drugo. Na celotnem dogajanju je sodelovalo preko pet tisoč ljudi, vse tri dni prireditve pa so bili na ogled tudi reševalna oprema, vozila in zračna plovila. V času prireditve je bil promet v središču Nove Gorice okrnjen, tudi veliko parkirišč je bilo zaprtih. Običajno stanje bo v mestu zopet vzpostavljeno jutri. (km)

NOVA GORICA - Zoltan Jan prisoten tudi v zamejstvu

Ambasador jezika in kulture

Šolsko leto je na vseh šolah v polnem teku. V novo akademsko leto stopajo tudi univerze, kjer potekajo predstavitve študijskih programov. Prislul jim bo tudi marsikateri naš znanec ali celo sorodnik, saj vemo, da na Tržaški univerzi študira kar lepo število slovenskih študentov tako iz dežele Furlanije-Juljske krajine kot tudi iz Slovenije. Poseben pečat pa daje univerzi prisotnost predavateljev iz različnih držav Evrope in od drugod. Tokrat smo poiskali že dolgoletnega sodelavca filozofske fakultete v Trstu, izrednega profesorja Zoltana Jana, da bi ga nekoliko bolje predstavili goriški javnosti. Profesor Jan je namreč zelo dejavna in zanimiva osebnost v našem kulturnem prostoru, ki s svežino in vztrajnostjo pomembno prispeva k rasti strokovnega znanja ter k promociji slovenskega jezika in kulture v naši družbeni stvarnosti.

Zoltan Jan je doma na Goriškem. Z družino živi v Novi Gorici, kjer se je rodil tako rekoč z nastajajočim mladim mestom, kamor so se njegovi starši kmalu po vojni priselili iz Gorice. Po maturi na novogoriški gimnaziji je diplomiral in doktoriral na filozofski fakulteti v Ljubljani; med študijem je kar dvakrat prejel Prešernovo nagrado za študente. Poklicna pot ga je najprej peljala v Zadar, kjer je bil asistent na tamkajšnji filozofski fakulteti, ob vrtnitvi v Novo Gorico pa je bil izvoljen za ravnatelja knjižnice Franceta Bevka. Iz tega obdobja se ga spominjajo v marsikateri vasi na Goriškem, kjer je pomagal ustanavljati podružnične knjižnice, ki delujejo še danes.

Zoltan Jan očitno nosi v sebi močno pedagoško žilico. Vrsto let je bil namreč profesor na Tehniškem šolskem centru v Novi Gorici, istočasno pa je tudi zunanji sodelavec na filozofski fakulteti v Trstu. Uspešno raziskovalno in publicistično delo je še dodatno pripomoglo, da je bil pred dvema letoma izvoljen za izrednega profesorja slovenske književnosti na Tržaški univerzi, kjer opravlja zahtevno, a po svoje tudi hvaležno delo »ambasadorja« slovenskega jezika in kulture.

Njegova bibliografija obsega skoraj petsto enot. Objavljal je vrsto razprav, recenzij in monografij s področja literarne zgodovine, o učiteljskem poklicu in metodiki pouka slovenščine. Naj na tem mestu posebej izpostavimo njegove opazne tekste o odmevih slovenske književnosti v Italiji in opozorimo, da je pripravil in vodil vrsto nacionalnih in

Zoltan Jan

ARHIV

mednarodnih strokovnih srečanj. Prav letos je bil ponovno eden osrednjih dejavnikov Škrabčevih dni, ki so potekali na Kostanjevici nad Novo Gorico.

V naših krajih smo še posebej ponosni, da Slavističnemu društvu Slovenije predseduje danes Miran Košuta. Ob tej priložnosti spomnimo, da je bil Zoltan Jan pred njim kar dve mandatni obdobji predsednik tega društva, ki združuje učitelje slovenščine in druge sloveniste v skupnem slovenskem kulturnem prostoru. Ne smemo pa prezreti, da je bil večkrat tudi član komisij za slovenščino na tujih univerzah ter na Centru za slovenščino kot drugim tujem jeziku, ki deluje v okviru filozofske fakultete v Ljubljani. Goričani pa poznajo Zoltana Jana še po drugih dejavnostih. Med drugim je štiriindvajset let sourejal revijo Primorska srečanja, ki je bila razširjena in priljubljena tudi med zamejci, opravljal je vodilne funkcije v učiteljskem sindikatu in je bil že tretji mandat izvoljen za člana Državnega sveta Republike Slovenije, kjer vseskozi predseduje komisiji za družbene dejavnosti, ki je matično telo za področje vzgoje in izobraževanja, visokega šolstva, znanosti zdravstva in sociale.

In kaj naj ob našem druženju z Zoltanom Janom še zapišemo? Večkrat smo ga srečevali in ga še srečujemo na najrazličnejših predavanjih ali prireditvah, pri vodenju strokovnih debat ali pri

predstavitvah literarnih ustvarjalcev z obeh strani meje. In vedno se je pripravil pogovoriti, kaj pomembnega povedati ali pa se tudi pošaliti. Cenimo njegovo odprtost in zavzetost, strokovnost, širino in rodoljubje, ki pritegne vsakogar, še posebej pa tiste, ki smo se preizkusili v dolgih letih boja za slovenstvo.

Slovenski študentje se prav radi srečajo z njim in so veseli, če jih doleti študij v njegovi pristojnosti. Pa tudi Zoltan se s študenti lepo razume, jim svetuje in rad pomaga pri študiju. Seveda bo še naprej z veseljem ostal na svojem delovnem mestu v Trstu, kamor se je vrsto let vozil z vlakom, sedaj pa prihaja z avtom, a mu ni prav nič težko že v jutranjih urah odpotovati od doma in se nato proti večeru vračati. Zaveda se, da opravlja delo, ki je nekaj več od običajnega poklica. Rad ima slovenski jezik ter se ves posveča slovenski kulturi in literarni ustvarjalnosti. Seveda je tudi pri njem na prvem mestu družina in, povedo kar naravnost, izjemno veselje ob vnukih. Ob vsej pestrosti in raznovrstnosti njegovega delovanja je prav občudovanja vredno, da še najde čas za pisanje in poglobljeno raziskovalno delo.

Tudi sami mu želimo srečno novo šolsko leto in da bi še dolgo delal v naši sredi, na Tržaški univerzi in povsod, kjer živi slovenska beseda in utripa slovensko srce.

Neva Lukeš

GORICA - Urica

Trinkov petelin z otroki

Druga pravljica urica v Feiglovi knjižnici v Gorici bo jutri prežeta s Trinkovim duhom. Pravljično Boter petelin in njegova zgodba, ki jo je zapisal Ivan Trinko in ilustrirala Alessandra d'Este, bo jutri ob 18. uri pripovedovala pravljčarka Marjeta Novak.

Goriška knjižnica Franceta Bevka, kulturno društvo Ivan Trinko in Feiglova knjižnica s sodelovanjem Pokrajinskega arhiva iz Nove Gorice so organizatorji pobude, ki v teh dneh potekajo v obeh Goricah v spomin na beneškega narodnega buditelja. Pravljično o Botru petelinu so otroci že poslušali v Bevkovi knjižnici minuli torek, ob odprtju tamkajšnje razstave ilustracij Alessandre D'Este, ki bo na ogled do 5. novembra. Jutri pa bodo Trinkovi priredbi znane pravljice bratov Grimm, v kateri so glavni junaki živali, ki v skupnem boju za preživetje preusmerijo lastno usodo, prislulih tudi mali obiskovalci Feiglove knjižnice. V reinterpretaciji Bremskih muzikantov Ivan Trinko postavlja v ospredje motiv sprejemanja »drugačnih«, ki se povežejo, da bi zbežali pred nevarnostjo. Lastnosti in iznajdljivost posameznikov pa bodo zagotovile preživetje celotne skupine.

F.B. SEDEJ

Poklon Bratužu v Gorici

Dramski poklon Lojzetu Bratužu ob 70. obletnici usmrtitve so letos uresničili pri števerjanskem društvu F.B. Sedej in ga meseca maja premierno uprizorili v Števerjanu. Predstavo z naslovom »Ti iz oči ljubezen je sijala« bodo ponovili v torek, 23. oktobra, ob 20.30 v goriškem Kulturnem centru Lojze Bratuž.

Gre za scensko uprizoritev Bratuževe življenjske poti, ki je prepletena s čutenjem in slovenskim narodom in pesmijo ter s hrepenenjem po boljšem jutri. Na osnovi zgodovinskih in knjižnih virov ter časopisnega pisanja je njegovo življenje strnila v gledališko predstavo 20-letna domačinka in članica števerjanske dramske družine Jasmin Kovic, ki se je izkazala tudi kot režiserka. Omeniti velja, da pri oblikovanju prizorov in scenskih predmetov - kot je na primer poročni šopek Ljubke Šorli - si je pomagala tudi s starimi fotografijami. Glavno vlogo bo odigral Matej Pintar; poleg njega pa se bo na odru zvrstilo še trinajst igralcev. Pri postavitvi sodeluje mešana pevski zbor F.B. Sedej, kot posebej na pesem pa bo nastopila mezzosopranistka Patrizia Belloni, medtem ko bosta bosta odrsko dogajanje glasbeno spremljali Emanuela Koren in Martina Hlede.

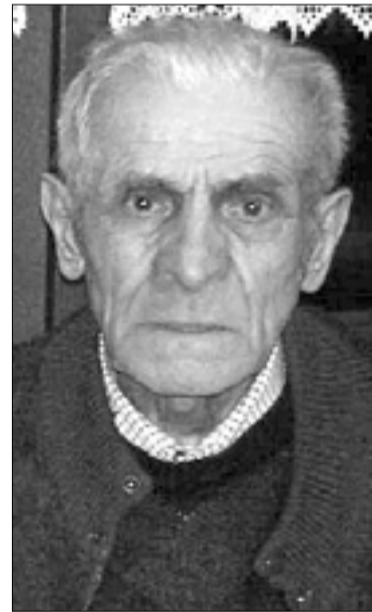
SOVODNJE - Slovo zaslužnega domačina

Alojz Butkovič pušča trajno sled

V Sovodnjah so včeraj pospremili k večnemu počitku Alojza Butkoviča - Lojzeta za svoje in znanec, ki je v 82. letu starosti umrl v petek v goriški bolnišnici. Pokojnik je bil v Sovodnjah in okolici poznan, saj je bil v svojem dolgem življenju vključen v marsikatero slovensko organizacijo in je aktivno sodeloval pri številnih pobudah.

Alojz Butkovič se je rodil 5. januarja 1925 v zavedni slovenski družini v Sovodnjah. V domači vasi je obiskoval osnovno šolo, kot mladenič pa se je izučil za mizarja. Komaj osemnajstleten je bil Lojze na začetku leta 1943 vpoklican v vojsko in vključen v mornarico. Polom Italije je dočkal v Brindisiju, od koder je mladega Lojzeta pot vodila do Barija in Gradine, kjer se je nahajalo zbirno mesto prekomorskih partizanskih enot. Za ta korak se je odločilo veliko primorskih fantov in istrskih Hrvatov, ki so se kot italijanski vojaki znašli v južni Italiji ali v zavezniških ujetniških taboriščih v severni Afriki in Palestini. Lojze je tedaj vstopil v 3. prekomorsko brigado, njegova enota pa je bila poleti 1944, po krajšem obdobju usposabljanja, premeščena na otok Vis in nato v Dalmacijo. Danes že pokojni sovojenjski rojak je vedno s ponosom pripovedoval, kako so primorski fantje bili hude boje z močnim sovražnikom, njihov doprinos pa je bil odločilnega pomena pri osvoboditvi Dalmacije in obširnih območij Bosne in Hercegovine.

Po vojni se je Lojze ponovno posvetil mizarskemu poklicu, nato se je zaposlil v papirnici v Rupci, kasneje pa še v predilnici v Sovodnjah. Leta 1957 se je oženil z domačinko Stanko; v zakonu se jima je rodil sin Marko, ki je po smrti mame Stanke pred petimi leti skrbel za očeta, zlasti še, ko je bolezen močno načela Lojzetovo zdravje. Snaha Patricija ter vnuka Saša in Jasmin bodo tasta oziroma dedka zelo pogrešali, saj so bili nanj zelo navezani.

Alojz Butkovič

Ob delu in skrbi za družino se je Lojze vneto posvečal kulturni rasti svoje rojstne vasi. Bil je dolgoletni član in odbornik kulturnega društva Sovodnje, bil je ustanovitelj in pevec Sovodenjskega noneta, ko sta mu čas in zadnja leta tudi zdravje dopuščala, pa se je rad pomudil na balinarskih igriščih v vasi. Veliko let je bil član nadzorne odbora domače hranilnice in posojilnice. Krajski znajo tudi povedati, da je kot mizarski mojster v zgodnjih sedemdesetih letih prejšnjega stoletja izdelal in vgradil v sovojenjski Kulturni dom vsa okna in vrata. Odšel je torej domačin, ki za sabo pušča vidno sled na raznih ravneh kulturne in družbenega življenja v Sovodnjah. Zato bo med sovaščani, prijatelji in znanci ostal v trajnem spominu, saj gre za človeka, ki se je brez odlašanja vključil v marsikatero dogajanje v vasi in okolici. Iskrenim izrazom sožalja se pridružuje tudi naše uredništvo, saj je bil Primorski dnevnik v hiši Butkovičev vedno prisoten. (vip)

ŠTANDREŽ - Izlet domačinov letnika 1937

Spomini in doživetja

Odkrivali so naravno okolje in zgodovino - Odslej se bodo srečevali vsako leto

Izletniki so se nastavili objektivo za spominsko fotografijo

Štandreška »mladina« letnika 1937 se je pred nedavnim, na določeni dan in v zgodnjih jutranjih urah, zbrala na glavnem vaškem trgu, od tod se je odpravila na novogoriško postajo in z vlakom odsopihala preko Bohinja na Bled. Še pred tem so jubilatnje položili spominski šop rož pred vaški spomenik NOB in na štandreško pokopališče. Na vlaku so se poglobili v razpravo o zgodovini solkanskega mostu in bohinske proge, na Bledu pa v lepote in dobrote gorenjske-

ga kotička in njegove preteklosti od Briksenskih škofov do slovenske samostojnosti. Dan je bil čudovit, so povedali štandreški izletniki, poln zanimivosti in lepih vtisov, tako da so o doživetjih še po vrtnitvi z vlakom dolgo razpravljali v domačem agriturizmu. Ob koncu so vsi po vrsti sprejeli obvezno, da se bodo sestajali vsaj enkrat letno, in ne več kot do slej, ko so se od svojega srečanja z Abrahamom dalje srečevali vsakih pet let.

GORICA - Ludoteka slovenskega Dijaškega doma

Mali sopotniki Pikanogavičke

Z igro in druženjem utrjujejo jezikovno znanje otrok iz vrtcev

Poučna igra
v ludoteki
Dijaškega doma

BUMBACA

Da sta igra in druženje najučinkovitejša načina, preko katerih lahko otroci z najvišjo stopnjo motivacije utrjujejo in poglobljajo svoje jezikovne sposobnosti, nam bosta potrdila pedagoška stroka in vsakdo, za katerega je delo z otroki vsakdanji kruh. To je obenem idejna nit ludoteke Pikanogavička z vodilom Igrajmo se z jezikom, ki je v sredo odprla vrata dvanajstim otrokom iz tretjih letnikov slovenskih vrtcev iz ulic Brolo in Max Fabiani v Gorici. Organizator te interesne popoldanske dejavnosti otrok je slovenski Dijaški dom Simon Gregorčič, v okviru katerega deluje ludoteka od leta 1999. Prvi ciklus ustvarjalne dejavnosti bo potekal do druge polovice decembra, in sicer vsako sredo od 15.30 do 17.30. Najmlajšim bodo ponudili zanimive dejavnosti od plesa, gledaliških in glasbenih utrinkov do pravljičnih uric in družabnih iger. Zagotovljena sta tudi prevoz iz vrtcev v Dijaški dom in malica.

Niz gostovanj animatorjev in gledaliških izvedencev se

je začel v sredo, ko je družino iz ludoteke obiskal goriški otrokom nadvse priljubljeni gost Sten Vilar. Predstavil se je z enourno animirano igrico, v kateri malčkom ni bila dodeljena le pasivna vloga gledalcev, temveč zavestno in aktivno podživljanje spleta prikazanih dogodkov. V prihodnjih tednih bosta otroke obiskali še bivša učiteljica in gledališka navdušenka Majda Zavdalav ter slovenska pevka in izvajalka glasbenih točk za otroke Damjana Golavšek, z žongliranjem pa bo otroke vključevala v igro artistka Andreja Stare.

»Trudimo se, da poiščemo pot, po kateri bomo dopolnjevali jezikovno znanje slovensčine predšolskih otrok. Drugi ciklus dejavnosti ludoteke se bo začel sredi januarja prihodnjega leta. Program bomo sproti oblikovali na podlagi v teh mesecih doseženih rezultatov in po potrebi prilagodili jezikovnemu znanju malim sopotnikom Pikanogavičke,« je povedala ravnateljica dijaškega doma Kristina Knez. (VaS)

K R U T
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV
DRUŠTVO SLOVENSkih UPOKOJENCEV ZA GORIŠKO
DRUŠTVO SLOVENSkih UPOKOJENCEV V TRSTU
ZVEZA DRUŠTEV UPOKOJENCEV SEVERNO PRIMORSKE
ZVEZA DRUŠTEV UPOKOJENCEV JUŽNO PRIMORSKE

vabijo na srečanje
STAROSTA MALI PRINC
letos posvečeno 500-letnici rojstva Primoža Trubarja
Koncertna predstava

nedelja, 28. oktobra 2007, ob 17. uri
v Kulturnem domu v Gorici

Ob tej priložnosti bo prirejen spoznavalni izlet v Čedad in Benečijo

JAVNI RAZPIS

Priznanje Kazimir Humar

- 1) Zveza slovenske katoliške posvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov podeljujejo priznanje društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagateljev in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo.
- 2) Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa.
- 3) Priznanje se praviloma podeli v mesecu februarju za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju.
- 4) Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru.
- 5) Predloge za priznanje je treba oddati **do 31. decembra 2007** na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete – 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra, 85, s pripisom na ovojnico: "Predlog za priznanje"

SDZ Slovensko deželno
gospodarsko združenje

Vsi slovenski goriški podjetniki so vabljeni na
**POKRAJINSKI OBČNI ZBOR SLOVENSKEGA DEŽELNEGA
GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA ZA GORIŠKO**

V ponedeljek, 29. oktobra, ob 19.30 v konferenčni dvorani podružnice
Zadružne banke Doberdob in Sovodnje,
Prvomajska ulica 120/a - Sovodnje

Po uvodnem poročilu in razpravi bodo volitve pokrajinskega odbora.
Pred in med občnim zborom se sprejemajo novi člani.

Obrazci za članstvo in sodelovanje v pokrajinskem vodstvu se dobijo
na sedežu SDGZ v Štandrežu, Ul. del Carso 73/b (zjutraj)
in na spletni strani Združenja: www.sdgz.it - Za informacije: tel. 040 6724824.

DANES ODPRTO

VROČ PRIHRANEK!

DO 27. OKTOBRA 2007

EMISFERO
IPER MERCATO

MONFALCONE/TRZIČ (GO)
Kraj San Polo, ulica Pocar
avtobus: proga 10 APT - ulica S. Grado PC. 19
Tel. Hipermarketa 0481/416740
URNIK: ponedeljek 14.30 - 20.30
od torika do sobote **NEPREKINJEN URNIK** 9.00 - 20.30

EquiCol YOMO
več okusov
90 ml x 4
cena za kg

1,85
3.582 lir

5,90
11.424 lir

SIR PROVOLONE SORESINA
blagi pekoč
cena za kg

0,39
755 lir

Testenine AMATO
več vrst, 500 g
0.78 €/kg

7,90
15.297 lir

Prašek za pralni stroj Blu in Cenere attiva DIXAN
54 pranj

0,69
1.336 lir

Pivo HEFE WEISS E DUNKEL
500 ml

990,00
1.916.907 lir

Peč na pelete ZINGARA
moč 8 kw, primerna za ogrevanje prostorov do 250 kub.m., prostornina rezervoarja: 15 kg, - najnižja poraba 0,6kg/h, največja poraba 1,7 kg/h, premer dimne cevi: 8 cm, teža 85 kg, mere 845x952xV92 cm

39,90
77.257 lir

Mobilni telefon NOKIA 1600

- deal band
- zamenljivo ohišje
- barvni ekran
- litijnska baterija
- polifonična zvočnika
- igrice
- prostoročno telefoniranje

O novosti Demokratske stranke bo pričal tudi njen osrednji sedež. Nič več dolgih hodnikov, nešteti sob in vrste večjih in manjših sejnih dvoran, ampak odprt prostor, ki naj bi odražal odprtost novega političnega osebk. Novi sedež Demokratske stranke v središču Rima, ki sta ga v teh dneh izbrala sekretar Walter Veltroni in njegov namestnik Dario Franceschini, se ne bo zgledoval po nekdanjem sedežu KPI v Ulici Botteghe oscure pa tudi ne po sedežu Krščanske demokracije na Trgu Gesu, ampak bo nekaj povsem novega vsaj za Italijo: oblikovan bo moderno in funkcionalno, predvsem pa bo odprt prostor kot naj bi bila odprta Demokratska stranka.

Po primarnih volitvah, na katerih je bila dvojica Veltroni - Franceschini izvoljena s 75 odstotki glasov, so pobudniki začeli tudi s konkretnim delom za oblikovanje nove stranke, ki se bo formalno rodila ob koncu tega meseca z ustanovno skupščino delegatov, izvoljenih na primarnih volitvah. V zavesti vseh pa bo najbrž kot rojstni dan novega političnega osebk ostal zapisan 14. oktober 2007, predvsem zaradi izredne udeležbe na primarnih volitvah, ki je presegla tudi najbolj optimistične napovedi. Prvič v Italiji in prvič tudi v Evropi se je neka stranka rodila s tako množičnim glasovanjem, kar daje dogodku poseben pečat.

Izid primarnih volitev ni presenetil: kot so napovedovale javnomnenjske raziskave, sta jasno zmagala Veltroni in Franceschini, medtem ko je tako pobudnike kot politične komentatorje presenetila izredna udeležba. Po napovedih časopisov, ki so temeljile na javnomnenjskih raziskavah, je udeležbo napovedal obilen milijon ljudi, prav toliko pa naj bi bilo neodločenih. Udeležbo dveh milijonov volivcev so vsi prikazovali kot izreden uspeh. Dejanska udeležba je krepko presegla te napovedi, saj je svoj glas oddalo skoraj tri in pol milijona volivcev. Podatek je še tem bolj presenetljiv, če upoštevamo dejstvo, da Levi demokracija in Marjetica skupaj niso imeli niti enega milijona članov. Seveda pred dvema letoma je na primarnih volitvah, na katerih je leva sredina izbrala Romana Prodi za svojega kandidata za premierja, glasovalo več kot štiri milijone ljudi. Vendar takrat so na volitvah sodelovali člani vseh strank Unije, medtem ko so bili tokrat poklicani na volišča samo tisti, ki se prepoznajo v reformistični levici. Predvsem pa je bilo vzdušje povsem različno: pred dvema letoma je leva sredina z množično udeležbo hotela dokazati desni sredini, ki je takrat imela v rokah krmilo države, da obstaja in je močna. Udeležba je odražala življenjskost, upanje v zmago na političnih volitvah, zaupanje v Prodi kot voditelja, ki ni bil vezan na stranke, ampak je poosebljal možnost poenotenja reformistov in njihovega tvornega sodelovanja z radikalno levico. Sedaj je vzdušje

povsem drugačno, saj so volivci leve sredine kritični do vlade, radikalna levica se čuti vse bolj utesnjena v Uniji (kot dokazuje tudi včerajšnji shod, za katerega sta formalno dala pobudi dnevnika Il Manifesto in Liberazione), skupina sredinskih senatorjev (Lamberto Dini in nekateri njegovi somišljeniki) se vse bolj oddaljuje od vlade in premierju očita, da preveč popušča radikalni levici, na spomladanskih upravnih volitvah je Unija doživela poraz. Predvsem pa je prejšnji mesec imel izjemen odmev "Vaffa Day" Beppeja Grilla. Predlog komika za zakon, s katerim

bi izključili iz parlamenta vse parlamentarce, ki so bili obsojeni s sodbo, ki je postala pravno-močna, je podpisalo več kot milijon ljudi, udeležba na Grillovih shodih je bila izredno množična, skupaj s komikom je politike »poslalo nekam« tudi veliko tradicionalnih volivcev leve sredine, razočaranih predvsem zaradi prepirljivosti v Uniji, svoje pa je prispevalo tudi dejstvo, da Unija ni odpravila najbolj spornih zakonov Berlusconijske vlade, čeprav se je za to jasno obvezala med volilno kampanjo. Nezadovoljstvo volivcev leve sredine pa je še povečalo tudi dejstvo, da

so tudi mnogi politiki Unije nastopali kot kasta, ki ščiti svoje neupravičene privilegije, namesto da bi bila uravnotežena rast države in družbe njena glavna skrb in prednostna naloga. Zaradi tega so se mnogi v levi sredini bali, da se razočarani volivci ne bodo odzvali na primarne volitve. Številčni polom pa bi bil, kot je poudaril premier Prodi, usoden tudi za vlado.

Bojazn pa je bila neutemeljena, udeležba je presegla tudi najbolj optimistične napovedi in želje. Kot je nekaj dni prej dokazala udeležba delavcev (predvsem pa izid) na sindikalnem re-

ferendumu o sporazumu za reformo welfarja, je med volivci leve sredine želja po participaciji še vedno zelo velika.

Toliko udeležbo prej na sindikalnem referendumu in nato na primarnih volitvah za Demokratsko stranko so mnogi komentatorji brali kot jasen odgovor na antipolitični pristop Beppeja Grilla in njegovega »Vaffa Daya«. Najbrž pa ima prav sociolog Ilvo Diamnati, ki meni, da ni jasne ločnice med »antipolitiko« Beppeja Grilla in »hiperpolitiko«, željo po dodatnem zalozanju politike primarnih volitev. Na primarnih volitvah za Demokratsko stranko so najbrž glasovali tudi mnogi podpisniki Grillovih predlogov in udeleženci »Vaffa Daya«, izredna udeležba je odraz želje po participaciji, obenem pa tudi opomin, ki ga nova stranka ne sme prezreti, če želi res biti nova in dejavna, ki bo prispeval k normalizaciji razmer v državi. »Želja po dodatnem zalozanju politike« je po Diamantijevi oceni samo druga plat »antipolitike«, obe pa izražata željo ljudi po »boljši politiki«, predvsem pa po demokraciji in družbi, v kateri ljudem ne bo treba vsak teden na ulico ali na volišča, da bi bili njihova mnenja in želje upoštevani, v kateri ne bo treba kričati zato, da ti kdo prisluhne. Če na te zahteve in želje Demokratska stranka (vendar ne samo ona), ne bo znala odgovoriti, če bodo ljudje zopet razočarani, bo razočaranje neizbežno, razkorak med strankami in ljudmi, med upravitelji in upravljanimi se bo še dodatno poglobil. Kakšne bodo lahko posledice, je težko reči, zagotovo pa ne bodo neboleče.

To je resnični izziv, s katerim se mora pomeriti nova stranka, predvsem pa njen voditelj Walter Veltroni. Udeleženci primarnih volitev so jasno povedali, da želijo stranko in voditelja, ki bosta sposobna modernizirati državo, predvsem pa narediti iz Italije normalno demokracijo, neko normalno demokracijo, ki bo morda nekoliko mlačna, a je ne bo dušila antipolitika. Pa tudi »prekomerna doza politike« ne.

Ali bodo Veltroni in voditelji Demokratske stranke, ob njih pa tudi Prodijsva vlada, kos tej izredno zahtevni nalogi? Ali bo Demokratska stranka res znala postati velika novost na italijanski in evropski politični sceni, gonilo kolo preseganja sedanjih razočaranj in velikega razkoraka med politikom in civilno družbo, skratka modernizacije po meri človeka? V tem trenutku ni mogoče odgovoriti, prve signale bo najbrž mogoče zaznati konec meseca po ustanovni skupščini izvoljenih delegatov.

Želja vseh reformistov je, da bi bili ti signali pozitivni in da bi Demokratska stranka in njeno vodstvo kos izzivu, saj je perspektiva Italije in torej nas vseh v znatni meri odvisna od tega, ali bo ta projekt uspešen in ali bo inovativni sedež resnično odražal tudi dušo in cilje novega političnega osebk.

PO NASTANKU NOVEGA POLITIČNEGA SUBJEKTA

Walter Veltroni in Demokratska stranka pred velikim izzivom

VOJMIR TAVČAR

»Burja« v B

Burnjak v Tarbiju ima tudi kulturno valenco, v potrditev želje, da se darovi narave v Benečiji dopolnijo s prispevkom domačih ljudi. Za to je sinoči v stavbi združenja Okno na slovanski svet poskrbela Marina Cernetig s svojim pesniškim prvencem, zbirko Pa nič nije še umarło, ki je pravkar izšla pri Založništvu tržaškega tiska.

O pesnici in vsestranski kulturni delavki, ki je sicer že kakih 25 let v ospredju (in ozadju) kulturnega dogajanja v Benečiji, je uvodoma v imenu založbe spregovoril pesnik in časninar Ace Mermolja, njegovo predstavitev pa je dopolnil beneški kolega Miha Obit. Ob klavirski glasbeni kulisi Davida Clodiga so Marinine pesmi iz zbirke izmenično brali drugi beneški pesniki, katerih poezije so zbrane v publikaciji Besede tele zemlje. Kombinacija je na mnoge goste srečanja delovala doživeto in očarljivo, saj je Marina Cernetig domačinka iz bližnjega Černečja, vasice v občini Srednje, malo niže od Gorenjega Tarbija. Njena poezija je vsa osredotočena na beneški prostor. Narečje je čisto in izvirno, zelo je bila pozorna pri izbiri besed. Kljub temu, da so poezije razumljive vsakomur, je ob spodnjem robu strani za vsak slučaj zapisana še verzija v knjižni slovenščini.

Kot je zapisal Miha Obit v spremnem tekstu knjige, je za pesnika na splošno temeljnega pomena, od kod je doma. Tako je tudi za Marino pomembno okolje, v katerem je bila rojena in kjer je odrasčala. Za globlje razumevanje njenih pesmi je potrebno poznati tisti kraj, sprehoditi se po vasi s hišami, od katerih mnoge propadajo, občutiti sporočilo tišine. Marinina poezija je prežeta z liriko in nostalgijo, kljub temu pa ohranja optimistično noto, ki je razvidna že v naslovu zbirke. Lahko v njej vidimo prispodobo današnje Benečije: nič ni še umrlo, hiše so še tam, ljudje tudi, čeprav jih je manj, kot nekoč. V pesničinem svetu živi kamen, tako kot narava, ki ga obdaja s svojo zaraščeno zeleno spokojnostjo. Življenja, ki je bilo nekoč, danes več ni, pomembno pa je od njega obdržati, kar nam je pustilo dobrega.

No, Marinino življenjsko sporočilo je našlo zgovorno potrditev pred sinočnjim, ko je mlada družina Caterine Dugaro v bližnjem zaselku Duge odprla agrituristični obrat. Na voljo obiskovalcev so bile stare beneške jedi, nova gostinska struktura pa bo še obogatila ponudbo občine Srednje. In beneški ljudje dobro vedo: kar nastane novega v tistih hribih, daje vsem injekcijo optimizma in večjega zaupanja v prihodnost. (DU)

Da se »burja« v Benečiji reče kostonju, vedo mnogi, ne pa tudi vsi. Oktober je v tistih krajih od nekdaj potekal v znamenju kostonja. Točneje, v znamenju jesenskih poljskih pridelkov, zlasti jabolk, medu in drugih proizvodov, za katere so nekdaj malo posvoda prirejali prodajne sejme. Neposredna prodaja ima seveda svoje prednosti: kmetova že itak skromna marža je brez posrednika nekoliko boljša, odročni beneški kraji pa doživijo kar množičen obisk ljudi iz Furlanije, pa tudi Goriške in Tržaške. Mimogrede je treba pripomniti, da obiski niso

vselej »kulturno« naravnani, saj si nekateri vsekakor polnijo vreče s kostonji, kot da gre za nekakšno divje lovišče, dostopno vsakomur. Treba bo vsekakor okrepiti nadzor, da se takšnim mestnim plenilcem primerno stopi na prste.

V zadnjih letih pridobiva vse več na slovesu Burnjak v Gorenjem Tarbiju, ki se odvija vsak oktober ob tedenskih končnicah. Praznik kostonja je dobil zagona s projektom Interreg Terra di castagne - Prostor kostonja, ki ga je predstavila Občina Srednje v sodelovanju s Kmečko zvezo iz Čedadada. Namen projekta je obnovitev gojenja in trženja kostonja, pridelka, ki je za Nadiške doline najznačilnejši. Kostonj predstavlja za Benečijo pravo bogastvo, saj naletimo nanj malodane na vsakem koraku, povpraševanje trga pa je veliko. Naj povemo, da današnja proizvodnja kostonja znaša približno 400 stoto, v najboljših časih pa je bilo proizvedenih kar 40 tisoč stoto različnih vrst kostonja. Izseljevanje in posledično zapuščenje kmetijskih dejavnosti sta tudi na tem področju pač naredila svoje. Kostonjeva drevesa niso bila več negovana, nekdaj racionalni čiščeni gozd se je marsikje spremenil v goščavo.

Projekt Interreg, pri katerem sodelujeta občina Srednje in Kmečka zveza, daje priložnost da se dolgoletni negativni trend obrne. Tržiščna kostonja bo tako oživelo, namen je, da se poveča vidnost območja, kostonj pa lahko postane vodilna panoga v proizvodnji kmetijskih pridelkov. V teku so številne dejavnosti, pri katerih ima vidno vlogo čedadjska Kmečka zveza kot glavni stimulator in strokovni mentor kmetijskih pobud na goratih območjih videmske pokrajine.

Kostonj je za Benečijo pravzaprav zgodovinsko vina. Nekoč so ga beneški kmetje nosili v furlansko nižino in ga zamenjavali za koruzo, bil je dejansko življenjski resurs. Kdaj in od kod je prišel v Benečijo, ni jasno. Količina avtohtonih sort v Benečiji pa je kar presenetljiva. Prisotnih je najmanj kakih petnajst vrst, nad katerimi kraljuje najbolj razširjeni »purčinac«, majhna, a izredno okusna sorta. Potem je »čufo«, po kateri sprašujejo Tržačani, ki čufe imenujejo tudi »čufofote«.

Tudi kostonji niso vedno liki, a so okusni in sladki. Zelo znan je tudi »ob

Benečiji ne piha

jak« ki je zlasti dober za kuhanje, obstaja pa tudi »ranac«, ki je »nediški, kloder, barski ali zvančeron«, med zgodnjimi sortami pa je znan »marujac« in našli smo le nekatere sorte. Beneški kostanj pa ima svoje mesto tudi v literaturi, prisoten je v pravljicah in poezijah.

Prirejanje Burnjaka vsekakor sodi tudi v krepitev turističnih dejavnosti, ki postajajo za Benečijo temeljnega pomena. Kdor bo danes obiskal Gorenj Tarbi, si bo od 10. ure dalje lahko ogledal razstavo-sejem kmetijskih in obrtnih izdelkov, sledila bo ob 11.30 maša s procesijo, nakar bo ob 14. uri na sporedu Mali burnjak, praznik za otroke. Ob 15. uri bo nastopil moški oktet Odmevi, ves popoldan pa bodo razne skupine in domači godci igrali po vaških ulicah.

Zabave in dobrot bo na pretek za vsakogar. (DU)

*San ušafala dave tu valiz,
fajno zavito tu ni kart, zijat
na kostanjovo gričo.
San jo vzela tu ruoke
počasno
in grede ki san jo gledala,
san jo vprašala:
"Duo te je loužu tle notar?"*

*"Mama, šigurno," san se odguorila
"mama, ki mi je tiela rec,
de naj se na zabin na Benečijo,
na mojò zemjò,
na mojè judi,
na mojò hišo, de priden nazaj..."
San se odguorila, med suzán.*

Kostanjova griča

Andreina Trusgnach

POMEMBNE, A NAM NEPOZNANE TRŽAČANKE

Marica Gregorič Stepančič

(pisateljica in publicistka, 1874 - 1954)

Pri Sv. Ani stoji šola, ki že več let zama zaka na obnovo. medtem pa propada. Tržaška Občina nam vsako leto postreže z obljubami in pri teh tudi vedno ostane. Ta šola je bila prava sramota je bila l. 1978 poimenovana po tržaški (pravzaprav škedenjski) učiteljici, pesnici in pisateljici, prevajalki in publicistki ter vsestranski javni delavki, predvsem pa ponosni in zavedni Slovenki Marici Gregorič Stepančič, katere glavni cilj je bil ohraniti naš narod in slovenski jezik na naših tleh. V svojem času je bila poznana, ne samo v našem tržaškem okolju, ampak po vsej Sloveniji. Naslikati danes v vrsticah, ki so mi na razpolago, kolikor mogoče zaokroženo podoba te dejavne tržaške žene ni lahko. Najbolj temeljito in prizadevno se je doslej njeneemu življenju in delu posvetila Milena Lavrenčič Lapajne v brošuri, ki je izšla ob poimenovanju osnovne šole pri Sv. Ani v Trstu. V njej je tudi bibliografski pregled knjižnih izdaj in objav v periodičnem tisku, ki ga je pripravila Minka Pahor.

Marica Gregorič, po poroki Stepančič, je svoje prispevke je podpisovala z imeni Mira, Ksenija, Vanda, Mara, Škedenjka, Zagorka, Mihajlova, Rodoljubka, Kraševka, Tržačanka, G. Stpč, Gracijanov (po l. 1917), Vzgojiteljica, Mara M., Mara Mihajlova, M. Stpč, Italska Slovenka, Mara Gr., pa še S. Seznam verjetno ni popoln in težko, da bo kdaj. V dolgih letih svojega pisateljskega in publicističnega dela (1889 - 1938) je objavljala svoje prispevke v vrsti časnikov in revij. Med njimi so Edinost, tržaški Rdeči prapor, tržaška Zarija in tržaško Jutro, Mir (izhajal je v Celovcu), Slovenski narod, Jutro in Dan (izhajalo so v Ljubljani).

K vsem tem moramo dodati še tržaško Slovenko Marice Nadliškové, v kateri je objavljala vsaj pet let. Medtem so že 1899. leta pojavi v Ljubljanskem zvonu, takoj potem objavlja njene pesmi Dom in Svet pod imenom Mira. S kraticama M. G. se oglašala v Slovenski gospodinji, 1909. leta objavi Zvonček njene igrice in igre za otroke: O enakopravnosti učiteljic in učiteljev piše v Učiteljskem tovarišu. Njene prispevke najdemo v Naši Bodočnosti, v Slovanu, Slovenski ženi, Slovenskem braniku, Slovenskem ilustrovanem tedniku, največ pa v Jadranki, ki jo je sama ustanovila in urejala v letih 1921 do 1923.

Dolg seznam imen, pod katerimi je pisala in listov, v katerih so bili objavljeni njeni literarni prispevki, nam kaže njeno plodovito delo in vsestransko razgledanost, hkrati pa tudi otežuje delo vsakogar, ki bi hotel temeljitije obdelati njeno bogato literarno in publicistično delo, še posebej zato, ker se včasih pod istimi imeni skrivajo tudi druge avtorice. Naj omenim tukaj le knjigo Pravljičice, ki sto jo spisal Utva in Mira, izdala pa Družba Sv. Mohorja v Celovcu 1913. leta. V Trstu je kot Mira zabeležena Marica Gregorič (tudi na spletni strani). Drugih pravljic, razen bajke Žabji koncert Isto leto, bibliografija o Gregoričevi ne omenja nikjer. V SBL v Ljubljani je zapisana Mira Šega (takrat urednica Slovenske žene). Zlata Pirnat Cognard ima ime Mira Žemlja, enako tudi Jevnikar v PSBL. Trije različni priimki postavljajo v dvom avtorstvo teh pravljic. Gregoričeva je nampreč ime Mira uporabljala samo za pesmi (od l. 1901 - 1903), pozneje pa trikrat šele v letih 1921 in 1922 v Jadranki, vendar za neliterarne članke.

Pisati je začela Marica Gregorič že zelo mlada, v četrtem letniku goriškega učiteljskega. Samsovi je povedala, da je njen prvi literarni prispevek objavila Vesna na Dunaju. Na učiteljsko jo je spodbujal k pisanju

njen profesor slovenščine Viktor Bežek. Ob obisku Mare Samsa v Škedenju, se je Stepančičeva odprla predvsem kot človek, zato je zapis o tistem pogovoru, ki je izšel v Jadranškem koledarju za l. 1954 (str. 50-51) le malo pred njeno smrtjo, dragoče-

škedenjskem pokopališču. Od nje se je ob odprtem grobu poslovil učitelj in skladatelj Ivan Grbec med drugim z besedami: »Mater Škedenjke! Pokažite našim otrokom grob te plemenite žene. Ona naj nam bo vzgled, da bomo tudi mi ljubili svoj jezik in svoj

bodi svobodna, če nočeš biti prevarjena... ogoljufana!...«

Te črtice nam kažejo mlado Gregoričovo kot emancipirano žensko tistega časa, ki je bila celo proti poroki. Vsako poletje se je odpravila na največkrat daljše potovanja. »Čim so prišle počitnice, je tu pred hišo prišel koleselj, da me odpelje na postajo. Zbrala se je vsa soseska«, je pripovedovala Mari Samsa. »Zbogom, gospodična Marica, pa dobro se imejte«, so ji klicali v pozdrav. Svoja potovanja po Evropi do Norveške, Švedske in Finske, pa vse do Hammerfesta in Nordkapa, po Severnem Lednem morju, Aziji in Afriki je popisala v svojih potopisih.

Ko je Slovenka po šestih letih utihnila je imela Gregoričeva vrata odprta v vse tedanje liste. Zanimivo je njeno sodelovanje pri Naši Bodočnosti, ki jo je zadnja tri leta (1910 do 1912) urejal Rudolf Molè. Bila je list za slovensko mladino. Leposlovnih prispevkov niso objavljali, zato je Nadlišková maja 1911. leta poslala Molètu svoj potpis Izlet po Balkanu, v katerem je opisala svoje potovanje od Trsta do Carigrada in Vseslovenski izlet v Sofijo 1910. leta. »Dala mi je tudi popolno prostost, da smem prečrtati ali izpustiti, kar bi me ne bilo po volji« je že po njeni smrti v Primorskem dnevniku (od 23. do 31. julija) poročal Molè. Še bolj zanimivo je Maričino pismo 31. jan. 1912, v katerem mu je pisala, da ji gre najbolj na živce zadeva z narodnim kolkom 20. IX., zaradi katere jo preganja državno pravništvo. Za kaj je šlo? CDM je izdajala »narodne kolke« po dva vinarja. Ljudje so jih lahko prilepili na pismo, dopisnico ali razglednico, Marica pa je prilepila zaplenjen črnoobrobļeni kolek z napisom »20. IX«. Tistega dne sta 1908. leta na demonstracijah proti nemškemu barbarskem napadu na

netno so ji zaradi tega prepovedali pol leta poučevati, kot je omenila Samsovi.

Druga posebne omembe vredna je njena drama Veronika Deseniška. Kot zadnjo premiero v sezoni 30. aprila 1911 jo je režiral Lev Dragutinovič. 7. maja piše poročevalec v Edinosti, da je škedenjska rojakinja s svojim prvencem iznenadila. Ker se je gospodična lotila tako težkega dela, res niso pričakovali tolikšnega uspeha. Igralce in avtorico so večkrat klicali na oder. Vendar naniza poročevalec tudi nekaj kritičnih pripomb in svetuje pisateljici, naj igro tu pa tam primerno predela, da si bo priborila dostop tudi na druge, večje odre. Manj znano je, da je Veroniko po zadnji vojni ponudila tudi našemu obnovljenemu gledališču in zamerila Modestu Sancinu, ker ni prišla na repertoar. Predvajal pa jo je pozneje Radijski Oder. K tej Veroniki Deseniški so se pozneje vračali drugi raziskovalci dram o Celjskih. Med njimi je prvi opozoril nanjo Janko Traven, pozneje Lino Legiša. Ob upoštevanju prejšnjih jo je obdelal Bruno Hartman v svoji knjigi Celjski grofje v slovenski dramatik (Slov. Matica 1977, str. 66 do 69). Zelo kritičen je do jezika, vendar na koncu ugotavlja, da je Veronika Deseniška Marice Gregoričeve...zanimiv slovenski literarni dokument o slovenskih in političnih vplivih hrvaške književnosti na slovensko«.

V letih 1916 in 1936 je izšlo več izdaj njenih Slovenskih slovnice za Italijane. Leta 1941 pa tudi že III. ponatis Italijanske slovnice.

Na koncu moram posvetiti vsaj nekaj besed še Jadranki, ki jo je Marica, tedaj že Stepančič, začela izdati januarja 1921. leta. Namen lista je v uvodu v prvo številko obrazložila s temi besedami: »Naša svrha tiči v tem, da z vso vnemo vzgojimo ženski naraščaj... da usposobimo njih - ki so naše mladike - za pameten način rodbinskega življenja, ...da ohranijo v zdravem telesu zdravega duha, duha, ki se utegne v borbi upogibati, a se ne ukloni, duha, ki ga zamorejo življenski pripetljaji bičati, a ne uganabljati...«. Iz njenih besed razberemo načela, ki jim je ostala zvesta vse življenje. Takoj na začetku pa je zagrešila napako, da se ni posvetovala s tržaškimi pisateljicami in javnimi delavkami ter jih povabila k sodelovanju. Svoje vabilo je objavila šele na koncu prve številke, s čimer se je zamerila marsikomu in ostala navezana sama nase. Med redkimi se je v Jadranki s pesmimi oglašal Fran Žgur iz Podrage. Večino prispevkov je morala napisati sama, pod različnimi imeni. Tudi prevodi so bili njeni. Ko je 15. januarja 1923. leta pričel v Trstu izhajati Ženski svet, je stopila Jadranka že v svoje tretje leto. Stepančičeva je bila še bolj osamljena, saj je kljub obljubljenemu priporočilu dr. Slavika k novemu listu niso povabili. Vztrajala je do konca leta, potem je po treh letih Jadranko ukini-la, hkrati pa se je tudi sama umaknila v zasebno življenje. Le še tu pa tam se je oglašila s kakšnim člankom, do zadnjega pa je obiskovala slovenske prireditve in skušala razumeti nove razmere, ki ženejo ljudi v oster boj za kruh. »Toda mimo tega bo seveda treba in prvi bodo morali biti izobraženci. Tu mislim predvsem na učitelje. Oni so v neposrednem stiku z narodom... Naš boj, ta je skoraj še težji! Tega še vedno uporno bijemo,« so bile zadnje besede, s katerimi se je nekaj mesecev pred svojo smrtjo poslovila od Samsove.

Op. V PSBL je v 3. snopiču (str. 496) namesto Mara Samsa napačno navedena dve leti starejša pesnica Maksa Samsa.

Lelja Rehar Sancin

no osebno pričevanje. Povedala je, da je bila že doma zelo samosvoja in odločna, kar se je pozneje odražalo v šoli, kjer je naletela na marsikatero težavo. Zato ji je nekoč prof. Bežek dejal: »Ne zaslužite, da vas vzamem v obrambo, ampak vas bom, ker ste pridni v pisanju. Le glejte, da boste pisali naprej!« To priporočilo ji je pozneje postalo vodilo na njeni literarni poti.

Marica Gregorič se je rodila 2. dec. 1874. leta v Škedenju na hišni številki 151 v kmečki družini. Njen oče Mihael, po domače Črešnjak, doma s Kolonkovca, je bil kmet in pozneje tudi mesar. V Škedenj se je preselil l. 1870 in tam kupil hišo, v kateri je imela prej Škofija stajo za živino. Danes je to ul. Soncini št. 112. V njej ima svoj sedež Dom Jakoba Ukmarja. Maričina mati Marija Hrovatič je bila perica. V družini se je rodilo šest otrok, dva fanta in štiri dekleta, ki so se vse posvetile pedagoškemu poklicu, medtem ko sta fanta umrla že v mladih letih.

Slovensko osnovno (takrat ljudsko) šolo je Marica obiskovala v rodnem Škedenju (1882 do 1896), nato pa nemško osnovno in meščansko šolo v Trstu (1886 do 1891), učiteljske v Gorici pa od 1891. do 1895. leta. Prvo služebno mesto je dobila na Katinari, potem je poučevala v raznih krajih v tržaški okolici, dokler je niso 23. nov. 1906. leta premestili v domači Škedenj, kjer je ostala do svoje poroke 1917. leta z Gracijanom Stepančičem, lastnikom firme Pipan in drug v Trstu. Tedaj se je službi odpovedala. Poleg skrbi za dom se je naslednja leta posvečala predvsem pisateljskemu in publicističnemu delu, dokler ni 1923. leta zaradi nespornazuma z vodstvom Ženskega sveta skoraj popolnoma utihnila. Njen praded in ded sta dočakala preko sto let, tudi sama je pričakovala dolgo življenje. Zato je Mara Samsa svoj zapis Pri Marici Gregorič Stepančič posvetila njeni osemdesetletnici, ki bi jo pisateljica praznovala šele 2. decembra tistega leta. Ni je dočakala. Umrla je skoraj nepričakovano. Zlomila si je nogo, in zaradi komplikacij, ki so sledile, je 16. februarja 1854 za vedno utihnila. Dolga vrsta pogrebcev jo je pospremila na njen zadnji dom na

narod, kakor ga je ljubila ona.« Od takrat je minilo 53 let.

S tem, kar sem napisala doslej, sem le bežno preletela življenje in delo Marice Gregorič Stepančič. Njeno podoba bom skušala dopolniti s pomembnejšimi postajami njenega pisateljskega dela. Že mlada je postala vestna sodelavka Slovenke. V prvem letniku je štirinajst njenih pri-

spevkov. Osem jih je v drugem, ki sem ga pravkar odložila. V njej sta tudi dve socialno obarvani črtici, Žena slabi spol in Na morji, v katerih je Marica načela kritično in podrejeno vlogo ženske v moškem svetu. Drugo črtico (str. 483) končuje z besedami: »Ob delu živiš, ... delaj dalje in

udeležence avgustovski letne skupščine Ciril-Methodove družbe padla pod streli nemških vojakov dva Slovenca, Adamič in Lunder. CDM je izdala dva kolka. Oba so oblasti zaplenile. Odločna in narodno zavedna Gregoričeva je kljub strogi prepovedi prilepila na pismo ta kolek. Ver-

Misel k simpoziju o nošah v Hrastovici pri Celovcu

»Stare šege nu vužance se skuz nove zbrišejo«

V okviru pobude Skupnosti INTERREG III, ki je usmerjena v spodbujanje transnacionalnega sodelovanja med nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi organi oblasti, se je 28. septembra v Hrastovici pri Celovcu odvijal mednarodni simpozij o podeželski kulturi z naslovom Noše - iskanje sledov regionalne kulture oblačil v prostoru Alpe Jadran. Prireditelji simpozija, Ländliches Fortbildungsinstitut Kärnten (Izobraževalni zavod za podeželje na Koroškem) in Kmečki muzej grad Ehrental (Landwirtschaftsmuseum Schloß Ehrental), so s pomočjo predavateljev iz Avstrije, Italije in Slovenije želeli podati pregled o nošah, da bi tako doprinesli pomemben kamenček k spoznavanju kultur v prostoru Alpe Jadran. In to tako glede na njihove raznolikosti kot tudi glede na njihove skupne značilnosti.

Simpoziju sem prisostvovala kot raziskovalka Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani, ki se sicer ne ukvarja s temo "noš", a ji vpogled v to bogato in pestro ljudsko izročilo vsekar koristi pri delu, ki se med drugim težiščno nanaša na procese oblikovanja kolektivne memorije, novih etničnih identitet in večkulturnih podob v okviru določenih območij alpsko-jadranskega prostora. Pričujoči prispevek zato ne ponuja konsistentnega ali preglednega poročila simpozija, temveč v prvi vrsti razmišljanje, ki je že po svoji naravi zapisano potrebi, ki jo spodbuja avtoričina lastna raziskovalna praksa - tokrat na podlagi soočanja z bero raznovrstnih podatkov in spoznanj, ki jih je omogočil simpozij.

Pomenljivo je, da so organizatorji simpozija povezovali besedo "noša" z iskanjem sledov regionalne kulture oblačil. Kot da bi hoteli privzdigniti obrvi, češ, kaj niso te noše že zdavnaj pozabljene, presežene? In kaj ne velja to še toliko bolj v okviru danes relevantnih kulturnih in etnoloških študij, ki jih zanima zgolj še sodobna popularna kultura ali popularni "etno-stil"? Nekoliko bolj sofisticirano je to vprašanje zaznal že Urban Jarnik (1784-1844), znan po sloviti razpravi *Andeutungen über Kärntens Germanisierung - Pripombe o germanizaciji Koroške*, ko je v Platonovem slogu zapesnil: "Stare šege nu vužance se skuz nove zbrišejo" (gre za moto na spletni strani Slovenskega narodopisnega inštituta Urban Jarnik v Celovcu).

Platon je imel šege ali bolje spomin, ki se kajpada veže tudi na šege ali na določene vzorce razmišljanja, za duševno podobo (eidolon), ki predstavlja nekaj, kar je odsotno. V dialogu *Teajtet*, ki ga je posvetil aporijam vědnosti, spoznavanja, zaznavanja in resnice, Platonov Sokrat sogovornika Teajteta, nadarjenega mladega matematika, pozove:

"Predpostavi torej zaradi pogovora, da v naših dušah obstaja povošena deščica, pri nekom večja, pri drugem manjša; pri nekom (narejena) iz čistega voska, pri drugih iz bolj umazanega in tršega, pri nekaterih pa iz vlažnejšega - in spet pri nekaterih ravno primernege. [...] Reciva torej, da je ta (deščica) dar Mnemozine, matere Muz, in da se vanjo, ker jo podstavljamo zaznavam in mislim, vtiskuje, kot se zaznamujejo znamenja pečatnih prstanov, to, kar si želimo zapomniti od stvari, ki smo jih videli ali slišali ali sami pomislili. In kar se vtisne, tega se spominjamo in to vemo, dokler je v (-nas) podoba tega; ko pa se izbriše ali se ne more vtisniti, to pozabljamo in ne vemo" (Platon, *Teajtet*, 191d-191e).

Ta platonška prisposoda seveda ne pomeni, da voščena ploščica ne bi odražala ničesar: vselej je vanjo nekaj vpisano, neka zaznava, doživetje ali misel. Sugerira idejo spomina kot sledi ali engrama, ki ju duševni procesi

lahko tudi izbrišejo, zabrišejo, potlačijo ali nadomestijo - s tem pa torej znova re-konstruirajo, osmišljajo. To se dogaja preko različnih postopkov: pripovedovanja, klasificiranja, predstavljanja in podobno. Predvsem pa preko "mnemotehnike", ki je vselej namerano forsirana. Navezuje se še posebej na emotivno nasičene miselne procese ali slikovne upodobitve (*imagines agentes*) - kot pripomočkah za sprožanje asociacij na tisto misel, ki naj bi jo bilo treba ohranjati v izročilu in jo kot topos tudi uporabljati. Lahko bi govorili tudi o večini memoriranja.

Gre za pojav, na katerega je opo-

podobni skupinami, pa še z osebami okrog deželnega (poprej domovinskega) muzeja, o katerih pa ni nujno, da se (nujno) identificirajo z dominantno, verjetno tudi uradno predpisano politično opcijo.

Spričo tega je tudi razumljivo, da je avtor zamolčal raziskovalno prizadevanje Marije Makarovič in drugih slovenskih kolegic in kolegov k pojavu ljudskih noš in oblačilne kulture v različnih regijah na Koroškem, na kar je v diskusiji opozoril Nužej Tolmajer, predsednik inštituta Urban Jarnik. Martina Piko Rustja, pa se je čutila "izzvano", da na kratko predstavi dejavnost inštituta Urban Jarnik, ki ga vo-

la sestavni del popoldanske "posebne razstave" v Kmečkem muzeju grad Ehrental).

In dejansko je tako, kot na svoji spletni strani zagotavlja tudi Slovenska prosvetna zveza v spletni rubriki "Vprašanja in odgovori", da slovensko kulturno delo - in to velja tudi za kulturno delo večine drugih manjšin v Avstriji - nima javnega, od družbe vzdrževanega okolja oz. jezikovno-kulturne infrastrukture, temveč se mora poleg svojemu prvenstvenemu namenu - kulturni produkciji - posvetiti obenem razvijanju jezika tako akterjev kakor tudi publike, si mora torej sama - kolikor je pač mogoče - z vrsto

zeva nepremostljiv prepad. Prav na ta prepad je v svojem referatu, ki se je nanašal na noše v Furlaniji z vidika raznolikih vplivov različnih kulturnih prostorov, nepreslišno opozorila dr. Marina Bellina iz Vidma, ko je dejala, da so Rezijani v osnovi "paleoslavi" (stara teorija o ruskem izvoru Rezijanov); gre za termin, ki ima zavajalen in negativen prizvok. Kljub temu spodsrljajo pa je bilo videti, da so bili njeni pogledi v preteklost, vsaj delno spodbujeni s spravo in da je v svoj tekst vnašala momente, ki so izpostavljali kompleksnost tako regij kot noš, kar pomeni, da ni nasedala dikciji enorazsežnostne misli.

So znanstveni kvaliteti in podrobnem poznavanju tematike je nedvomno izstopal referat mag. Janje Žagar Grgič iz Slovenskega etnografskega muzeja v Ljubljani k »razvoju oblačilnih oblik in pomenov: od ljudskih noš do etno-stila«. Referentka je v okviru svojega predavanja opozorila tudi na pasti fotografij kot vira ter na to, da je pogled na preteklost lahko zelo selektiven (govori: olepšan). Fotografije o nošah ne odgovarjajo nujno temu, kar kažejo. V tem smislu je fotografija (ali tudi slika in filmski posnetek) prav tako subjektivno obarvan tekst kot kar koli drugega, interpretacija, ne pa objektivni dokument, in v tem smislu lahko nekoliko širše govorimo o tem, da kulturni teksti - ne glede na medij, v katerem se pojavljajo - svet vedno kulturno, subjektivno, politično itd. predstavljajo (reprezentirajo), ne pa, da ga "avtentično" odražajo. Referentka je opozorila tudi na manjšo terminološko zagato, ki jo lahko ustvari uporaba izraza (slovenska) narodna noša, "ki je v resnici priložnostna preobleka (kostum) za izražanje narodne in nacionalne identitete". Da bi omenjeni kostum razmejili od narodnih (v pomenu ljudskih) noš, mu v stroki dodajajo predpono "tako imenovana" narodna noša, pa tudi nacionalni kostum. Posebno močan identifikacijski pomen - tako referentka - so imeli in imajo še danes t. i. slovenske narodne noše za Slovence, ki živijo na slovenskem etničnem ozemlju zunaj Slovenije ter med slovenskimi izseljenci v diaspori.

Precej stimulanten je bil tudi referat dr. Güntherja Wurzerja, ki je omogočil vpogled v tekstilno ljudsko umetnost Koroške in še določeneje v umetnost vezilstva kot obrtne dejavnosti za krašenje tkanin z vzorčnim šivanjem niti. Ob tem nas je soočal s simboli in motivi, ki so bili večinoma religioznega značaja in/ali se navezovali na življenjske običaje kot so to denimo rojstvo, poroka in smrt, ali na letne običaje (zlasti Velika noč in božič). Iz njegovih izjavanj je izhajalo, da so se tudi slovenske - in ne le nemške - Korošice (moški tega baje niso počenjali) ukvarjale z vezenjem. Referent je svoje predavanje začel in zaključil s posnetki dveh prtov, na katerih so bile s "čarobno nitjo" nespretno zapisane slovenske črke. Gre za gesto, ki je učinkovala prijetno, saj je izpričevala spoštljivost do naroda-soseda in do različnosti, kar je nenazadnje tudi temeljni namen Skupnosti Interreg.

In nasploh je bilo videti, pa čeprav le subtilno, da se je že kar nekaj posameznic in posameznikov izselilo iz velike nacionalne zgodbe; zdi se, da nočejo več (brezpogojno) podpirati segregiranih mono-nacionalnih ritualov oblastniških elit. To pa spet podkrepuje predpostavko, da se razumevanje identitet - nacionalnih, etničnih, verskih, spolnih in drugih - polagoma spreminja. V sodobnem svetu so identitete postale fluidnejše, zaradi česar naj bi se povečal tudi interes zanje. Ali z drugimi besedami: ne soočamo se več toliko z "zapiranjem", temveč zlasti z "odpiranjem".

Marija Jurčič Pahor

1. Krastowitz Symposium zur Kultur des ländlichen Raumes Simposio a Krastowitz sulla cultura delle aree rurali Simpozij o podeželski kulturi v Hrastovici 28. September 2007

zum Thema/sul tema/na temo:

Trachten - Spurensuche regionaler Kleidungskultur im Alpe Adria Raum

Abiti tipici - Alla ricerca di una cultura dell'abbigliamento popolare nella Regione Alpe Adria

Noše - iskanje sledov regionalne kulture oblačil v prostoru Alpe Jadran

zori zlasti uvodni referent mag. Siegfried Kogler v svojem referatu k temi regionalnih noš na Koroškem. Izpostavil je, da doživljajo te noše danes "pravi boom", a tudi to, da obstojajo na področju njihovega preučevanja "jasni deficit". Gre za ugotovitvi, ki odsevata neko specifično mišljenje (partikularne) znanstvene skupnosti, katera se izkazuje kot proponentka ideje dominantnega "skupinskega duha", ki odgovarja nemškemu nacionalnemu konsenzu. Konjunktura, ki jo beležijo koroške regionalne noše naj bi bila po izjavi mag. Siegfrieda Koglerja potemtakem kar "najtesneje povezana" z društvom Kärntner Landsmannschaft

di, saj le-ta kljub sodelovanju ni bil upoštevan kot enakopraven partner pri oblikovanju vsebinske plat simpozija, še več, bil je izločen, delegiran v nekakšen prostor nevarnega, tabuiziranega. Kot je elegantno pokazala znamenita antropologinja Mary Douglas, mnenja ali predmeti, ki vnašajo zmedo ali izpodbijajo skrbno varovane razvrstitve, izzovejo purifikacijsko vedenje, ki jih če že ne manifestno potem vsaj latentno obsodi (kar se je izpričevalo tudi v tem, da je bila Narodopisnemu inštitutu Urban Jarnik s strani najvišjega organa uradne oblasti zadnji hip odpovedana že pripravljena razstava o tkaninah, ki naj bi bi-

aktivnosti ustvarjati ta "javni prostor". Velik del sredstev in kulturne infrastrukture je zato namenjen prav temu.

Vse to omenjam, ker se pričinja v tej luči vprašanje reprezentacije postavljati kar samo od sebe: v kolikor diskurzi in z njimi povezana vedenja ne odražajo resničnosti, temveč nam jo vedno na kulturno specifične načine šele predstavljajo (reprezentirajo!), potem nas seveda mora zanimati, kako konkretno to počnejo, s kakšnimi referencami, podtoni in asociacijami ter kako ti podtoni, reference in asociacije prispevajo k naturaliziranju obstoječih razmerij v družbi; med kulturo in naturo v tem smislu lahko

Ivan Tavčar se je rodil leta 1851 "pri Kosmu" v Poljanah, umrl pa je leta 1923 v Ljubljani. Bil je znan pripovednik, politik in gospodarstvenik. Po maturi v Ljubljani je na Dunaju študiral pravo (1871-1875). Z nakupom Visokega (1893) se je vrnil v rodno Poljansko dolino, ki jo opisuje v svojih literarnih delih ("Med gorami / Slike iz loškega pogorja", "Cvetje v jeseni"). Zadnje in najbolj znano, zgodovinski roman "Visoška kronika".

PO POTEH SLOVENSkih PESNIKOV IN PISATELJEV

Na binkoštni praznik je nekdanj v Crngrob romalo kar 28 procesij iz najbolj imenitnih far bližnje in daljne okolice. Vsako leto je bilo še v prejšnjem stoletju v tem svetišču opravljeno do 900 maš. O teh slavnih časih danes pripovedujejo mogočni zidovi in bogata oprema. Crngrobska cerkev z mogočnim zvonikom pritegne našo pozornost že od daleč. Zunanost cerkve je okrašena s poslikavami, zvonik s sliko, ki prikazuje sv. Krištofa, zavetnika čolnarjev, splavarjev in voznikov. V notranjosti cerkve so štiri baročni oltarji iz 17. stoletja: Martinov oltar, oltar sv. Lucije, sv. Agate in sv. Ahaca.

V zbirki kulturne zgodovine v Loškem muzeju je predstavljen pregled šolstva na Loškem. Fotografije prikazujejo uprizoritev »Škofjeloškega pasijona«, ki ga je leta 1721 v loškem kapucinskem samostanu spisal pater Romuald in je najstarejše znano dramsko besedilo v slovenskem jeziku.

Letos je že osmo leto odkar smo za člane organizirali obiske krajev, kjer so se rodili, živeli in delovali naši pesniki in pisatelji. Pokrajinski odbori ZSKD so se za to odločili, da bi omogočili spoznavanje teh krajev in njihove okolice in neposredno sočutanje z načinom življenja teh ljudi v preteklem času, zakaj so se odločili, da pišejo v literarni obliki ali v verzih. Zgodovinske točke pričajo kako so bili navezani na lastno zemljo, na lastne ljudi in tradicije in posledično o tem pisali ali pesnikovali. Zdi se nam, da je bila odločitev, da te ogleda ponudimo našim članom, zelo posrečena. Poimenovali smo jo: »Po poteh naših pesnikov in pisateljev«. Udeležba je bila vedno številna in tudi zanimanje za te obiske je iz leta v leto naraščalo.

Ob letošnji osmi izvedbi ekskurzije smo nameravali obiskati kraje v katerih je

živel in deloval Ivan Tavčar. Žal si Tavčarjeve domačije na Visokem v Poljanski dolini nismo mogli ogledati, ker je v popravilu, a vseeno smo si lahko ogledali nekaj njegove zapuščine, katera je shranjena na Škofjeloškem gradu. Sicer je Škofja Loka vredna obiska ne glede na prisotnost Tavčarjeve zapuščine. Staro mestno jedro, zgodovina mesta in gradu nad njim ter okolice nas lahko prepriča, da je imel Ivan Tavčar na razpolago dovolj gradiva za svoje romane in novele. Znal jih je izvrstno in prepričljivo ponuditi bralcu in ga radovednega prikleniti na branje do zadnje vrstice.

V kapucinski cerkvi, ki se nahaja izven mestnega obzidja na levi strani Selške Sore in do katere moramo preko kapucinskega mostu, zgrajenega sredi 14. stoletja, hranijo najstarejše dramsko delo v slovenskem jeziku; to je Škof-

Muzej hrani tudi dediščino Kalanovega rodu z Visokega, ki ga je Ivan Tavčar opisal v romanu »Visoška kronika«. Obiskovalci smo si lahko ogledali Kalanovo pohištvo iz 18. stoletja, portreta Ane in Janeza Kalan in kovano skrinjo – železno blagajno.

Posebno mesto med škofjeloškimi rojaki zavzema v muzeju Ivan Tavčar (1851 – 1923). Obiskovalci smo si lahko ogledali njegov portret, diplomu dunajske univerze, kotno omaro z izborom njegovih literarnih del, sliko rojstne hiše v Poljanah in tabernakeljsko omaro, ki jo je uporabljal kot delovno mizo.

jeloški pasijon. Delo je napisal leta 1721 pater Romualdo, doma iz Štandreža pri Gorici. Zadnjič so ga uprizorili leta 1999 in morda ga bodo spet ponovili prihodnje leto, če bo le mogoče. Na-

mreč, pri postavitvi tega dramskega dela, sodeluje ogromno ljudi in se prizori odvijajo po celem mestu, zato so priprave na to zelo zahtevne in dolge. Naše gledališče je ta pasijon predstavilo pred

leti v Kulturnem domu in tudi po nekaterih cerkvah.

Po izčrpnih predstavah bodisi kopije rokopisa kot notranjosti cerkve same s strani patra kapucina, smo se podali v vasico Crngrob, kjer smo si ogledali eno najstarejših in največjih umetnostnih spomenikov gotske dobe na Slovenskem. Glavni oltar je eden največjih »zlatih« oltarjev baročne dobe, vrhunsko delo domačega podobarstva in zbarbarstva.

Pot do doma se je zdela, po ogledu tolikih zanimivosti, skorajda krajša kot zjutraj, ko smo prihajali v Škofjo Loko. Člani so si med potjo izmenjali vtise in občutke tega dne, o teh obiskih. Veseli, da so se udeležili tega tradicionalnega potovanja po poteh naših pesnikov in pisateljev so se razšli v prepričanju, da se bomo prihodnje leto spet srečali na obisku domačij enega od naših literatov nekje po naši domovini.

iz oči v oči

Ime in priimek: Matija Kralj
Kraj in datum rojstva: Trst, 22.5.1990
Zodiakalno znamenje: dvojčka
Kraj bivanja: Briščki
E-mail: matijakralj90@alice.it
Stan: prost!!
Poklic: študent

Najboljša lastnost: občutljiv
Najslabša lastnost: preveč občutljiv

Nikoli ne bom pozabil: Interkampus v Kranjski Gori!!

Hobiji: prostovoljno udejstvovanje v društvi StudioArt in v Godbenem društvu Prosek

Knjiga na nočni omarici: Fata Morgana

Najljubša risanka: Lupin III
Najljubši filmski igralec/ igralka: Uma Thurman

Najljubši glasbenik: Giuliano Palma

Kulturnik/ osebnost stoletja: Marino Marisič

Ko bom velik, bom... astronaut...
Moje društvo: Godbeno društvo Prosek

Moja vloga v njem: tolkalist
Svojemu društvu želim: še vsaj sto tako uspešnih...

Moje življenjski moto: »živi in psti živi«

Moje sporočilo svetu: spoštuj!

agenda - agenda - agenda - agenda - agenda - agenda

SKUPAJ ZA BOLNICO FRANJO ZSKD OBVEŠČA ČLANICE, DA TEČE SOLIDARNOSTNA AKCIJA ZA PODPORO BOLNICE FRANJA.

PEVSKI ZBORI POZORI!
ZSKD IZVAJA ANKETO O STANJU ZBOROVSTVA, ZATO PROSIMO, DA ČIMPREJ IZPOLNETE VPRAŠALNIK IN GA VRNETE NA SEDEŽE ZSKD.

NA TRŽAŠKEM:

COROVIVO

Deželna zborovska revija COROVIVO se bo odvijala v nedeljo, 21. oktobra na Pomorski postaji v Trstu. Prvi koncert bo ob 10.00 uri, nastopajo: Società Polifonica "S. Maria Maggiore" (TS), Insieme "Lumen Vocale" (VIDEM), Officium Consort (PN), Coro Guarnieriano - (VIDEM), Associazione Corale "Città di Gradisca" (GO), Coro Polifonico "Città di Pordenone" (PN), vokalna skupina "Ars Musica" (GO). Drugi koncert bo ob 14.30, nastopajo: OPZ "Le Note Allegre" (GO), vokalna in instrumentalna skupina "Cantare" (TS), OPZ "Fran Venturini" (TS), Ensemble Armonica (PN), Cappella Musicale "A. Salieri" (VI-

DEM), vokalna skupina "Città di San Vito" (PN), Associazione Corale "Audite Nova" (GO), ŽPZ "Multifariam" (VIDEM); Tretji koncert bo ob 18. uri, nastopajo: društvo "Cappella Tergestina" (TS), zbor "Cjastelir" (VIDEM), OPZ del Contrà (-PN), Catticoro/Katizbor (TS), Mladinska vokalna skupina VRH SV. MIHAELA (-GO), Collis Chorus (PN). Zaključni koncert z nagrajevanjem bo ob 20. 45.

PREDSTAVITEV PRIROČNIKA »PRAVICA IMENA IN PRIIMKA« v organizaciji SKGZ:

- sreda, 24.10.2007 ob 20. uri – TREBČE (št. 25), Ljudski dom;
- četrtek, 25.10.2007 ob 20.30 – NABREŽINA (št. 89), Kulturni dom Igo Gruden.

NA VIDEMSKEM:

BURNJAK 2007: danes,

21.10.2007 ob 9.30: pohod s Planinsko družino Benečije
ob 10. uri: odprtje razstave-sejma kmetijskih in obrtniških izdelkov Nediških dolin

ob 11.30: sv. maša in procesija
ob 14. uri: Mali Burnjak: zabava za otroke
ob 15. uri: koncert Okteta Odmevi

sobota,

27.10.2007 ob 18.00: predstavitev knjige, nastopa zbor »Monte Nero« iz Premarjaka

nedelja,

28.10.2007 ob 10.00: prvi del koncerta dua Kristina Nemeth (sopran) in Emanuele Battigelli (arpa) v Cerkvi Sv. Marije Magdalene v Oblici
ob 10.30: pohod po kostanjevih gozdovih (iz Oblice do Gorenjega Tarbija)
ob 12.00: drugi del koncerta v Cerkvi Sv. Janeza Krstnika
ob 15.00: koncert MePZ Hrast iz Dobrdo

ZA IGRALCE, REŽISERJE IN MENTORJE GLEDALIŠKIH IN LUTKOVNIH SKUPIN:
JESENSKE DELAVNICE SODOBNIH SCENSKIH UMETNOSTI v organizaciji JSKD se bodo odvijale v novembru in decembru v Ptuj in Ljubljani. Rok prijave zapade 16. novembra 2007.

VODJE IN PEVSKO NADARJENI ČLANI FOLKLORNIH SKUPIN POZORI!
Seminar »Petje ljudskih pesmi« v organizaciji JSKD se bo odvijal v soboto, 10. novembra 2007 v Tolminu. Na programu: oblačilna dediščina in možnosti kostumiranja pevskih in godčevskih skupin, predavanje in učenje petja ljudskih pesmi. Rok prijave zapade 26. oktobra 2007.

Rok za prošnje za redne pobude se izteče 31.12.2007. Obrazec IPP je na sedežih.

PODELITEV NAGRADE IGNACIJ OTA ZA ZBOROVSKO SKLADBE BO
V PETEK, 9. NOVEMBRA 2007 OB 20. URI
NA SEDEŽU SKD VALENTIN VODNIK V DOLINI.

VSE INFORMACIJE O TEČAJIH IN RAZPISIH NUDI ZSKD
TEL. ŠT. 040 635 626
E-MAIL trst@zskd.org

PROIZVOD, KI VZBUJA VELIKO ZANIMANJA

Prihaja čas mladega vina Italija po sledovih Francije

Čez dobra dva tedna se bo uradno začela prodaja mladega vina. Za ta proizvod je veliko zanimanja, zato ne bo odveč, če iz raznih vidikov prikazemo njegove značilnosti.

Steklenice italijanskega mladega vina so se pojavile na tržišču pred približno 20 leti. Italija je šla po poti Francije, ki je veliko prej začela uspešno proizvajati znameniti Beaujolais nouveau. Francoska proizvodnja se suče okoli 50 milijonov steklenic letno, v Italiji pa je po previdnih začetnih skromnih količinah, ki so se v letu 1987 prvič približale 5 milijonom steklenic (-s starejšimi podatki žal ne razpolagamo), v letu 2006 šlo v promet 15.316.750 steklenic, nekoliko manj kot leto prej (15.817.472). Ti podatki nam potrjujejo, tudi v primerjavi z tistimi iz obdobja 2000 - 2005, da se je v Italiji število proizvedenih steklenic mladega vina ustalilo in niso predvidljivi večji vzponi.

Radi bi najprej poudarili, da mlado vino ne pomeni novo vino, tisto, ki se pije kmalu po trgatvi, a ga proizvajamo s klasičnim postopkom vinifikacije. Pitje novega vina je bilo zelo razširjeno že za časa Rimljanov, saj sta ga čislala cesarja Tiberij in Kaligola, ki sta rada segala po vinu Gauranum, ki so ga odlikovale tenkost, mehko, svežina in nizka stopnja alkohola. Pitje novega vina je bilo in je tudi pri nas zelo razširjeno (novo vino in kostanji, novo vino na raznih zgodnje jesenskih praznikih ipd.), a ne gre v nobenem primeru za mlado vino. Mlado vino pomeni torej nekaj drugega.

Mnogi tega vina še ne poznajo, zato je umestno, da na kratko spregovorimo o njegovih značilnostih. Gre za vino, ki se proizvaja s posebno tehnologijo, za katero je značilna maceracija grozda ob prisotnosti ogljikovega dvokisa. Biokemični procesi pospešijo zorenje tega vina, ki doseže zelene organoleptične značilnosti v nekaj tednih. Vino je po okusu zelo vabljivo in prijetno ter z izrazito cvetico, ki mu jo dajejo svežina in mešanica rdečih sort, ki ga sestavljajo (groppello, marzemino, barbera, sangiovese, pa tudi gamay in syrah). Teh sort je skupno 60, od katerih je 51 avtohtonih. Vsled tega enologi trdijo, da se to vino »pije predvsem z nosom«. Dodatna njegova odlika sta prijetna kislost in harmoničnost. Mlado vino vabi k užitku in k meditaciji, vzbuja takojšnje, pa čeprav

kratkotrajne prijetne občutke. To je pijača, ki se odlično usklaja s filozofijo uživanja dneva (carpe diem).

Kot smo že omenili, doseže mlado vino kakovostni višek v poldrugem mesecu. Če je vzpon njegovih organoleptičnih značilnosti hiter, je prav tako hiter njihov zaton. Vino je treba užiti dokler je mlado, od tod tudi njegovo ime. Po štirih mesecih se začne njegova razgradnja, kakovost strmo pada, zaradi česar se njegova uporaba lahko v skrajnem primeru podaljša le do prihodnje trgatve. Po italijanski zakonodaji se lahko začne prodaja mladega vina 6. novembra, v Franciji pa se ta mejnik podaljša na 15. november.

Proizvajalci klasičnega, staranega vina gledajo včasih zviška na ta proizvod, kar je po našem mnenju neupravičeno. Jasno je, da mlado vino ne bo po kakovosti nikoli doseglo svojega »starejšega brata«. In to tudi ni njegov cilj, saj ni namenjeno izkušnim poznavalcem vina, temveč predvsem mladim, manj zahtevnim, za katere je zelo zanimivo zaradi svojega že omenjenega blagega, privlačnega okusa in izrazite cvetice. Gre torej za enostavno, nezahtevno približanje vinu, pa čeprav v manj plemeniti obliki, ki pa po navadi odpre pot k zahtevnejšemu spoznavanju in cenitvi »starega« vina. Tržišče vina s tem pridobiva nove potencialne potrošnike, ki se mu približujejo s postopoma pridobljeno kulturo pitja, ki bi morala biti prisotna pri vseh prijateljih »Bakusovega nektarja«.

Glede geografske pripadnosti proizvajalcev mladega vina so na prvem mestu vinarji severne Italije, kot nam potrjujejo podatki iz leta 2006, ki proizvedejo skoraj dve tretjini celotne proizvodnje, med temi pa prednjačijo vinogradniki dežele Veneto (5.386.600). Velik delež imata tudi deželi Trentino (1.703.000) in Toskana (2.017.000). Žal nam pa podatki dežele Furlanije Julijske Krajine, kjer je lani proizvodnja dosegla 869.500 steklenic, kažejo strm padec te proizvodnje, ki se je v primerjavi z letom prej (1.127.500 steklenic) zmanjšala za 33%. Zaenkrat nam še niso znani vzroki tega močnega zmanjšanja.

Tržišče mladega vina verjetno ne bo preseгло sedanjih obsegov, po vsej verjetnosti pa si bo ta zanimivi proizvod, ki bogati vinsko ponudbo, znal ohraniti svojo tržno nišo.

Svetovalna služba KZ

S KMEČKO ZVEZO NA PRIREDITVI PODEŽELJE V MESTU

Uspešno gostovanje naših kmetov na ljubljanski tržnici

Pred kratkim je na ljubljanski tržnici na Pogačarjevem trgu potekala že tradicionalna prireditev Podeželje v mestu. Ob vabljenem vremenu so se kmetje iz vse Slovenije predstavili z bogato paleto svojih pridelkov in izdelkov.

Na letošnji izvedbi te prireditve pa so prvič sodelovali tudi zamejski kmetje iz Italije, ki so prikazali slovensko kmetijsko stvarnost iz vseh treh pokrajin, kjer živi slovenska narodna skupnost, na Tržaškem, Goriškem in Videmskem.

Pestra ponudba zamejske kmetijske proizvodnje je vzbudila pri zelo številnih in zainteresiranih obiskovalcih prireditve veliko zanimanja, ki je doseglo svoj višek pri ponudbi na »osmici«, sicer prilagojeni prostorskim in drugim organizacijskim razmeram prireditve. To obliko ponudbe domačih kmetijskih dobrot, ki je manj znana veliki večini obiskovalcev te prireditve in širši slovenski javnosti, bi kazalo v naslednjih izvedbah še učinkovitejšo prikazati in ovrednotiti.

Zamejsko prisotnost so »okrepili« udeleženci avtobusnega izleta, ki ga je v ta namen organizirala Kmečka zveza in so si radovedno in z zanimanjem ogledali ponudbo številnih bogato založenih stojnic. Ob dobri kapljici in pokvarini ter nakupu raznih predstavljenih dobrot (sira, olja, sadja itd.) so se vsi, izletniki in zamejski sodelujoči kmetje pričelici, da se je te prireditve vredno udeležiti, tudi zaradi tega, ker nudi poleg ostalega možnost ogleda slovenske prestolnice, kar že itak bogato poplašča izlet.

STROKOVNI NASVETI

Rastlinjaki, tuneli in druge pokrite metode, primerne za hladnejše dni

Dnevi se ohlajajo in krajšajo. To je čas, ko moramo pomisliti na zaščito občutljivih zelenjadnic, ki še rastejo in ki nam še dajejo pridelek. Na ta način jim lahko podaljšamo življenjsko dobo.

Če hočemo zelenjadnicam podaljšati življenjsko dobo le za kratek čas, jih lahko pokrijemo s pajčevinastim vlaknom, suhim listjem ali slamo. Lahko uporabljamo tudi plastično folijo, vendar moramo biti s slednjo zelo previdni in jo čez dan, posebno ob najtoplejših in sončnih urah dneva odkriti. Oktobrsko sonce je namreč lahko še vedno močno, kar lahko povzroči ožige zaradi prevelike toplote. Vsekakor je v ta namen najboljša pajčevinasto vlakno. Imenuje se tako, ker vlakno nekako spominja na pajčevino. Danes ga zlahka dobimo v kmetijskih trgovinah in je odlično sredstvo proti prvemu mrazu. Temperatura pod vlaknom se nekoliko dvigne in se ohrani enakomerna po vsej površini. Z njim pokrijemo zimsko solato, radič, peteršilj in še nekatere druge zelenjadicne. Pajčevinasto vlakno se zelo dobro obnese tudi v primeru komaj posejane površine ali mladih rastlin. Uporaba pajčevinaste vlakna ni težka. Pri nas je zelo važno, da ga dobro pritrdimo ob tla s kamenjem, zaradi burje. Še bolje pa je, da robove nekoliko zakopljemo. Pajčevinasto vlakno je propustno za svetlobo in vodo, je zelo lahko, zato z njim lah-

ko pokrijemo tudi bolj odrasle rastline, saj jih ne tlači. Zato lahko po potrebi zalijemo kar skozi, ne da bi ga morali premakniti. Ni ga treba premakniti niti ob najbolj toplih urah dneva, saj tkanina sploh ne povzroča ožigov. Vlakno lahko uporabljamo tudi pod tunelom, da bolje ščitimo rastline pred mrazom in tudi pred kondenziranjem vlage. Priporočljivo pa je vsekakor, da ob toplih urah grede odkrijemo in vlakno postavimo na sonce, da se posuši. Nekoliko pred sončnim zahodom kulture spet pokrijemo.

Če hočemo boljše zaščito pred mrazom, ne da bi morali pretirano plačati, si lahko proti mrazu zgradimo TUNEL. To je zelo primerna varianta za manjše vrtničarje. S tunelom predvsem podaljšamo za par mesecev rast raznih zelenjadnic, kot na primer solate, radiča, špinaca, peteršilja in nekaterih ostalih. Tunel lahko kar sami izdelamo. Nosilno ogrodje zanj so približno 10 mm široke, v lok upognjene žice. Nanje napne vodoravne, tanjše žice. Vse skupaj prekrijemo z debelejšo plastično folijo, ki naj bo čim bolj prozorna (iz polimerov etil-vinil acetata-EVA ali iz polietilena, ki se ne kondenzira). Plastična folija naj bo vsekakor debela vsaj 0,15 milimetrov. Ob stiku z zemljo folijo nekoliko zakopljemo, da bo notranost bolj izolirana. To je zelo važno predvsem v naših krajih zaradi burje. Za večjo stabilnost lahko na robove položimo tudi

kamenje. Ob najtoplejših urah dneva moramo tunel odkriti, posebno ob sončnih in toplejših dneh. Notranost se namreč lahko v takih primerih zelo ogreje tudi v zimskih mesecih, rastline se lahko pregrejejo in pokvarijo. Odkrivanje tunela obenem koristi tudi zato, da se notranost nekoliko posuši, s čimer preprečimo morebitne glivične in bakterijske bolezni, ki se v vlažnem prostoru hitro širijo. Z razkrivanjem tudi preprečimo prevelike razlike v temperaturi med dnevom in nočjo. Preden uredimo tunel, moramo pomisliti na to, da ga lahko z lahkoto odkrivamo, kajti odkrivalci bomo morali malone vsak dan, bodisi za prezračevanje, zalivanje, pobiranje in za druga opravila. Tunel je lahko dolg tudi več metrov, bolj enostavno in praktično pa je, da uredimo več krajših tunelov, ki so le par metrov dolgi.

Najboljša, najbolj trajna, a tudi najbolj draga zaščita zelenjadnic proti mrazu, je RASTLINJAK. V njem bomo spomladali obenem prej začeli z gojenjem raznih rastlin.

V prodaji so rastlinjaki različnih velikosti in oblik, kar je odvisno od okusa, a posebno od tega, ali ga rabimo le za domačo uporabo, ali pa za poklicno gojenje. V naših krajih je posebno važno, da je struktura močna in obstojna zaradi burje. Ker to nekaj stane, moramo vsekakor dobro izbi-

irati. Če iščemo rastlinjak za družinske potrebe, je dovolj, da meri 12 m² ali 3 m za 4 m. Obseg je lahko tudi večji, kar je odvisno od zahtev in časa ter seveda tudi od tega, koliko je vrtnar pripravljen plačati zanj.

Zelo važna je izbira materiala, iz katerega naj bo rastlinjak. Steklo je najbolj močno in obstojno, potrebuje pa močno ogrodje iz pocinkanelega jekla ali aluminija. Najboljše je steklo, ki težko razbije, pa čeprav je dražje. Prav tako dobra je trda plastika. Med prehodom skozi steklo ali plastiko imajo sončni žarki sposobnost, da se spremenijo iz kratkovalovnih svetlobnih žarkov v dolgovalovne toplotne žarke, ki imajo sposobnost ogrevanja. Dolgovalovni toplotni žarki ostanejo v notranosti rastlinjaka in ga ogrevajo. To je pravzaprav princip delovanja rastlinjakov ali tople grede. Zato je zelo važno, da je steklo ali plastika vedno čista, da je učinek sončnih žarkov čim večji.

Ko izberemo rastlinjak, mu moramo poiskati primeren kraj. Najvažnejše je, da je čim bolj sončen, imeti mora tudi čim več ur sonca na dan. To je še posebno važno pozimi, ko je sončnih ur manj. Poleti je obratno, saj se v notranosti temperatura lahko precej dvigne, kar negativno vpliva na rastline. Pri nas je obenem važno, da rastlinjak postavimo v zaveten kraj, da je zaščiten pred burjo. Rastlinjak naj bo postavljen

v smeri vzhod-zahod. V takem primeru je izkoristek sončne energije v zimskem obdobju za četrtino višji, kot če bi rastlinjak postavili v smer sever-jug. Postaviti ga moramo seveda v lahko dostopen prostor. V prodaji dobimo tudi take rastlinjake, ki jih naslonimo na hišni ali vrtni zid. To je posebno primerno za male proizvajalce in za tiste, ki imajo malo prostora. Takega lahko postavimo celo na teraso, v katerem lahko gojimo rastline v vazi. Tak rastlinjak postavimo na južno ali jugovzhodno stran hiše ali zidu. Rastlinjak naj razpolaga z dobrim sistemom zračenja, kar je zelo pomembno. Okenca naj se zlahka odpirajo. Posebno pri rastlinjakih, ki jih naslonimo na zid, moramo paziti, da v primeru dežja voda zlahka odteka.

Da zaščitimo rastlinjak pred soncem poleti ali ob zelo toplih urah dneva, ga lahko pokrijemo s temnimi plastičnimi mrežami. V rastlinjak lahko prinesemo vodno pipo in tudi lijak. V rastlinjaku uredimo police, na katerih gojimo rastline, ali pa rastline gojimo kar na tleh. Če je rastlinjak dovolj velik, je koristna tudi mizica, ki nam služi za razna opravila. Lahko si uredimo tudi ogrevanje, predvsem če hočemo gojiti izven sezone, pa čeprav je to zahtevno in drago. Obnese se posebno v večjih rastlinjakih.

Magda Šturman

MANJŠINE - Nerešena vprašanja iz časov po drugi svetovni vojni zopet privrela na dan

Beneševi dekreti kalijo madžarsko-slovaške odnose

Slovaški premier Robert Fico

Predsednica madžarskega parlamenta Katalin Szili

Slovaška in Madžarska sta na robu diplomatskega spora, po mnenju nekaterih opazovalcev pa sta ta rob celo prekoračila. Sporno vprašanje je potrditev Beneševih dekretov s strani slovaškega parlamenta, do katere je prišlo 21. septembra na pobudo slovaške nacionalistične stranke, kar je razburilo predvsem pripadnike madžarske manjšine na južnem Slovaškem.

Z Beneševimi dekreti so po drugi svetovni vojni odvzeli državljanstvo in zaplenili premoženje (brez kompenzacije) Nemcem in Madžarom na Češkoslovaškem. Na osnovi češkoslovaškega tolmačenja potsdamske pogodbe so večino Nemcev izgnali. Iz države so izgnali približno 3 milijone Nemcev in 50.000 Madžarov in število prebivalstva Češkoslovaške se je tako med leti 1945 in 1946 zmanjšalo za četrtino. Številni Madžari, ki so ostali v državi (na jugu Slovaške živi približno 400.000 Madžarov), so morali ponovno zaprositi za državljanstvo in odkupiti zaplenjeno premoženje.

Kritiki Beneševih dekretov želijo njihovo razveljavitev z utemeljitvijo, da gre za rasistično vsebino v nasprotju z načeli o človekovih pravicah.

Eden najglasnejših nasprotnikov Beneševih dekretov je bivši sekretar in sedanji pravni svetovalec komisije ZN za človekove pravice Dr. Alfred de Zayas.

Evropski parlament je dvakrat, preden sta Češka in Slovaška postali članici EU, zahteval preklic Beneševih dekretov, vendar je strokovna komisija, ki jo je namenoma za to imenovala EU, ugotovila, da EU nima pravnih sredstev za tako zahtevo, čeprav je priporočila razveljavitev dekretov. Nekatere organizacije za človekove pravice in organizacije izgnancev so to ekspertizo kritizirale.

Češka in Slovaška se o tem nista nikoli hoteli pogovarjati. Češki parlament je tako z resolucijo potrdil veljavnost Beneševih dekretov že leta 2002, sedaj pa je zadevo obravnaval slovaški parlament, ki je 21. septembra prav tako z resolucijo potrdil veljavnost in nedotakljivost Beneševih

dekretov. Vseh 120 slovaških poslancev je glasovalo za ta sklep, odločno pa mu je nasprotovalo vseh 20 poslancev madžarske koalicijske stranke. Sklep je predlagal kontroverzni in radikalni protimadžarski lider Slovaške nacionalne stranke Jan Slota; besedilo so v parlamentu rahlo spremenili in med drugim iz njega odstranili sklicevanje na »kolektivno krivdo«, ohranili pa so bistvo, to je potrditev veljavnosti Beneševih dekretov.

Voditelj Madžarske koalicijske stranke na Slovaškem, ki je zbirna stranka madžarske manjšine, Pal Csaky, sicer tudi bivši podpredsednik slovaške vlade v času, ko je bil prvi minister Mikolas Dzurinda je napovedal, da bo Slota prijavil sodišču zaradi izrazoslovja v parlamentarni razpravi. Proti potrditvi Beneševih dekretov v slovaškem parlamentu je protestirala tudi organizacija izgnanih sudetskih in karpatskih Nemcev; na njihov protest pa se niso odzvale oblasti v Nemčiji oziroma v Avstriji, kjer ima ta organizacija svoje postojanke.

Madžarski premier Ferenc Gyurcsany je telefoniral slovaškemu kolegu Robertu Ficu in mu dejal, da je resolucija v nasprotju z načeli EU in ne sodi v dobrososedske odnose. Vendar se mednarodni odnosi niso končali s tem. Madžarski predsednik je obiskal Slovaško in se v Komarnu sestal s predstavnikom madžarske manjšine, kar je na Slovaškem dvignilo veliko prahu. Tu je zopet posegel Pal Csaky, ki je ostro napadel predsednika slovaške vlade Roberta Fico, češ da je bila njegova reakcija po obisku madžarskega predsednika neprimerna, »saj se je madžarski predsednik le podal na območje, kjer bo v kratkem začela veljati schengenska meja«. Csakyju pa je slovaška televizija očitala, da si je »prisvojil« obisk madžarskega predsednika, ki se je na Slovaškem srečal samo s predstavnikom madžarske manjšine, kar so Slovaki razumeli kot znak solidarnosti z manjšino. Na to Csaky odgovarja, da sta tudi slovaški predsednik in predsednik slovaške vlade obiskala slovaško manjšino na Madžarskem, pa zaradi tega ni nihče vzrotil. Skratka,

medsebojne obtožbe se vrstijo kot na tekočem traku.

Skupina madžarskih poslancev je odpovedala zasedanje mešane slovaško-madžarske parlamentarne komisije. Sicer pa je tudi predsednica madžarskega parlamenta Katalin Szili preklicala že napovedani obisk na Slovaško; nekaj dni zatem pa je napovedano v strogo zasebni obliki obiskala Slovaško. Prišla je v Bratislavo, kjer je v mestnem predelu Podunajske Byskupice na povabilo madžarskega kulturnega društva Csevadok po udeležbi pri maši sodelovala pri odkritju lesenega spomenika, dela umetnika iz Transilvanije, ki simbolizira spravo ljudi na območju Karpotov; Szilijeva je tudi počastila spomin na vojake, padle v prvi in v drugi svetovni vojni, obiskala je še osnovno šolo z madžarskim učnim jezikom, kjer si je ogledala fotografsko razstavo z naslovom Nikolai več, ob koncu pa se je poklonila pred spomenikom madžarskemu pesniku Sandorju Petofiju, rojenem na ozemlju, ki je danes del Slovaške. Ob tej priložnosti se je v Podunajskih Byskupicah zbralo veliko število bivših deportirancev po Beneševih dekretih oziroma njihovih potomcev; prišlo je tudi več poslancev v madžarskem parlamentu in madžarskih poslancev v slovaškem parlamentu. Ne Szilijeva in niti Csaky na teh manifestacijah nista govorila, vendar je bila že njuna prisotnost oziroma skupna udeležba celotnega niza prireditvev zelo zgovorna.

Predsednik delovnega telesa Evropskega parlamenta za manjšine, Madžar Csaba Tabajdi, je sklical nujno sejo, na kateri so razpravljali o tem vprašanju.

Po prvih dneh se je stanje nekoliko pomirilo, napetost pa tli pod pepelom; Madžarska s to slovaško vlado, ki je formalno levčarska, vendar se je morala zateči po pomoč k ultranacionalistom, ker sama nima dovolj glasov, noče imeti odnosov. Stanje pa je še bolj zapleteno, ker so v zadnjih dneh tudi na Madžarskem politični pretresi razrahljali vladno koalicijo. Kadar je tako pa je zunanji sovražnik očitno najprimernejša rešitev.

LJUBLJANA - Posebna dvojna 50. in 51. številka revije Razprave in gradivo

80 let Inštituta za narodnostna vprašanja

Izr. prof. dr. Duška Knežević Hočevar z Družbenomedicinskega inštituta ZRC SAZU v Ljubljani v svojem prispevku Rodnost, etničnost in nacija: razmisleki o preučevanju demografskih značilnosti nacionalnih populacij ugotavlja, da je od leta 2000 napoved demografov o svetovni prebivalstveni eksploziji zasenčila bojazen pred prebivalstveno implozijo v državah t. i. razvitega sveta, kjer so zabeležili rodnostne stopnje pod ravni enostavne obnove prebivalstva. Posledice takega prebivalstvenega trenda, zlasti staranje prebivalstva, skušajo vlade evropskih držav reševati s pomočjo dveh scenarijev: s pronatalističnimi ukrepi, ali pa s priselitvami. Prav priselitve pa se zdijo oblikovalcem politik sporne zaradi vročih razprav o izgubi nacionalne identitete, ker se evropske države ne vidijo kot priseljenske države in zaradi bojznosti pred izbruhom diskriminacije oziroma ksenofobije. »Smrt naroda« in podobne metafore implicitno predpostavljajo, »kdo bi se moral« reproducirati, namesto da bi prepoznavale legitimnost tistih, ki se reproducirajo. Torej ne gre toliko za to, da so evropske države sterilne, ampak za to, da so določena razumevanja naroda/nacije vedno bolj v nasprotju z demografskimi realitetami. Posledično tudi

preučevanja prebivalstvene dinamike ni več mogoče ločevati od preučevanja etničnosti, nacionalizma in mednarodnih zadev, pri čemer je nujno nanovo ovrednotiti še vedno prevladujoč »statistični realizem«. Nenazadnje bo razumevanje rodnosti pod ravni enostavne obnove prebivalstva boljše, če bo utemeljeno v alternativnih demografijah, ki splošne trende prebivalstvene dinamike pojasnjujejo skozi pomenska polja in izkustva posameznika.

Dr. Damir Josipovič z Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani v svojem prispevku

Rodnostno obnašanje in priseljevanje v Sloveniji v obdobju po drugi svetovni vojni predstavlja razvoj priseljevanja v Slovenijo po drugi svetovni vojni z vidika vplivov na raven rodnosti v Sloveniji. Analizira priseljevanje v Slovenijo in na podlagi primerjav rodnosti posameznih etničnih skupin v Sloveniji opredeljuje njihovo vlogo v skupni rodnosti v Sloveniji. Poudarek je na primerjavah rodnosti priseljenega prebivalstva z večinskim prebivalstvom v Sloveniji. Prikazano je, da priselitve niso dvigovale ravni rodnosti v Sloveniji, temveč so jo, v nasprotju z delom javnega diskurza, celo zniževale.

Doc. dr. Alenka Janko Spreizer s Fakultete za humanistične študije v Kopru v svojem prispevku Avtohtonost v slovenskem narod(nost)nem vprašanju in koncept staroselstva: nastavki za analizo ideologij primata izhaja iz teze, da je zaradi prezentnih razprav o staroselskih ljudstvih (indigenous peoples) v mednarodnih politikah in institucijah mogoče, da se je v diskurz »slovenskega narod(ost)nega vprašanja« prikradla nerrefektirana raba pojma avtohtonosti za diskurz o etnično razločenih manjšinah. Ena od možnih razlag je, ki jo dokazuje avtorica, je, da se je raba izraza iz »slovenskega narod(nost)nega vprašanja«, znotraj katerega je presenetljivo nesorazmerna vloga (in moč, bi lahko dodali, poudarja avtorica) v diskusijah o etničnosti dodeljena prav zakonodajni kodifikaciji entičnega, lansirala iz političnega diskurza o etničnih manjšinah v Sloveniji v splošno rabo. Splošna raba izraza »avtohtonost« je postala del lokalne vednosti, ki je nato različnim akterjem omogočila nadaljnjo elaboracijo. Za namen te analize avtorica opravi pregled diskurzov o avtohtonosti v zoologiji, biologiji, kinologiji ter v razpravljanju na različnih forumih, kjer ljudje diskutirajo aktualna vprašanja. Razloge za razvejanje ra-

be avtohtonosti, ugotavlja avtorica, vidimo tudi v nerefektirani rabi prvotnih akterjev, ki so jo raziskovalci slovenskega narod(nost)nega vprašanja uporabili za domnevno objektivno hierarhiziranje etnično razločenih manjšin, od koder se je raba nato prenašala in uveljavljala v obširnem in raznolikem polju lokalne vednosti, v kateri so različni akterji kreirali ideologije avtentičnosti, domačinskosti, starosvetnosti, izvinnosti ipd. zlasti npr. pred, med in po procesih osamosvajanja Republike Slovenije in pridruževanja Evropski uniji. V članku avtorica pokaže, kako so akterji različnim rabam ideologije avtohtonizma dodajali svojo lastno kreativnost, ki daleč presega etimološki pomen avtohtonosti, hkrati pa so prispevali k uveljavljanju novih rab. Prav praznina v pomenih avtohtonosti predstavlja prikladno polje, ki se ga lahko zapolni z novimi ideologijami, ki očitno večinoma služijo izključevanju »tujstva«, npr. tistega, ki ga personificirajo imigranti v Sloveniji. Razprava je sklenjena s tezo, da persistenten diskurz o avtohtonosti, za katerega je značilna vsebinska praznina, predstavlja nevarnost manipulacij, ki se v svojih skrajnostih kažejo kot politične in akomodirajo sovražni govor do domnevnih tujcev.

Dr. Gregor Starc s fakultete za šport v Ljubljani v svojem prispevku Šport kot socialna arena nacije v Sloveniji ugotavlja, da je moderni šport že vse od svojega vzpona v 19. stoletju ne- ločljivo povezan z idejo nacije in procesov njene izgradnje, pri čemer tudi slovenski primer ni izjema. V tem oziru je na šport upravičeno mogoče gledati s perspektive Halbwachsove ideje o izumljanju tradicije, saj se je tudi v slovenskem prostoru že zelo zgodaj začela razvijati ideja o nacionalnem športu, katerega korenine so prepletene s koreninami nacije same. Pri tem pa je v ozadju čustvenih odzivov ljudi na športni rezultat nenehno prisoten tudi naraščajoč občutek pripadnosti določeni zamišljeni skupnosti na lokalnem ali nacionalnem nivoju, ki je v prvi vrsti posledica razvoja medijev kot osnovnega sistema sinhronne masovne komunikacije. V športni areni so se odvijali intenzivni procesi nacionalne identifikacije in dis-identifikacije, ki so vzpostavljali navidezno ostro, pa vendarle zelo elastično in nekonstantno mejo med pripadniki zamišljene slovenske nacije in tujimi drugimi.

Nada Vilhar
(4 - Se nadaljuje)

FRANCE PREŠEREN IN ZAMISEL O NEODVISNI SLOVENIJI V DRUŽBI EVROPSKIH NARODOV

Prešernova Zdravljica, Mazzini in pomen jezika za narodno zavest

Prešeren je pripisoval sebi kot pesniku zapostavljenega in nesvobodnega naroda odgovorno vlogo. Če je v duhu romantičnih idej prvi na Slovenskem odprl poezijo subjektu in njegovi notranji drami, je na drugi strani z vso intelektualno resnobo prevzel nase vlogo glasnika narodove samobitnosti in svobode. Slovenski romantik seveda v tem ni bil osamljen. Tudi v Italiji je obstajala vse od Dantejevih in Petrarkovih časov pa do Foscola in Manzonijsa tesna vez med književnostjo in narodno mislijo. Na podjarmljeni in razkosani italijanski zemlji so bili namreč skozi stoletja prav pesniki in pisatelji najučinkovitejši posredovalci domovinskih čustev in vzpodbujevalci narodnoosvobodilnih idej. Tudi Prešernovo prizadevanje iztrgati književnost iz položaja duhovne in jezikovne nedoraslosti v slovenskem provincialnem in zaostalem prostoru je bilo izrazito narodno, nedvomno politično dejanje. V tedanjem zatohlem predmarčnem ozračju habsburške monarhije je bil to eden najučinkovitejših dokazov o obstoju naroda in pomembno sredstvo pri oblikovanju in širjenju njegove zavesti. Na tem mestu se ne zdi odveč opozoriti, da se je tudi Giuseppe Mazzini, mislec, politik in revolucionar, ena osrednjih osebnosti italijanskega risorgimenta, ki se je vse življenje strastno zavzemal za neodvisno, združeno in demokratično Italijo, dobro zavedal vloge, ki jo ima pri ohranjanju narodne zavesti prav jezik. V spisu Dell' Ungheria je verjetno pod vtisom Wilhelma A. Schlegla zapisal, da je » jezik sveta last narodov, in se tedaj, ko je že vse izgubljeno, zavest o lastnem obstoju in težnja po čuvanju najdragocenejših spominov v celoti koncentrirana prav v lastni govorici«.

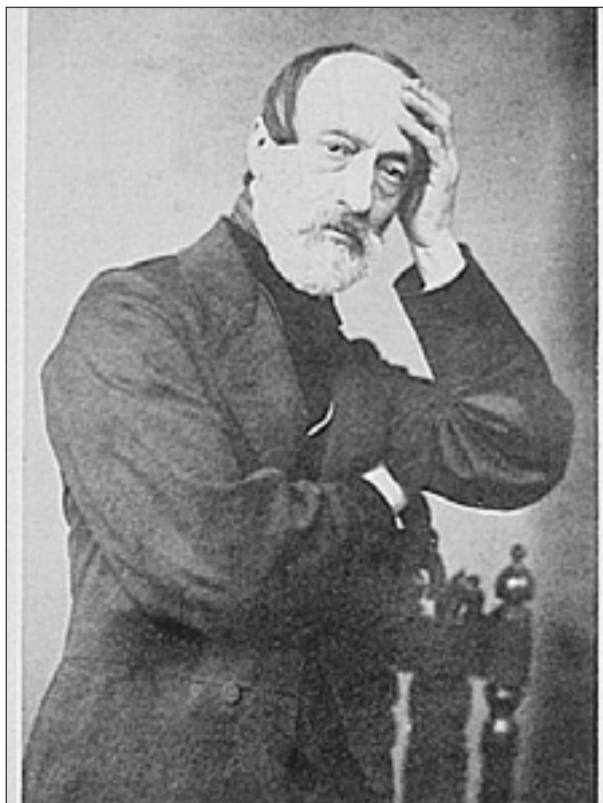
Ob upoštevanju položaja, v katerem so živeli Slovenci v času protirazsvetljenske in protirevolucijske Svete alianse in Metternichovega absolutizma, lahko razumemo, da si je Prešeren že v svojih osrednjih pesnitvah iz tridesetih let - v Sonetnem vencu in Krstu pri Savici - prizadeval izpostaviti ob ljubezenski in bivanski prav domovinski tematiko. Ta pa je v svojem jedru izražala njegovo radikalno demokratično nacionalno kulturo, ki je bila v polnem nasprotju z reakcionarno in centralistično politiko tedanjih avstrijskih oblasti. Svojo najbolj izostren politično misel pa je Prešeren izpovedal v Zdravljici (1844), ki pomeni kristalizacijo njegovega političnega prepričanja. Pri razmišljanju o globljem zaledju pesnikove zamisli o naravnih pravicah slovenskega naroda do prostosti in enakopravnosti, seveda ne moremo mimo demokratične evropske tradicije 18. in 19. stoletja: od filozofije razsvetljencev in francoske revolucije, predvsem njenega gesla o enakosti, svobodi in bratstvu, do zamisli »vzajemnosti« in medsebojne solidarnosti slovanskih narodov. Pozorneje pa se kaže ustaviti tudi ob pobudah italijanskega misleca Giuseppeja Mazzinija. Na njegov vpliv je prvi pozorneje opozoril zgodovinar Fran Zwitter v študiji Narodnost in politika pri Slovcenih. Svoj politični program je Mazzini oblikoval v začetku tridesetih let z ustanovitvijo gibanja Giovine Italia (Mlada Italija, 1831-

-1833), ki se je zavzemalo za združitev in osvoboditev Italije izpod osvoženih tujih oblastnikov. Pot do te združitve pa je videl v vstaji celotnega italijanskega naroda, pri čemer ni izključeval niti t. im. četrtga stanu, to je delavstva in kmetstva. Mazzinijev politični načrt je rastel iz njegove v marsičem utopične vere v napredek in smotrno evolucijo človeške zgodovine. Herder, pri katerem se je zgledoval, je evolucijo razumel metafizično, kot delo božje Previdnosti, človekova vloga je pri tem ostajala v ozadju. Mazzini pa je v nasprotju z nemškim filozofom v evolucijskem procesu poudarjal predvsem človekov zavestni in dejavni poseg v zgodovino. Kot

za osvoboditev Italije se je vse življenje zavzemal tudi za osvoboditev drugih evropskih narodov in za njihovo sožitje, ki naj bi slonelo na medsebojni pomoči in humanizmu. Zato je poleg liberalne organizacije Mlada Italija leta 1834 ustanovil Mlado Evropo (Giovine Europa). Trdno je bil namreč prepričan, da italijanskega risorgimenta ni mogoče ločiti od splošne evropske narodne prenovne in vpletene vse ne svobodnih narodov Evrope v skupni boj za svobodo. Med njimi so bili tudi Slovani, s katerimi se je prvič srečal prav v Herderjevi knjigi Ideen zur Philosophie der Geschichte der Menschheit (1784-1791). Prav tam je naletel na napoved o Slovanih kot sveži sili, ki naj bi imela v bližnji prihodnosti odločilno vlogo v evropski zgodovini.

Ideje o sožitju evropskih narodov pa niso ostale samo v besedah, temveč jih je Mazzini skušal tudi dejaniti. Z zagnanostjo človeka, ki je gledal na svet okoli sebe realistično in ne samo kot abstraktni utopist, se je v tridesetih letih pognal v akcijo in spletel s pomočjo domačih in tujih sodelavcev revolucionarno mrežo, ki naj bi prekrivala pol Evrope. Zavzemal se je za revolucijo v Italiji, na Poljskem, med avstrijskimi in balkanskimi Slovani, v Švici, Španiji in še marsikje. Z mladostnim navdušenjem je zagotavljal, da pripravljata skupaj z južnimi Slovani gibanja, o katerih ni bilo mogoče niti sanjati. »Evropa«, je ugotavljal, »se bliža z naglimi koraki k strašni krizi. Slovani avstrijskega cesarstva, Čehi, Slovaki, Rutenci, Vendi idr., ki tvorijo več kot polovico prebivalstva v cesarstvu, se oglašajo«. Mazzini je menil, da je zahodnoevropsko javnost treba opozoriti prav na te narode in navezati stike z najvidnejšimi predstavniki Slovanov v avstrijskem cesarstvu. »Celotno pleme, edino, ki Evropi še ni izreklo svoje besede, se je postopoma vzdignilo, in to predvsem v zadnjih dvajsetih letih /.../ Mi pa ostajamo povsem odmaknjeni od tega gibanja«, ki - po njegovih besedah - »hrani morda v sebi skrivnost novega sveta.«

Ta »skrivnost novega sveta«, če ponovim Mazzinijeve besede, pa je nazorno izražena prav v Zdravljici, kate-re moč je v njeni razpetosti med političnim realizmom in utopijo. Gre za utopijo, ki presega enkratno, na določeni čas in prostor vezano zgodovinsko dogajanje in daje Prešernovim mislim univerzalne razsežnosti tudi za prihodnost. Prav razpetost med sanjami in resnico pa slovenskega pesnika opazno približuje Mazziniju. Kljub hudim porazom, ki jih je doživljal vse življenje kot organizator neuspešnih prevratniških podvigov in vstaj v Italiji in na tujem, ni namreč nikoli izgubil vere v smisel ak-

Sodobnika France Prešeren (zgoraj v Groharjevi upodobitvi) in Giuseppe Mazzini sta imela precej skupnih idej

cije. Sintagmo 'pensiero e azione' je izbral za eno od gesel svojega odporniškega gibanja. To načelo pa je odkrival tudi v poslanstvu vsake nacionalne poezije: »vzpodbujati človeka, da spremeni svoje misli v dejanje«.

Podobno kot je Mazzini v številnih delih prepričeval ljudi o nujnosti italijanskega pa tudi mednarodnega spopada s tiranijo, je tudi Prešeren v Zdravljici nagovarjal slovensko ljudstvo k uporništvu na poti do visokega cilja: do osamosvojitve in enakopravnosti med drugimi narodi. Zato lahko rečemo, da je njegova družabna napitnica v svoji dejanski vsebini prvi slovenski politični manifest, v katerem je izražena daljnosežna, za tedanja čas še utopična misel o neodvisni Sloveniji v družbi evropskih narodov. In prav na podlagi te tež je zgodovinar Fran Zwitter menil, da je Zdravljica napisana »popolnoma v duhu Mazzinijeve 'Mlade Evrope'«. Gre za idejo, ki jo je Prešeren zelo verjetno prevzel tudi od poljskega političnega pregnanca, pesnika in narodopisca Emila Korytka, ki je tedaj živel v Ljubljani. Pot pa je prav tako vodila do Mazzinija, saj je znano, da je italijanski re-

volucionar gojil tesne stike prav s poljsko politično emigracijo, ki je bila na Zahodu, predvsem v Franciji, po propadu protiruske vstaje leta 1830/31 zelo številna. Na tem mestu se ne zdi odveč poudariti, da so imela skoraj vsa nacionalna gibanja v habsburški monarhiji po letu 1830 stike s poljskimi emigranti. Mednje je seveda sodil tudi Emil Korytko, ki so ga avstrijske oblasti v tridesetih letih obtožile protidržavne dejavnosti, širjenja prepovedanega Mickiewiczovega dela Knjige poljskega naroda in poljskega romarstva (1833) in ga leta 1837 pregnale v Ljubljano. Prešeren je lvovskega študenta filozofije spoznal pri odvetniku Crobathu, postal njegov prijatelj in se pri njem učil poljščine. S Korytkovo pomočjo se je tudi poglobljal v poezijo pesnika Adama Mickiewicza, iz nje črpal znane pesniške in politične pobude in ga kmalu začel prevajati.

Prav na Mickiewiczza, ki je zaradi svoje prevratniške dejavnosti skoraj vse življenje preživel v izgnanstvu, pa je bil izredno pozoren tudi Mazzini. Posebej je cenil njegova predavanja o Slovanih v slovitem pariškem Collège de France leta 1840. V njih je skladno s Herderjevo idealistično vizijo o Slovanih, seznanjal zahodnoevropsko intelektualno elito s slovanskimi narodi in njihovo kulturo in se pozorno ustavil ne samo pri Poljaki in Čehih, temveč tudi pri južnoslovanskih narodih. Ta predavanja in sodobna resničnost, ki jo je poljski pesnik odkrival, so močno vplivala na Mazzinija, o čemer med drugim zgovorno pričajo njegova kasnejša Slovanska pisma (Lettere Slave), pa tudi beležka, kamor si je zapisoval vse, kar je pritegnilo njegovo pozornost. Za nas ni brez pomena, da je posebej omenil tudi Ilire in da je opis slovenskega ozemlja vsaj geografsko skoraj povsem točen. Njegovo vedenje o Slovcenih in njihovem sodobnem prerodnem gibanju pa je bilo v resnici zelo skromno. Med slovenskimi intelektualci je poznal samo Stanka Vraza (Uraza) kot ilirskega pesnika in zbiralca narodnega blaga, najbrž pa mu je bilo povsem neznan ime Franceta Prešerna. Večjo pozornost je namenil drugim južnoslovanskim narodom, predvsem pa ilirskemu gibanju, ki je po njegovem od samega začetka ime lo politični značaj in je bilo Avstriji izjemno nevarno. Zanimiv je tudi poda-

tek, da je mislil na Slovcane pri razkosanju avstrijske države, ki ga je napovedoval. Tako je v besedilu Italia, Austria e il papa je poudarjeno izjavil, da bodo Italijani skupaj z južnimi Slovani povzročili propad avstrijskega cesarstva.

Odmev tedanjega narodnoosvobodilnega vrenja najdemo seveda tudi v Zdravljici, predvsem v tretji kitici, kjer njen avtor neposredno nagovorja k splošnemu uporu. Zaradi formulacij, ki so bile radikalen odziv na tedanja osvobodilna gibanja, te kitice Prešeren ni vrstil v rokopis Poezji, ko ga je izročil cenzuri. Dunajski policijski minister grof Sedlnitzky pa je, kot znano, zahteval še odstranitev četrte kitice, kjer je bilo po besedah cenzorja Miklošiča možno razbrati panslovansko miselnost. Šlo je za idejo vseslovske solidarnosti, v kateri je videl Prešeren pomembno oporo slovenske volje k suverenosti. Čeprav je hkrati treba poudariti, da je bila Prešernova politična usmeritev zunaj tiste utopične zamisli panslovskega združevanja, ki naj bi mu bil cilj postopno poenotenje slovanskih jezikov, pri čemer naj bi slovenščina tako rekoč žrtvovala samo sebe.

V Zdravljici pa se njen avtor ni ustavil samo pri ideji narodne samobitnosti in slovanske solidarnosti, temveč je v predzadnji kitici šel dlje ter misel o nacionalni suverenosti razločno povezal z idejo bratstva in sožitja med vsemi narodi. Prav na tem mestu pa je sorodnost z Mazzinijevim mišljenjem še posebej opazna. Idejo mednarodnega bratstva, ki jo je italijanski mislec izpovedal že v letih, ko je snoval Mlado Evropo, je s posebno pozornostjo formuliral v svoji temeljni knjigi Dei doveri dell' uomo (1841-1860), kjer je med drugim zapisal naslednje: »In ni upanja za vas, če ga ni v vsestranskem izboljšanju odnosov, v bratstvu med vsemi narodi Evrope, in za Evropo, v bratstvu vsega človeštva«. Prva dolžnost vsakega Italijana je namreč njegova zavezanost človeštvu. Brez te zavesti, po Mazzinijevih besedah, ni mogoče izpolniti tistega, kar od posameznika zahtevata njegova družina in narodna skupnost. »Človek,« piše Mazzini, »se ni rodil zase, temveč za svoje bližnje /.../ žrtvovati se mora zato, da služi človeštvu in posredno Bogu. Bog ga ne bo vprašal: 'Kaj si storil za svojo dušo?' Vprašal ga bo: 'Kaj si storil za svoje brate, za razvoj človeštva?'«. Zanimivo je, da se tudi pri Prešernu bojevitost in upornost na koncu povežeta z mislijo na človekovo osebno dobroto, ki jo v sklepu Zdravljice izpostavi za temeljni pogoj humanizacije sveta. Prešernova pesem se torej od konkretnega političnega mišljenja izteče v utopijo o svetu brez sovraštva, o svetu, utemeljenem na strpnosti in dobroti. Prav v Prešernovi realistično utopični viziji pa je tudi razlog, da se je Zdravljica tako močno prišla slovenske zgodovine in zmeraj znova postala aktualna.

Ob sklepu velja poudariti, da je Prešeren kot pesnik prvi na Slovenskem prevzel nase vlogo odločnega zagovornika narodne samobitnosti in v tedanjem času še utopične predstave o neodvisni Sloveniji v enakopravni družbi evropskih narodov. Globlje duhovno zaledje teh za tedanje čase prevratnih idej je najti tudi v vrsti revolucionarnih zamisli in pobud Prešernovega sodobnika Mazzinija, na katerega je bila slovska literarna zgodovina premalo pozorna. Njegove ideje so namreč odmevale širom po Evropi in ob njih tudi avtor Zdravljice spriča posebnih okoliščin, predvsem srenčanja s poljskim pregnancem Emilom Korytkom, ni mogel ostati ravnodušen. Gre, kot rečeno, za zamisel o osamosvojitvi podjarmljenih evropskih narodov, o njihovi enakopravnosti, svobodi in bratstvu, o razbitju Avstrije kot države zatrtih ljudstev in ne nazadnje o osebnem etosu kot temelju humanizacije sveta.

Marija Pirjever

ITALIJA - Velika manifestacija po rimskih ulicah

Vladna levica zahteva več pozornosti za mlade in za socialno državo

Na shodu ni bilo ministrov iz vrst SIK in SKP, ki razmišljata o novi enotni levičarski stranki

TRST - Več pozornosti do mladih, ki imajo pravico do stalnega delovnega mesta in več pozornosti za socialno državo. To sta bili glavni gesli včerajšnje zelo uspele manifestacije po rimskih ulicah, katere glavna pobudnika sta bila dnevnika Liberazione in Manifesto, udeležili pa so se je predvsem pristaši obeh komunističnih strank, a tudi mnogi člani CGIL, mirovnih gibanj in združenj civilne družbe. Vodja Stranke italijanskih komunistov Oliviero Diliberto je zvečer dejal, da se je po njegovih ocenah manifestacije (na njej ni bilo ministrov) udeležilo skoraj milijon ljudi.

Tako Diliberto, kot tajnik Komunistične prenovne Franco Giordano, sta prepričana, da pobuda ni bila naperjena proti Prodijevi vladi, a jo je treba tolmačiti kot opozorilo koaliciji, da vztraja na poti izvajanja volilnega programa. Ta vsebuje ukrepe proti nestalnemu in pogodbenemu delu ter ukrepe za ohranitev oziroma okrepitev socialne države.

Predsednik poslanske zbornice Fausto Bertinotti, ki ga ni bilo na ulicah, je shod označil kot zelo pomemben odraz participacije ljudi. Zelo zadovoljen z uspehom pobude pa je tudi Pietro Ingrao, ki se je udeležil shoda. Njegov uspeh je približal obe komunistični stranki in okrepljen napore tistih, ki se zavzemajo za novo levičarsko stranko. Za njenega voditelja nekateri že napovedujejo Nikija Vendolo (SKP), predsednika Dežele Apulije, ki je bil med udeleženci rimskega shoda. Na njem so bili tudi nekateri predstavniki Zelenih, čeprav se je njihov voditelj Alfonso Pecoraro Scanio javno ogradil od te pobude.

Manifestacije so se udeležili tudi mnogi levičarji iz Furlanije-Juljske krajine, ki so prispeli v Rim s posebnim vlakom. Navzoči so bili vsi deželni in lokalni voditelji SIK in SKP, ter tudi mnogi sindikalisti CGIL in sindikalne zveze kovinarskih delavcev FIOM.

Deželni odbornik FJK Roberto Antonaz, ki je bil med udeleženci shoda, je prepričan, da je manifestacija okreplila in ne ošibila Prodijevo vlado. Leva sredina je po njegovem zmagala na volitvah, ker je pokazala veliko občutljivost za socialne vprašanja in zato mora po tej poti nadaljevati. Antonaz je prepričan, da bo včerajšnji shod tudi v naši deželi blagodejno vplival na odnose med SIK in SKP.

Udeležence rimske manifestacije levica je, poleg zastopnikov Manifesta in Liberazione, nagovoril tudi Pietro Ingrao

ANSA

ITALIJA - Dnevna politika

Prodi ne razmišlja o vladni krizi in morebitnem odstopu

RIM - »Jaz grem naprej«. Tako Romano Prodi po govoricah, da ima njegova vlada štete dneve ali tedne, kot vztrajno trdi vodja opozicije Silvio Berlusconi. Da Prodijevi vladi trda prede je prepričan tudi pravosodni minister Clemente Mastella, ki je predvčerajšnjim napovedaval spomladanske predčasne parlamentarne volitve.

Prodi, ki se je včeraj po telefonu pogovarjal z Mastello, je torej vsaj navidez miren, skrbi pa ga senat, kjer čaka levo sredino s finančnim zakonom zelo zahtevna preizkušnja. Ministrski predsednik ni ravno zadovoljen, da so senatorji Unije predložili toliko popravkov k finančnemu zakonu, kar enkrat več

ROMANO PRODI

ANSA

od senatorjev opozicije, kar je res čudna zadeva. Zadržanje parlamentarne leve sredine je celo ožigosal predsednik senata Franco Marini, ki se mu tako visoko število popravkov zdi res pretirano.

Berlusconi je tudi včeraj ves

dan ponavljal, da je Prodi prišel na zadnjo postajo, da bo novembra padla vlada in da bomo spomladali na volitve. Bivši ministrski predsednik je tudi prepričan, da bo v kratkem kar nekaj senatorjev leve sredine skočilo na njegov politični voz in tako obrnilo hrbet Prodiu, čeprav so bili izvoljeni na njegovih listah.

Berlusconi že nekaj tednov vztrajno »dvori« zlasti pristašem Lamberta Dinija in nekaterim senatorjem Marjetice, ki ne bodo pristopili v Demokrasko stranko. Vodja Forza Italia je to poskušal tudi s senatorji Južnotirolske ljudske stranke, ki so mu prijazno, a odločno povedali, da bodo še naprej podpirali Prodijsko.

Francija, Italija in Španija pozivajo libanonske strani k izvolitvi predsednika

BEJRUT - Zunanji ministri Francije, Italije in Španije Bernard Kouchner, Massimo D'Alema in Miguel Angel Moratinos so včeraj v Bejrutu libanonske stranke pozvali, naj dosežejo dogovor o izvolitvi novega libanonskega predsednika in tako sklenejo večmesečni politični zastoj v državi. Trije evropski zunanji ministri so libanonsko prestolnico obiskali le tri dni pred tem, ko bo libanonski parlament ponovno poskušal izvoliti predsednika države. Parlament v Bejrutu je namreč 25. septembra za štiri tedne preložil zasedanje, na katerem naj bi volil predsednika države, saj se zasedanja nista udeležili potrebni dve tretjini poslancev.

Anketa: HDZ pred SDP

ZAGREB - Vladajoča Hrvaška demokratska skupnost (HDZ) z 31,9 odstotka podpore pet tednov pred parlamentarnimi volitvami, ki bodo na Hrvaškem 25. novembra, vodi pred opozicijsko Socialdemokratsko stranko (SDP). Slednja ima trenutno 30,1 odstotka podpore, razkrivajo včeraj objavljeni rezultati javnomnenjske raziskave inštituta Media Meter.

Nekatere javnomnenjske raziskave so v zadnjem času sicer vztrajno kazale na vodstvo opozicijske SDP.

Gorbačov ustanovil socialdemokratsko gibanje

MOSKVA - Nekdanji sovjetski voditelj Mihail Gorbačov je včeraj ustanovil socialdemokratsko gibanje. Na ustanovnem srečanju v Moskvi je bil Gorbačov soglasno izvoljen za vodjo gibanja, ki se bo po njegovih besedah borilo za "demokratske reforme in socialno pravičnejšo družbo". Po njegovih besedah bo z namero sedanjega ruskega predsednika Vladimirja Putina, da v skladu z ustavnimi določili marca 2008 ne bo ponovno kandidiral za najvišji položaj v državi, v Rusiji prišlo do novega političnega položaja, ki bo demokraciji nudil več možnosti. Lastno kandidiranje na predsedniških volitvah prihodnje leto je Gorbačov pri tem izključil.

IRAN - Po včerajšnjem odstopu Laridžanija **Novi iranski jedrski pogajalec Saed Džalili**

TEHERAN - Glavni iranski jedrski pogajalec Ali Laridžani je včeraj odstopil. Iranski predsednik Mahmud Ahmadinežad je njegov odstop že sprejel, za njegovega naslednika pa imenoval Saeda Džalilija, so potrdili v Teheranu. Razlogi za Laridžanijev odstop niso znani. Laridžani je že večkrat ponudil odstop, zdaj pa ga je iranski predsednik tudi sprejel, je potrdil tiskovni predstavnik iranske vlade Golam Hosei Elham. Podrobnosti o razlogih odstopa ni razkril, pojasnil je le, da se želi Laridžani posvetiti "drugim političnim aktivnostim".

Džalili je bil pred včerajšnjim imenovanjem na mesto glavnega iranskega jedrskega pogajalca namestnik zunanjega ministra Manušerja Motakijja, pristojen za evropske in ameriške zadeve.

Do odstopa Laridžanija je prišlo le tri dni pred naslednjim krogom pogajanj med Iranom in Evropsko

SAED DŽALILI

ANSA

unijo o iranskem jedrskem vprašanju, ki je bil predviden za 23. oktobra. Zunanji ministri EU so se na zasedanju v začetku minulega tedna v Luksemburgu strinjali, da bo EU preučila, katere dodatne ukrepe bi lahko v podporo prizadevanjem ZN sprejela proti Iranu. Ministri so ob tem obžalovali, da Iran doslej ni sledil pozivom mednarodne skupnosti za ustavev bogatenja urana in opozorili, da veljavne resolucije ZN v zvezi z Iranom predvidevajo zaostrite sankcije. (STA)

WASHINGTON - Pred začetkom zasedanja **Skupina G-7 pozvala k temeljitim reformam IMF**

WASHINGTON - Predstavniki sedmih industrijsko najbolj razvitih držav G-7 so pred včerajšnjim začetkom letnega zasedanja Svetovne banke in Mednarodnega denarnega sklada (IMF) v Washingtonu pozvali k temeljitim reformam sklada, ki bi obrzdale porabo, revnejšim državam in državam v razvoju pa dale večjo težo pri sprejemanju odločitev. Osnutek izjave skupine G-7 je v skladu z reformnimi cilji, ki jih je začrtal nekdanji francoski finančni minister Dominique Strauss-Kahn, ki bo 1. novembra prevzel vodenje IMF.

"Ostajamo zavezani sprejetju ambicioznega svežnja temeljnih reform," izhaja iz izjave finančnih ministrov in guvernerjev skupine G-7, ki so se sestali v petek, na predvečer letnega zasedanja. Financne sklada je potrebno postaviti na "trajnostne temelje", prav tako mora sklad "temeljito pregledati svoje aktivnosti in konsolidirati porabo", je med drugim zapisala skupina G-7. Zavzela se je tudi, da bi se "glas revnejših držav okreplil". Nedavna kriza na mednarodnih fi-

nančnih trgih in njene posledice bodo sicer ena od osrednjih tem razprav na zasedanju IMF in Svetovne banke. Udeleženci - finančni ministri in guvernerji centralnih bank 185 držav, članic IMF in Svetovne banke, bodo govorili tudi o posledicah globalizacije, s poudarkom na povečanju pozornosti izobraževanju, znanju in tehnologijam. Kitajska bo pod novimi pritiski, naj sprostijo svojo valuto, razprave bodo tekle okrog padanja vrednosti dolarja, predvsem pa še naprej okrog naraščanja cen nafte. Poseben poudarek bo namenjen tudi okolju.

Redno letno zasedanje IMF in Svetovne banke se je včeraj začelo z zasedanjem mednarodnega monetarnega in finančnega odbora IMF, ki sta se ga udeležila tudi slovenski finančni minister Andrej Bajuk in guverner Banke Slovenije Marko Kranjec. Udeleženci so razpravljali o aktualnih razmerah v svetovnem gospodarstvu; razprava je potekala v luči zadnje napovedi gospodarske rasti IMF in pozornega spremljanja najnovejših dogajanj na finančnih trgih. (STA)

Šport

Ulica dei Montecchi 6
tel. 040 7786300
fax 040 772418
sport@primorski.it

Primorski
dnevnik

NOGOMET - Roma - Napoli 4:4

Toča golov v Rimu, a brez zmagovalca, Inter večja prednost

Iz varnostnih razlogov si je tekmo na Olimpico ogledalo le 27.000 abonementov

Tako je Zalayeta dosegel zadnji gol na tekmi v Rimu

ANSA

Roma - Napoli 4:4 (2:1)
STRELCI : Lavezzi (N) v 2., Toti (11-m) v 30. in Perrotta v 41. minuti; DP: Hamsik (N) v 1., De Rossi v 7., Gargano v 19., Pizarro v 35., Zalayeta (N) v 39. minuti.
ROMA (4-2-3-1): Curci; Cicinho (od 60. Casseti), Mexes, Ferrari, Tonetto; De Rossi, Pizarro; Mancini (od 65. Vučinić), Perrotta, Giuly (od 91. Panucci); Totti.
NAPOLI (3-5-2): Iezzo; Cupi (od 83. Contini), Cannavaro, Domizzi; Garics, Blasi, Gargano, Hamsik, Savini (od 83. Calaiò); Zalayeta, Lavezzi (od 86. Bogliacino).
RIM - Spektakularno tekmo si je iz

varnostnih razlogov lahko ogledalo samo 27.000 abonementov. Mraz je spodbujal k teku igralce obeh ekip, Roma pa je le občasno pokazala svojo znano razkošno igro, zelo slaba in nepazljiva pa je bila tokrat v obrambi. Prav po napaki dvojice Ferrari - Mexes je Napoli z Lavezzijem povedel že po dveh minutah. Roma je pritiskala, izenačila pa le po enajstmetrovki Tottija po prekršku nad Pizarrom. Odlteje Roma zagospodarila na igrišču in pravično končala prvi del v vodstvu. Nadaljevanje je bilo razburljivo. Napoli je trikrat izenačil po vodstvu Rome, nazadnje z Zalayeto, ki mu

je lepo podal Hamsik, najboljši igralec moštva ločniškega trenerja Edija Reje, ki je na lep način ugasnil 1000. svečko na poklici trenerski klopi.

Reggina - Inter 0:1 (0:1)
STRELEC: Adriano v 18. min.
REGGINA: Reggina (4-4-1-1) Campagnolo; Lanzaro, Valdez, Cherubin, Aronica; Tognozzi (od 72. Barreto), Cascione, Missirol (od 84. Tullberg), Hallfredsson (od 75. Montiel); Cozza; Ceravolo
INTER: Inter (4-4-2): Toldo; Maicon, Cordoba, Chivu, Maxwell; Figo, Cambiaso, Vieira (od 69. Ibrahimović), Cesar;

A LIGA		Roma - Napoli 4:4, Reggina - Inter
Inter	8	6 2 0 17:5 20
Roma	8	4 3 1 19:12 15
Juventus	7	4 2 1 16:7 14
Fiorentina	7	3 4 0 13:7 13
Genoa	7	3 3 1 8:7 12
Palermo	7	3 2 2 10:10 11
Udinese	7	3 2 2 8:10 11
Napoli	8	3 2 3 14:10 11
Milan	7	2 4 4 13:7 10
Atalanta	7	2 4 1 8:8 10
Catania	7	2 3 2 5:6 9
Sampdoria	7	2 3 3 5:7 8
Torino	7	1 4 2 7:9 7
Lazio	7	1 4 2 8:11 7
Cagliari	7	2 1 4 7:10 7
Siena	7	1 3 3 7:9 6
Parma	7	1 3 3 7:11 6
Empoli	7	1 2 4 4:10 5
Reggina	8	0 4 4 5:14 4
Livorno	7	0 2 5 6:17 2

DANES ob 15.00 Atalanta - Torino, Cagliari - Catania, Fiorentina - Siena, Livorno - Lazio, Milan - Empoli, Sampdoria - Parma, Udinese - Palermo, Juventus - Genoa.

Adriano (od 56. Zanetti), Cruz (od 82. Sua-
zo).

Marino napoveduje napadalno igro

VIDEM - Udinese bo danes proti Palermu igral napadalno: s tremi napadalci, pred Handanovičem pa bodo le Zapata, Felipe in Luković, ki ga trener vse bolj ceni. Palermo bo igral brez Miccolija. Mairno meni, da je presing najboljša lastnost gostov. V konico napada se bo spet vrnil Asamoah. Verjetna postava: Handanović 2 Zapata, Felipe, Luković, Mesto, D'Agostino, Inier, Dossena, Quagliarella, Asamoah, Di Natale.

NOGOMET - Proti Dedičevemu Frosinoneju nov nesrečen poraz Triestine na Roccu

Granoche gradi, obramba podira

Po zadetku Urugvajca so branilci zakrivili kar dve 11-metrovki, drugo v 90. minuti! - Skupno že sedem najstrožjih kazni proti Triestini

Triestina - Frosinone 1:2 (1:1)
STRELECA: Granoche v 14., Lodi v 24. in v 45.dp (obakrat iz 11-m).
TRIESTINA (4-4-1-1): Rossi 6,5; Milani 5,5 (44.dp Lima), Kyriazis 6, Petras 5, Mezzano 5; Antonelli 6 (9.dp Testini 6), Gorgone 6,5, Allegretti 6, Sgrigna 6,5; Graffiedi 6 (40.dp Piangerelli); Granoche 6,5. Trener: Maran.
FROSINONE (4-4-2): Sicignano; Ischia, Pagan, Bocchetti S., Bocchetti A.; Lodi, Pecchia, D'Antoni (29.dp Amerini), Cariello; Evacu, Martini (22.dp Dedič). Trener: Cavasin.
SODNIK: Russo iz Nole; OPOMINI: Bocchetti A., Gorgone, Ischia; GLEDALCEV: 6.500.

Hladen vetrček je pihal včeraj na Roccu, ko so na igrišče stopili domača Triestina in gostje iz Frosinoneja, leden pa devdeset minut kasneje, ko so igralci Triestine sklonjenih glav igrišče zapustili, medtem ko so se igralci Frosinoneja s svojimi navijači veselili zmage.

Tekmo v tekmi sta igrala Lodi in Granoche, najboljša strelca ekip. Vsak je pred tekmo v devetih nastopih dosegel po šest zadekov, le enega manj od najboljšega strelca prvenstva Cellinija. A kot bomo videli, bo izenačeno stanje v zadetkih bolj malo trajalo. Po pričakovanjih se je Maran omejil pri spremembah v primerjavi s tekmo v Ravenni. V ekipo je vključil zgolj Petrasa, na klopa pa je sedel Peana.

Začetek Triestine je bil dokaj spodbuden. Tržačani so bili zelo aktivni po pasovih z Antonellijem in zlasti Sgrigno na levi strani, nekaj kombinacij pa bi z le kančkom več preciznosti lahko bolj izkoristili. Frosinone je v glavnem na

Granoche vedno nevaren v naspornikovem kazenskem prostoru

KROMA

sprotnika čakal in nato poskušal presenetiti s kakim protinapadom. Na desnem pasu je Antonelli preigral enega od dveh bratrancev Bocchetti, Antonia, ki je bil prisiljen ga zrušiti. Prosti strel je izvedel Allegretti in po gneči in odbiti žogi se je na usnjo znašel Granoche in s kratke razdalje vnovič prekaljeno ukanil vratarja Sicignana. Triestina - Frosinone 1:0, Granoche - Lodi 7:6.

Po nenatancnem prostem strelu Lodi je bila Triestina na pragu podvojitve, ko se je branilec Frosinoneja do-

taknil žoge po strelu Antonellija in skoraj presenetil lastnega vratarja; žoga je švignila za milimeter mimo leve vratnice. Takoj zatem pa je na drugi strani igrišča sodnik Russo dosodil 11-metrovko v korist gostov po igri z roko Mezzana. To je bila že sedma dosojena 11-metrovka proti Triestini v tem prvenstvu in tretja zapored na zadnjih treh tekmah. Na belo točko je žogo postavil Lodi in jo tudi poslal v levi zgornji kot Rossijevih vrat. Triestina - Frosinone 1:1, Granoche - Lodi 7:7.

V drugem polčasu Triestina ni prevajala izenačujočega gola Frosinoneja. Zavladala je precejšnja zmeda, Maran pa je poskušal urediti vrste z zamenjavo Testini-Antonelli, a kljub temu so prvo nevarno priložnost ustvarili gostje s strelom z razdalje Evacua, Rossi je bil na mestu in žogo zadržal. V 62.minuti je Triestina z Graffiedijem zamudila res neverjetno priložnost. Sgrigna je z desne lepo podal proti sredini, kjer pa je Graffiedi z glavo iz navdse ugodnega položaja cilj previsoko in poslal žogo na prečko. V 67.minuti je vstopil na igrišče tudi Koprčan Zlatko Dedič, ki je okrepil napad Frosinoneja. Triestini vsekakor ni igrala več tako tekoče kot v prvi četrtini tekme; vse priložnosti je gradila le po prekinutih. Frosinone se je navsezadnje zadovoljil s točko v gosteh in samo še zadrževal žogo daleč od Sicignanovih vrat. A v 85.minuti bi skoraj presenetil Triestino in le dvojni poseg Rossija po strelah Evacua in Pecchie je preprečil polom. Minuto kasneje po prostem strelu Allegrettija sodnik ni dosodil 11-metrovke po (nenamernem?) igranju z žogo branilca v živem zidu. A pomislekov ni imel v 44.minuti, ko je Dedič pobegnil Petrasu, ki se ga je dotaknil v kazenskem prostoru. Sedma 11-metrovka proti Triestini, gol iz bele točke Lodi in stanje sledeče: Triestina - Frosinone 1:2, Granoche - Lodi 7:8. Po skromnih dveh minutah sodnikovega podaljška pa je lahko Frosinone beležil četrto zaporedno zmago.

Top: Na sredini igrišča je Gorgone znova igral na zelo visoki ravni. Preteklet je kilometer za kilometrom in zgrešil res minimalno število podaj. Rav-

no tako solidno je igral Sgrigna.

Flop: V detektivkah zadostujejo tri indici za dokaz. Triestino so sodniki v zadnjih treh nastopih kar štirikrat kaznovali z enajstmetrovko. Če je enkrat lahko sodnik nepravičen, pa je v takih primerih bolj verjetno, da gre za kronično nepazljivost branilcev. In še nasvet branilcem: v kazenskem prostoru, roke za hrbet!

Iztok Furlanič

B LIGA IZIDI 10. KROGA		Avellino - Albinoletta 0:0; Bologna - Treviso 1:0; Cesena - Bari 0:0; Chievo - Ravenna 3:2; Lecce - Brescia 1:2; Mantova - Grosseto 0:0; Messina - Ascoli 1:0; Pisa - Piacenza 3:1; Spezia - Rimini 0:1; Triestina - Frosinone 1:2; Vicenza - Modena 1:2.
Pisa	10	8 0 2 18:13 24
Brescia	9	6 2 0 18:6 23
Bologna	10	6 3 1 12:5 21
Chievo	10	6 3 1 17:10 21
Albinoletta	10	6 2 2 19:12 20
Frosinone	10	6 1 3 16:12 19
Lecce	10	5 3 2 13:7 18
Rimini	10	4 4 2 13:11 16
Modena	10	4 3 3 15:12 15
Messina	10	4 3 3 8:10 15
Ascoli	10	3 3 4 12:10 12
Mantova	9	3 3 3 9:7 12
Bari	10	3 2 5 12:15 11
Triestina	10	2 4 4 11:16 10
Grosseto	10	2 4 4 6:10 10
Piacenza	10	3 0 7 6:14 9
Vicenza	10	1 5 4 12:16 8
Ravenna	10	2 2 6 13:20 8
Spezia (-1)	10	2 2 6 14:15 7
Cesena	10	0 7 3 7:10 7
Treviso	10	2 0 8 8:18 6
Avellino	10	1 2 7 5:15 5

PRIHODNI KROG (27.10. ob 16.00)
Albinoletta - Mantova, Ascoli - Cesena, Bari - Messina, Brescia - Triestina, Frosinone - Bologna, Grosseto - Pisa, Modena - Avellino, Piacenza - Chievo, Ravenna - Treviso, Rimini - Lecce, Vicenza - Spezia

FORMULA 1 - Danes v Interlagosu zadnja dirka svetovnega prvenstva

Napetost bo že na štartu zelo visoka

Massa in Hamilton v 1. vrsti, Raikkonen in Alonso v drugi - Pričetek ob 18. uri

SAO PAOLO - Danes se na dirkališču v Interlagosu (pričetek ob 18. uri po našem času) obeta resnično razburljiv konec prvenstva formule ena. S prvega mesta bo začel domačin Felipe Massa (Ferrari), ob njem pa vodilni v skupnem seštevku Lewis Hamilton (McLaren-Mercedes), eden od treh kandidatov za naslov svetovnega prvaka v sezoni 2007. Preostala dirkača, ki še imata možnost za skupno prvo mesto, pa bosta začela iz druge vrste: Ferrarijev dirkač Kimi Raikkonen je dosegel tretji čas kvalifikacij, branilec naslova Španec Fernando Alonso (McLaren-Mercedes) pa je bil četrti. Hamilton ima po 16 dirkah sezone v skupnem seštevku 107 točk, z najboljšo teoretično možnostjo za naslov prvaka že v prvi sezoni, s prvo startno vrsto pa si je položaj še izboljšal. Raikkonen ima 100 točk in bo skušal naslov napasti s tretjega izhodišča, medtem ko je Alonso dirko pred koncem s 103 točkami drugi. Napetost bo izredno velika že na štartu!

Zdi se, da je zavozil s proge, v resnici pa je Massa na kvalifikacijah dosegel najboljši čas

ANSA

KOLESTARSTVO Cunegu zadnja dirka, Evansu ProTour

Cunego na cilju Lombardije ANSA

COMO - Damiano Cunego je zmagovalec 101. dirke po Lombardiji od Vareseja do Coma, zadnje preizkušnje letošnjega ProToura. Kolesar moštva Lampre Fondital, ki mu je spet obilno pomagal Gorazd Štangelj, je imel v zaključku več moči od rojaka Riccarda Ricca, s katerim sta ušla nekaj kilometrov pred ciljem. Imel je tudi srečo, da je pred zadnjo vzpetino na San Fermu nerodno padel najnevarnejši tekmelec, Luksemburčan Frank Schleck.

»Zahvaljujem se ekipi, sponzorjem in tistim, ki so menili, da ne morem več zmagovati,« je v cilju dejal nekdanji zmagovalec Gira, ki je bil na tej dirki najboljši drugi, prvič je zmagal leta 2004. Za Cunega je bila to 39. zmaga v karieri in šesta v sezoni, ki sicer ni bila najbolj uspešna.

Zmagovalec letošnjega ProToura pa je po diskvalifikaciji Danila Di Luce (zaradi sodelovanja s »sumljivim zdravnikom«) postal Avstralec Cadel Evans. Na zadnji dirki ga bi lahko prehitel le Španec Alejandro Valverde, ki pa je nastop v zadnjem trenutku zaradi bolezni odpovedal.

Slovenski predstavniki Gorazd Štangelj, Matej Mugerli in Jure Golčer niso bili pri vrhu, kot tudi letos še izčrpani svetovni prvak Bettini.

ROKOMET Le lažji trening za Tržačane

Pallamano Trieste - Padova 28:11 (13:3)

PALLAMANO TRIESTE: Scavone, Mestriner, Varesano 1, Kerpan 1, Visintin 6, Fanelli 1, Tokić 4, Carpanese 6, Lo Duca 4, Nadoch 4, Leone, Sardoč 1

PADOVA: Rosato 1, Spigolon 2, Manuele 1, Caprio 1, Coslovich 2, Wolter 1, Scavone 1, Loporcaro 2, Menolaggine.

Ko se je predsednik kluba Lo Duca v poletnih mesecih odločil, da se odpove elitni A ligi za igranje v A2 ligi, je dobro vedel, da bo postala marsikatera prvenstvena tekma za večkratne italijanske prvake zgolj trening tekma. Tržačani v tem prvenstvu za marsikoga enostavno niso v dometu, so nekako kot najvišji gorski prelazi na francoskem Touru, zunaj kategorije. To je še kako prišlo do izraza sinoči v tržaški športni palači, kjer so gostili skromno Padova, ki je bila po dveh krogih še brez točke. Tržačani so tekmo začeli koncentrirano in iz minute v minuto večali prednost. Sredi prvega polčasa pa je izid 8:1 zgovorno pričal o premoči Radojkovičevih varovancev. V petindvajseti minuti je bilo 13:2 za Tržačane, strele igralcev Padove pa je skoraj vedno prestregel Ivan Mestrinar, ki ga je v drugem polčasu zamenjal Scavone. Trener Radojković je seveda kaj kmalu spoznal, da je razlika med ekipama taka, da z zmago ne bo težav. Izkoristil je torej prilžnost, in poslal na igrišče vse razpoložljive igralce. Padec koncentracije in tudi iskanje bolj tveganih potez v drugem delu srečanja je bilo povsem naravno in razumljivo, kljub številnejšim napakam pa se je prednost Tržačanov stalno večala (17:4 v 40. minuti) vse do končne izida 28:11. (I.F.)

EVROPSKI SUPERPOKAL - Polfinale v Celju: Celje Pivovarna Laško - Magdeburg 33:26. Strelci za Celje: Gajič 4, Kokšarov 9 (5), Kos 2, Kozlina 2, Špiler 6, Stojanović 1, Sulic 3, Terzić 6. V današnjem finalu (ob 15.30, TV Slovenija 2) se bodo Celjani pomerili s Kielom, zmagovalcem lige prvakov, ki je v drugem polfinalu s tesnim 31:30 (17:14) odpravil Hamburger, zmagovalca pokala pokalnih zmagovalcev.

JADRANJE - Priznanje Združenja Asseuropa Brunu Bogatcu

Predan mladim

Dolgoletni trener TPK Sirena je v 30 letih prizadevnega dela vzgojil celo vrsto jadralcev

Bruno Bogatec (tretji z leve) je za svoje delovanje prejel srebrno plaketo, ob njem so od leve še državni trener razreda europa Raffaele Ravaglia, podpredsednik državne jadralne zveze FIV Gianfranco Busatti ter generalni tajnik razreda europa Claudio Morana

KOŠARKA - V B2-ligi proti Civitanovi Tržaški Acegas APS prvič na domačih tleh

Rado Šušteršič uradni špiker domačih tekem v dvorani Palatrieste

Košarkarji tržaškega AcegasaAps bodo danes, s pričetkom ob 18. uri, opravili krstni nastop v tržaški dvorani Palatrieste. Njihov nasprotnik bo moštvo Civitanova Marche, ki ga s klopi vodi nekdanji goriški košarkarski as Roberto Premier. Obe ekipi sta v prvem krogu B2 lige premagani zapustili igrišče, ekipo bivšega Borovega trenerja Ferruccia Menguccija pa po uvodnem nastopu ni mogoče oceniti, saj je igrala s povsem zdesetkano postavo. Danes se bodo postavili vrnili Muzio, Bonaccorsi in Losavio, ki so preteklo nedeljo morali še vedno prestajati kazen, ki so si jo prislužili med lansko vročo končnico za obstanek v višji ligi. Še vedno pa trener Tržačanov ne bo mogel računati na poškodovana Pilata in Pigata, zaradi česar bo bivši borovec Peter Sošič tudi danes bržkone veliko igral. Posredni protagonist tekme in prvenstva Tržačanov bo še en Slovenec, to je Rado Šušteršič, ki bo letos uradni špiker domačih tekem moštva Pallacanestro Trieste

RADO ŠUŠTERŠIČ

KROMA

Po nepričakovani zmagi v derbiu s tržaškim Falconstarjem bogoriši Nuova Pallacanestro Gorizia danes gostoval v Jesolu, ki je v uvodnem krogu zmagal na igrišču današnjega gosta Acegasa. Mlado ekipo trenerja Cauterija je po predprvenstveni zaskrbljenosti zajela prava evforija, na valu kater bo do skušali danes vnovič presenetiti.

Tržaško moštvo, za katero igra tudi Jan Budin, se bo na domačih tleh pomerilo z Oderzom, ki je prejšnji tedne ugnalo Tržačane in v metih za tri točke zabeležilo ugodno statistiko 9:13.

JADRANJE - Izziv Finalista sta Cian in Bruni

TRST - Paolo Cian (Shosholoza) in Francesco Bruni (Team Sicilia) sta finalista jadralnega Izziva v Tržaškem zalivu. Včerajšnji dan je zaznamoval zlom jumperja na eni od dveh jadrnic TuttaTrieste, s katerima nastopajo jadralni šampioni. Do nesreče je v burji prišlo na jadrnici, ki jo je upravljal Tržačan Lorenzo Bressani. Tekmovalni dvoboji so bili zato prekinjeni, jadrnico pa bodo do današnjega finala (briefing ob 10. uri) popravili. Organizatorji so na podlagi 9 od 12 predvidenih plovov sestavili lestvico, na kateri z enakim številom točk (3) vodita Cian in Bruni, Bressani je tretji (1,5 točke), Barovier (Team Oralce) pa četrti brez točk. Nagrajevanje bo ob 18.30 na strem jezcu. Dvoboje neposredno oddaja tudi radijska postaja Radio Punto Zero.

V zlati knjigi manifestacije so takšni kalibri kot Coutts (2000), Cayard (2001), Dean Barker (2002), Sptihill (2003, 2004 in 2005) ter Dickson (2006).

Združenje Asseuropa Europa class Italia med svojim letnim zasedanjem v okviru navtične razstave v Genovi vsako drugo leto podeljuje Nagrado Nino Cosentino, namenjeno jadralnim delavcem, ki so se posebej izkazali pri delu z mladimi. Četrti dobitnik tega prestižnega priznanja, ki so ga prvič podelili leta 1998, je bil preteklo nedeljo dolgoletni trener in odbornik Tržaškega pomorskega kluba Sirena Bruno Bogatec, ki je v društvu aktiven že vse od leta 1977, ko je bil prvi trener nastajajoče ekipe optimistov. Leta 1983 se je Bogatec dokopal do naziva državnega inštruktorja in hkrati conskega sodnika. Pod njegovim vodstvom se je uveljavilo mnogo mladih jadralcev v razredih optimist, europa in finn, njegovo ime pa je nezdružljivo povezano predvsem z uspehi hčerke Arianne Bogatec, ki se je v razredu europa udeležil kar dveh olimpijskih iger: v Barceloni (1992) in Atlanti (1996). Bruno in Arianna sta bila binom, ki je zaznamoval jadralni prostor pri nas in v Italiji, Bruno pa je s trenerskim delom nadaljeval tudi po koncu Ariannine tekmovalne poti.

Bruno Bogatec je od vedno zaljubljen v morje, strasten navdušenec za jadranje, neukrotljiv in predan mladim, prizadeven in izkušen inštruktor, zgled za druge pa je tudi zaradi svoje prijaznosti in komunikativnosti, je zapisano v utemeljitvi nagrade.

Mirne duše lahko dodamo, da je priznanje šlo v prave roke.

NOGOMET - Derbi kroga 1. amaterske lige

Primorcu po slabšem prvem delu uspel preobrat

Po prvem polčasu so Trebenci že izgubljali z 2:0 - Ponziana nezadovoljna z remijem

Ponziana - Primorec 2:2 (2:0)
STRELCI: v 34. min. Rushiti, v 36. min. Mendella, 56. min. Mercandel, 61. min. Micor.

PONZIANA: Scrignar, Manzutto, Angiolini (od 71. min. Omari), Noto, Licciulli, Stefani, Prisco, Mendella, Marzari, Ruggiero (od 76. min. Beacco), Rushiti (od 83. min. Daniela). TRENER: Lorenzo Cernuta.

PRIMOREC: Cippollone, Emili, Santi, Dibenedetto, Farra, Laghezza (od 54. min. Crevatin), Ursich, Braini (od 65. min. Meola), Snidar, Mercandel, Micor. TRENER: Roberto Sorrentino.

Kdor se je včeraj odpravil na stadion Ferrini in ne na bolj slavni Rocca, ni bil razočaran, saj je videl dopadljivo tekmo in kar štiri zadetke, enega več torej kot na Roccu. Glede na to kar sta enajsterici pokazali na umetni travi na Pončani, je delitev točk povsem pravična.

Na začetku je igra potekala pretežno na sredini igrišča. V uvodnih minutah je imel Primorčev napadalec Snidar dve edinstveni priložnosti, toda žoga je obakrat končala v outu. Ponziana je nekajkrat poskusila s strelji od daleč, vendar brezuspešno. V trenutku, ko je Primorec pokazal najlepše lice v prvem polčasu, pa so v vodstvo prešli gostitelji. V 34. minuti je Rushiti z močnim strelom, ki pa ni bil neubranljiv, prvič zatresel mrežo varovancev trenerja Sorrentina. Dve minuti pozneje je sledila prava hladna prha za navijače Primorca. Mendella je ukradel žogo na sredini igrišča, preigraval obrambo in žogo drugič spravil za hrbet vratarja Cippollona. Trebenci so bili v zaključnih minutah polčasa nekoliko preveč živčni, tako da je bila njihova igra preveč raztrgana.

Drugi polčas se je pričel z rahlim rosenjem (nad Ferrinjem se je pojavil mali črni oblak, ki je zakril sonce), na igrišču pa sta Primorec in Ponziana zamenjala vloge. V 56. minuti je znova posijalo sonce in Mercandel je z lepim strelom iz obrata po podaji Ursicha spravil žogo v mrežo. Pet minut pozneje pa je sodnik (ob protestih Ponziane) dosodil kot za Primorec. Izve-

Kapetan Peter Emili je solidno opravil svojo nalogo v obrambi

KROMA

del ga je Ursich, žogo je dobil Snidar, ki jo je podal Micorju, ta pa je z lepim strelom premagal vratarja gostiteljev. Do konca srečanja sta si enajsterici priigrali še nekaj priložnosti (zaradi nedovoljenega položaja je sodnik razveljavil zadetek Primorca), toda obrambi sta bili vedno na mestu.

Izjave po tekmi

Trener Primorca **Roberto Sorrentino**: »Na sredini igrišča smo napravili dve naivni napaki, ki sta napadalcem Ponziane omogočili, da so zatresli našo mrežo. Vsekakor sem zelo zadovoljen z reakcijo mojih fantov. Izgubljati proti taki ekipi, kot je Ponziana z 2:0, in na koncu osvojitvi točko, je skoraj čudež. Na koncu bi lahko celo zmagali, mislim pa, da smo vsekakor prikazali dopadljivo igro. Zadovoljen sem tudi s telesno pripravljenostjo ekipe, saj smo uspeli držati visok ritem do konca. Tekma je bila izredno pomembna. Oni so zelo dobra enajsterica in upam, da bomo mi še bolj uspešni kot tokrat.«

Kapetan Primorca **Peter Emili**: »Osvojena točka je izredno pomembna, predvsem ker je po prvem

polčasu kazalo bolj slabo. Na začetku smo igrali malo zmedeno, potem pa smo se le uigrali. Točka je povsem pravična, ker smo si priigrali precej priložnosti. Oni so zelo kvalitetna ekipa, ki se bori za sam vrh lestvice in osvojena točka v Trstu je zato še toliko bolj pomembna.«

Trener Ponziane **Lorenzo Cernuta**: »Osvojena točka ima danes grenak priokus. Po odličnem prvem polčasu, v katerem smo zgrešili res malo, je v drugem delu prišlo do pravega black-outa. Pet minut nas praktično ni bilo na igrišču. Vstop Crevatina nas je nekoliko zmedel, ne toliko ker je Primorec imel enega napadalca več, ampak ker nismo razumeli, kako moramo ravnati. Posledica je bil prvi zadetek gostov. Ko smo končno uredili vrste, je sodnik dosodil neobstoječi kot. S tribun so vsi videli, da kota ni bilo. Žal smo nato ravnali nekoliko naivno. Prerekali smo se s sodnikom, Primorec pa je nemudoma izvedel kot in še drugič zatresel našo mrežo. Tako smo reagirali, a žoga ni hotela v mrežo. Nedoločen izid je za nas pekoč.«

Rado Šušteršič

Ostali izid: Ruda - Medea 1:1

NOGOMET Zmaga in remi deželnih mladincev

Vesna - Staranzano 3:2 (1:1)
STRELCA ZA VESNO: Debernardi, Tuccio 2.

VESNA: Supizza, Milenković, Zerba, Candotti, Rossoni, Sandri, Leghissa, Tuccio, Turello, Debernardi, Simonis (Ota, Sovič, Krizmančič, Dajič, Zampino), trener Toffoli.

Nasprotnik je bil slabši, a sila neugoden, saj je igral grobo in v glavnem napadal z dolgimi podajami. Staranzano je po nekaj minutah nepričakovano povedel. Gol je padel iz gneče po prostem strelu. Vesna je takoj reagirala in ves čas napadala, izenačila pa šele proti koncu polčasa z golom Debernardi, ki je presenetil nasprotnikovega vratarja z neubranljivim strelom od daleč. V drugem polčasu je bila pobuda še naprej na strani gostiteljev, ki so v kratkem presledku s Tucciom povišali na 3:1. Najprej mu je lepo podal Turello, nato se je izkazal sam s strelom od daleč. Gostje so zmanjšali zaostanek malo pred koncem, nato pa tekmo končali z igralcem manj zaradi izključitve.

Palmanova - Juventina 2:2 (0:1)
STRELEC ZA JUVENTINO: Peric

JUVENTINA: Cardas, Pigi (Grabar), Lamanda, Patrone, Cippolla, Lorusso, Gargioli (Manni), Galliussi (De Mori), Černic (Stasi), Peric, Mohorčić, trener Curato.

Varovanci trenerja Currata za las niso domov odnesli vseh treh točk. Peric (strelec obeh zadetkov Juventine) in soigralci so bili kar dvakrat v vodstvu. Palmanovi je prvič uspelo izenačiti iz enajstmetrovke, drugič pa deset minut pred koncem srečanja iz akcije. V zadnjih minutah so si gostje priigrali še nekaj priložnosti, toda žoga ni hotela v mrežo. Pohvalo zaslužijo prav vsi igralci, saj so igrali požrtno-valno do zadnje minute.

PROMOCIJSKA LIGA: Centro Sedia - Capriva 0:0.

NOGOMET - Mladinska prvenstva

Tokrat zabeležili več porazov kot zmag

Začetniki 11:11
Pomlad A - Ponziana 2:4 (1:1, 1:2, 0:1)

STRELCA ZA POMLAD: Arduini, Bolognani iz 11-m.

POMLAD A: Ghira, Perko, Kante, Bolognani, Simeoni, Renar, Rebula, Sedmak, Ban, Arduini, Skupek, Puntin, Vattovaz, Pertot, Sarđoć.

Nepazljivost v obrambi in nenatančnost pred vrati sta glavna vzroka za zaslužen poraz Pomladi. Vsi zadetki gostov so padli iz protinpada, kar portjuje, da so v obrambi bili nogometaši Pomladi zelo nepazljivi.

Cicibani

Montebello - Kras 2:9 (1:5, 0:2, 1:2)

STRELCI ZA KRAS: De Castro 2, Udovič 2, Cherin 2, Kocman, Vidali, Suppani.

KRAS: Gregori, Perelli, Cherin, B. in R. Samsa, M. in T. Leghissa, Udovič, De Castro, Kocman, Vidali, Suppani, trener Pahor.

Lepo je, da se je tokrat med strele vpisalo kar šest igralcev, za Ivana Suppanija pa je bil to sploh prvi gol. Izkazali so se vsi.

Altura B - Vesna 8:2 (4:2, 2:0, 2:0)

STRELEC ZA VESNO: Sartore. VESNA B: Burni, Ghersinich, Rovelli, Sartore, Majcen, Blasi, Covarelli, Rossi, Naberger, Košuta.

Tehnično so bili nogometaši Vesne enakovredni nasprotnikom, toda na dan je prišla večja fizična moč Altura, ki ima v svojih vrstah starejše nogometaše.

Lucinico - Juventina B 15:0 (5:0, 5:0)

JUVENTINA B: Jakumin, Boschin, Ba-

rone, Tonani, Lutman, Graziani, Trevisan, Kovacevič, Medeot trener Arena.

Proti dve leti starejšim nasprotnikom so bili mladi nogometaši Juventine brez moči, kot zgovorno kažejo že izidi posameznih časov.

San Giovanni C - Pomlad 1:3 (0:1, 0:1, 1:1)

POMLAD: Castellani, Vatoval, Gruden, Košuta, Najt, Sant Angelo, Zuppa, Dell'Anno, Ukmar, De Dennaro.

Združena ekipa Pomladi je prišla do lahke zmage. Moštvo iz Svetega Ivana ima v svojih vrstah dva dobra igralca, toda ni uspela biti kos našim nogometašem.

Juventina A - Cormons 0:6 (0:4, 0:0, 0:2)

JUVENTINA A: Agnelli, Marković, Radikon, Komjanc, Colamarino, Cadeddu, Waccher, Pannone, Musto, Braini.

Kljub porazu je Juventina zadovoljila, saj iz tekme v tekmo igra bolje. Škoda le za prvi del, ko so nasprotniku prepustili preveč prostora. V drugem in tretjem delu pa so igrali zelo zbrano.

Fincantieri - Mladost A 5:1 (3:0, 2:1, 0:0)

STRELEC ZA MLADOST: Devivo. MLADOST A: Gergolet, Visintin, Devivo, G. Terpin, N. Terpin, Cosani, Danielis, Fajdiga, Bruzzeschese trener E. Ferfaglia.

Mogoče je nogometaše Mladosti ovirala močna burja, dejstvo je, da so tokrat delovali nekam zaspano. Pohvalo zaslužita stebel ekipa in avtorica edinega zadetka Martina Devivo in pa Gregor Terpin.

Srečanje Brega je bilo prekinjeno zaradi burje in dežja.

NOGOMET - Občinski derbi 2. amaterske lige

Pravična delitev točk

Po začetnem голу je Breg zadel tudi prečko - Osem rumenih in en rdeč karton

Domio - Breg 1:1 (0:1)
STRELCA: Laurica v 11' in Bolcich v 64'.

DOMIO: Bianco, Zigon, Priscian-daro (od 74' Fichera), Bolcich, Missi, Iannuzzi (od 80' L. Umek), Marchesi, Potleca, A. Umek (od 50' Gherbaz), Albertini, Brunetti.

BREG: Barbato, Gustini, Degrassi, Laurica, Sabini, Sovic, Erbi, Coppola, Bursich (od 46' Legovich), Zidarich (od 32' Sestan), Speranza (od 84' Castell). IZKLJUČEN: Erbi v 91'.

Dva zadetka, oba po podaji iz kota. Osem rumenih kartonov in en rdeč. Šest menjav in ena zadeta prečka. To so številke občinskega derbija med Domiom in Bregom, ki je kljub muhastemu vremenu, privabil še kar precej publike.

Tekma je bila izenačena. Brežani so prešli v vodstvo v enajsti minuti z Laurico, ki je z glavo preusmeril v vrata podajo iz kota Zidaricha. Osem minut kasneje pa je Degrassi neposredno iz prostega strela zadel prečko. Ritem igre je bil še kar živahen. Domačini so več vodili žogo a varovanci trenerja Vituliča so brez težav ohranili prednost. Po odmoru je bila igra bolj umirjena. Igralci Domia so imeli pobudo a brez večjih priložnosti vse do 64. minute, ko je Bolcich v gneči po kotu izenačil. V nadaljevanju so poskušali domačini več napadati a Barbato ni bil nikoli resno zaposlen. Na drugi strani pa je le Degrassi trikrat s prostega strela poskusil pot do gola. Prav ob koncu je bil izključen Erbi zaradi prekrška.

Brez zmagovalca v Domju

KROMA

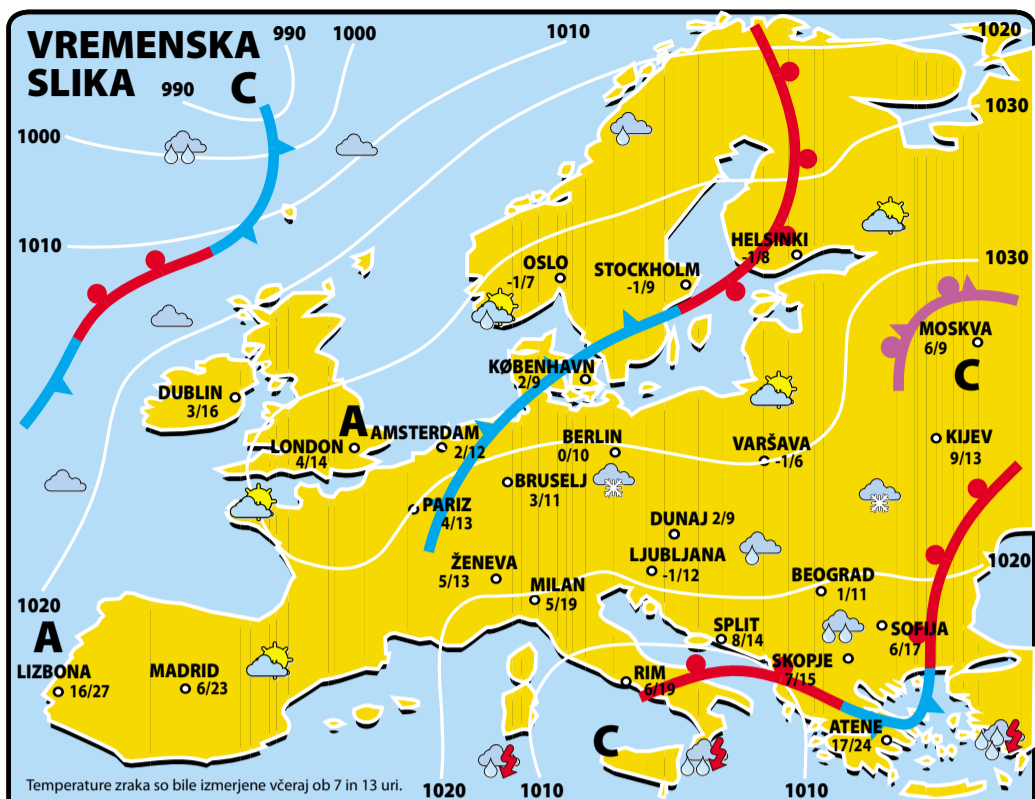
IZJAVI PO TEKMI

Davor Vitulič (trener Brega): »Remi je pravičen rezultat, saj smo mi igrali dobro v prvem polčasu, oni pa boljše v nadaljevanju. Glede na številne poškodovane igralce, ki jih imamo, smo danes izvlekli to kar pač zmoremo. Sodnik je pokazal precej rumenih kartonov, ker to je bil derbi in zato je bil kakšen prekršek in kakšna beseda odveč. Za današnje igro bi rad pohvalil Lauri-

co in Coppolo.«

Nicola La Calamita (trener Domia in bivši igralec Breg): »Tekma je bila lepa in končni izid je pravičen, čeprav smo morda mi igrali malo boljše. A moja ekipa je precej mlada in zato nima dovolj izkušenosti. Po mojem mnenju pa je bil sodnik preveč strog in je zaman pokazal preveč kartonov.«

Ostali izid: Mossa - Lucinico 1:1 **Edvin Bevk**

NAPOVED ZA DANES

Ob morju in v nižinah bo povečini zmerno oblačno, ob morju bo pihala močna burja, v nižinah zmeren severovzhodni veter. V gorah bo spremenljivo, v visokogorju bodo pihali močni in mrzli severovzhodni vetrovi. Zjutraj bo v nižinah temperatura lahko padla pod ledišče. Zvečer se bo ob morju burja okrepila, sunki bodo presežali 100 km/h.

Na Primorskem bo delno jasno. Drugod bo spremenljivo, občasno ponekod tudi pretežno oblačno, pojavljale se bodo manjše padavine. Meja sneženja bo na nadmorski višini med 400 in 700 m, občasno pa lahko rahlo sneži tudi ponekod po nižinah, predvsem v vzhodni Sloveniji. Okrepil se bo severni do severovzhodni veter, na Primorskem bo pihala zmerna burja.

NAPOVED ZA JUTRI

Povečini bo oblačno, pihali bodo močni severovzhodni vetrovi. Ob morju bo pihala zelo močna burja s sunki, ki bodo presežali 100 km/h.

V noči na ponedeljek se bodo padavine od jugovzhoda nekoliko okrepile, severovzhodni veter bo še močnejši. V ponedeljek in torek bo spremenljivo, predvsem v vzhodni polovici Slovenije tudi pretežno oblačno s padavinami. Meja sneženja se bo čez dan dvignila nad 700 m nadmorske višine. Pihal bo okrepjen severovzhodni veter, na Primorskem zelo močna burja.

Proti Sredozemlju se iznad Skandinavije spušča hladen zrak. Nad južno Italijo bo nastalo globoko ciklonsko območje, ki se bo v ponedeljek pomaknilo nad Jadransko morje.

Nad srednjo Evropo in severnim Sredozemljem je obsežno višinsko jedro hladnega in vlažnega zraka.

DOLŽINA DNEVA
Sonce vzhaja ob 7.29 in zahaja ob 18.10.
Dolžina dneva 10.41.

BIOPROGNOZA
Vremensko občutljivi ljudje bodo imeli z vremenom povezane težave, ki se bodo najpogosteje kazale kot nezpoložnost, motnje zbranosti in manjša delovna storilnost. Okrepljeni bodo tudi nekateri bolezenski znaki.

MORJE
Morje mirno, temperatura morja 17,6 stopinj C.

TEMPERATURE V GORAH °C

500 m 5	2000 m -7
1000 m 2	2500 m -10
1500 m -3	2864 m -12

UV INDEKS
Ob jasnem vremenu bo UV indeks po nižinah sredi dneva 4,5 in v gorah 5,5.

Vremenska napoved Hidrometeorološkega zavoda R. Slovenije in deželne meteorološke opazovalnice ARPA OSMER

ARTES
SERVIZI IMMOBILIARI
DAMIAN GRILANC

Narodna ulica, 40
34151 Opčine (TS)
Tel. in faks: 040 2158112
www.artes-immobiliare.com
e-mail: artes-ts@tiscali.it

OPČINE - UL. DEI SALICI: začetek gradnje v kratkem, vrstne hiše različnih tipov in velikosti, v kraškem stilu s privatnim vrtom, kletjo/taverno, parkirnimi mesti/boksi in s portikom. Možnost personalizacije notranjih prostorov. Posebna pozornost termično/akustični izolaciji in energetskemu varčevanju.

NABREŽINA - RESIDENZA AL PARCO: skoraj dokončani novi apartmaji različnih velikosti z velikimi terasami, vrtom, kletjo in lastnim parkirnim mestom v garaži. Termična in akustična izolacija, avtonomno ogrevanje, videodomofon in centralna satelitska antena.

PROSEK: v centru vasi dvonadstropna majhna hiša: vhod, velika kuhinja, dnevna soba, 2 sobi, sobica, 2 kopalnici, 2 shrambi, parkirno mesto in lastno dvorišče delno pokrito z leseno streho.

PREBENEG - hiša na zelo mirni lokaciji: vhod, majhna kuhinja z dnevno sobo, 2 veliki sobi, kopalnica, shramba, taverna 45 m² nad zemljo, vrt in boks.

NABREŽINA - RESIDENZA AL PARCO: €199.000 dvonadstropna stanovanjska stanovanja z velikimi terasami na vhodu, dnevna soba, kuhinjski kot, 2 sobi, 2 kopalnici, shramba, klet, parkirni prostor in avtonomno ogrevanje.

CAMPO ROMANO: v najem samostojna, enonadstropna hiša, na mirni lokaciji, že opremljena, z lastnim vrtom in boksom zemljišča.

KRIŽ: v najem mini stanovanje: dnevni del prostora, nočni del prostora, kopalnica, možnost uporabe vrta.

PROSEK: na glavni ulici prodajamo zlatarno in urarno z novo varnostno blagajno in alarmnim sistemom.

OPČINE: na zelo prometni lokaciji nudimo prenovljen trgovski prostor z velikimi izložbenimi okni na cesti in s skladiščem. Možnost najema.

OPČINE: novi prostori za pisarno-laboratorij, 2 samostojna vhoda, dvojne sanitarije in dva parkirna prostora. Informacije nudimo v uradu s predhodno rezervacijo.

DOLINA: Dolina okolica, prenovljena dvonadstropna polovica stanovanjskega dvojčka z veliko mansardo z balkonom, parkirnim mestom in vrtom s kaminom. Odlično dokončana.

SEŽANA: OBRTNIŠKA CONA - v novozgrajeni hali prodajamo prostor primeren za pisarniško dejavnost ca 200 m², grobo končan po €600 na m².

LOKEV: zazidljivo zemljišče ca 1700 m², odprt razgled, možnost delitve, primerno za gradnjo ene/dveh samostojnih hiš ali ene dvodružinske hiše.

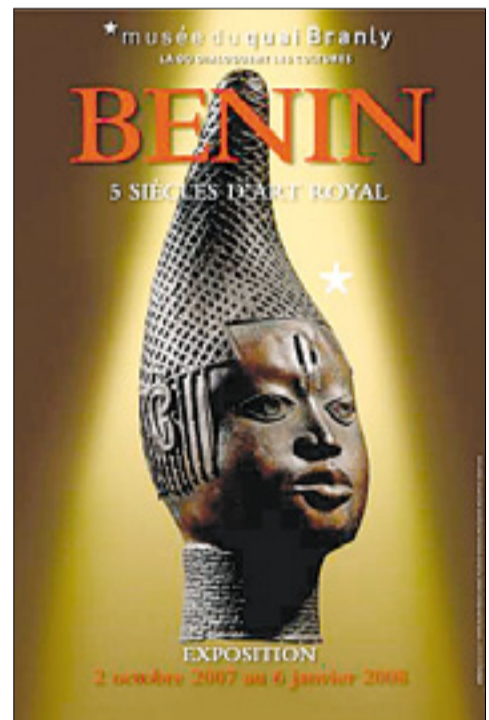
Nudimo tehnično in pravno pomoč pri nakupu in prodaji ter možnost kredita z dogovorjenimi bankami.

DOPIS IZ PARIZA - 500 let (nam) neznane zgodovine Pet stoletij kraljeve umetnosti veliko več kot slamnata krilca

PARIZ - V muzeju Branly je v teku razstava »Cinq siècles d'art royal« (Pet stoletij kraljeve umetnosti) posvečena kraljestvu Benin, ki se je razprostiralo na ozemlju današnje Nigerije. Imperij Benin ni povezan z danes istoimensko državo, kjer je bilo nekoč kraljestvo Dahomej (17.-19. st.) in ki so jo preimenovali v Benin šele leta 1975; ime Dahomej je namreč spominjalo na staro kraljestvo in torej na premoč etnije Fon. Etimologija imena Benin izvira verjetno od »birnin«, kar pomeni »utrjeno območje« in se nanaša na mesto Edo, danes Benin City. Sicer so kraljestvo tako imenovali Evropejci, medtem ko so mu domorodci rekli Edo, po vodilni etniji.

Ni znano, kdaj so ustanovili kraljestvo, ker za prvo obdobje ni zapisov, ampak obstajajo le legende, miti in pripovedi. Prvi poznani kralj je bil Eweka I, kronan leta 1200. V tem času je postalo glavno mesto Edo, danes Benin City. Kralja so imenovali oba in je bil tudi verski poglavar. Eden najpomembnejših poglavarjev je bil Ewuare Veliki, kronan leta 1440, ki je uvedel pomembne reforme in predvsem razširil državo. Ekspanzijo imperija je nadaljeval njegov sin Ozolua, imenovan tudi Ozolua Osvajalec. V času njegovega vladanja je imperij prišel v stik z Evropejci, najprej s Portugalski in nato z Angleži, in se s trgovino močno obogatil; blago je bilo slonovina, palmno olje, poper, orožje, predvsem rentabilni pa so bili sužnji. Sami Edo so poskrbeli za lov pri sovražnih etnijah in Evropejci so dobili »blago« že pripravljeno za »izvoz«. V 16. in 17. stol. je cesarstvo Benin doseglo višek in Evropejci so poročali o mogočnem vladarju in neverjetnih bogastvih. V 19. stol. so se odnosi spremenili, Angleži so hrepeneli po območju in leta 1888 dosegli protektorat. Ko je leta 1914 Benin postal kolonija, je oba ostal le verski poglavar in bogastva so odpotovala v Evropo.

Evropejci so v teku stoletij odnesli tako iz Afrike kot iz drugih celin arheološke najdbe in druga bogastva in pustili domačinom bolj malo. Na primer, to razstavo je pripravil Etnološki muzej v Dunaju, za katero je združil kolekcije iz Velike Britanije, Nemčije in Avstrije. Bi morali vse to danes vrniti? Mnenja so deljena. V katalogu razstave piše, da so objekti pomembni za identiteto in torej ne bi bilo bolj logično, da bi bili v rokah dotične etnije? In ko smo že pri identiteti. Ali lahko govorimo o identiteti Nigerije oziroma Benina? Ko pogledamo zemljevid Afrike, je jasno, da so bile državne meje potegnjene z

ravnalom in niso upoštevale realne razporeditve ljudstev. Danes je slednje vir nešteti težav: k sobivanju je prisililo sovražne si etnije in povzročilo tako stalne vojne, razdelilo je druge tudi na več delov, dalje je onemogočilo premikanje nomadskim ljudstev; nekoč so na primer v času suše potovali, dokler niso prišli do vode. Državnih mej se danes ne more spreminjati in zato se išče druge rešitve, kot je ustvarjanje novih identitet vezanih na državo. Ko sem bila v Beninu, so veliko poudarjali državno pripadnost, toda kaj kmalu sem opazila, da je za ljudi bolj pomembna etnična. »Historia« ni samo »magistra vitae«, ampak je del naše identitete in močno vpliva na sedanost.

Zgodovina Afrike nam je precej neznan in nekako prevladuje še stereotip divjaka v slamnatem krilcu. Povsod so se razvili veliki imperiji in Evropa ni imela ter nima monopolna nad civilizacijo. Danes ni več političnega kolonializma, obstaja ta pa še ekonomski in kulturni. Kako bi gledali, ko bi v Nigeriji postavili razstavo, na primer, o starih Grkih in bi bili tudi lastniki muzealij?

Jana Radovič

Znižano naročnino za leto 2008 se lahko plača do 31.1.2008:
z nakazilom na enega od sledečih tekočih računov na ime PRAE srl – DZP doo:
› na pošti na račun št. 11943347
› Pri naslednjih bančnih zavodih:
- Banca Antonveneta Trst, ag. 8 – št. računa: F 05040 02208 00000011366X
- Banca di Cividale - Kmečka banka sedež v Gorici – št. računa: E 05484 12401 001570404860
- Banca di Cividale - Kmečka banka - podružnica Trst – št. računa: O 05484 02200 004570422289
- Nova Ljubljanska banka - podružnica Trst – št. računa: P 03018 02200 010570002197
- Zadruga banka Doberdob in Sovodnje – št. računa: R 08532 64560 000000019102
- Zadruga kraška banka – št. računa: F 08928 02203 010000010730
na upravi Primorskega dnevnika v Trstu in Gorici

▲ ZA NAKAZILA:

▼ ZA INFORMACIJE:

Trst: 040 7786300
Gorica: 0481 533382
www.primorski.it

Ob jutranji kavi, tudi Primorski dnevnik.
Udobno, na vašem domu, vsako jutro,
odmevi sveta in utrip okolice.
Brez skrbi, novice vas ne bodo več prehitevale:
naročite se na Primorski dnevnik.

Storite to čimprej, izkoristite PREDNAROČNINSKO AKCIJO:
do konca leta 2007 bodo vsi novi
naročniki prejeli dnevnik na dom **povsem brezplačno!**

Znižana naročnina za **leto 2008 znaša 195,00 evrov**
in jo je treba poravnati najkasneje do 31. januarja 2008.
Vsak izvod časopisa Vas bo torej stal samo **0,65 evra!**

Za vse naročnike, nove in stare, smo tudi letos
pripravili prijetna presenečenja.
Vse leto pa bodo lahko **brezplačno**
objavljali male oglase in čestitke.

Ne zamudite priložnosti!

Brez skrbi.

 Primorski
dnevnik
dnevnik